

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

17-23 TEMMUZ 2023 HAFTASI

İÇİNDEKİLER

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR	2
17-23 TEMMUZ 2023 HAFTASI ÖZEL GÜNLER	3
YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ	4
CARİ AÇIK BEKLENTİYİ AŞTI	9
KÖPRÜ VE OTOYOL GEÇİŞ ÜCRETLERİNE KDV ZAMMI GELDİ	9
SANAYİ ÜRETİMİ MAYIS AYINDA DA NEGATİF	9
TARIMDA ÜRETİCİ ENFLASYONU YILLIK ORTALAMA YÜZDE 110 ARTTI!	10
VERGİ ZAMLARI DAR GELİRLİYİ VURDU	10
ZAM BEKLENTİSİ KARTLARI PATLATTI	12
BİR CEBE GİRMEYEN DİĞERİNDEN ÇIKIYOR	13
EKONOMİK BUHRAN MİLYONLARI SARDI	14
EMEKLİNİN 'ZAMLI' MAAŞI CEBİNE GİRMEYEN ERİDİ	15
EMEKLİLER GEÇİNMEK İÇİN İŞ ARAYIŞINDA	16
HALKA YÜK, ŞİRKETLERE TEŞVİK	16
TAŞ MI YİYELİM!	18
BÜYÜK ZARAR HALKIN SIRTINDA!	20
ŞİRKETLER PARAYI SOKAKTAN TOPLADI	20
KONUT SATIŞLARINDA SERT DÜŞÜŞÜ!	21
ÇİĞ SÜTE YÜZDE 35,2 ZAM	23
ÇİFTÇİYİ TÜCCARIN İNSAFINA BIRAKTILAR	23
YARGI BİLE VALİNİN HES ISRARINI DURDURAMIYOR	25
İKLİM KRİZİ TETİKLİYOR, ÖNLEMSİZLİK FACİAYA DÖNÜŞTÜRÜYOR	25
"ULUDAĞ'IN KABUSU" OLAN BAŞKANLIK HIZLI BAŞLADI!	26
DEPREM BÖLGESİNDE SORUNLAR SÜRÜYOR	27
TÜRKİYE TEK YÜREK' KAMPANYASINDA SON DURUM: VAAT EDİLENİN 4'TE 1'İ YATIRILMADI	28
EVİ YIKILAN DEPREMZEDE VATANDAŞLARIMIZI KADERİNE TERK EDİYORLAR	29
22 BİN KİŞİYE SADECE 1 UZMAN!	30
DEPREM BÖLGESİNDE YAŞAYAN ENGELLİ VATANDAŞLARIMIZIN YAŞADIĞI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	31
ENGELLİ POLİTİKALARINA İLİŞKİN ÖNCELİKLİ GÜNDEM	32
DEPREM BÖLGESİ ÖĞRETMENLERİN ATAMA TALEPLERİ DEPREM BÖLGESİ VE ZORLUK DERESESİ YÜKSEK 22 İL İLE SINIRLI KALDI	33
KDV'NİN YÜKSELMESİ EĞİTİMİ ETKİLEYECEK	34
MEMUR MAAŞ ZAMLARI VE ÖĞRETMENLERİN MAAŞLARI	35
HAREM SELAMLIK EĞİTİM NORMALLEŞTİRİLEMEZ	35
GERİCİ BAKAN TEKİN'İN PORTRESİ	37
GERİCİLERİN GÜÇ KAYNAĞI AKP	38
YANDAŞLARI KORUMAK İÇİN YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILDI	39
ÇOCUĞUN İYİ OLMA HALİ İSTANBUL ARAŞTIRMASI BULGULARI	40
GAZETECİ MERDAN YANARDAĞ'IN TUTUKLANMASI	41
BAĞIMSIZ GAZETECİLİĞİ RTÜK MEZBAHANESİNE KURBAN ETTİRMEYECEĞİZ	42
TÜRKİYE TUTUKLU KADIN GAZETECİ LİSTESİNDE DÜNYA İKİNCİSİ	42
HRANT DİNK ANMALARINI SUÇ SAYILDI	43
GEZİ DAVASI'NA İLİŞKİN GÖRÜŞÜN HUKUKİ DAYANAKLARI SORUNLU, SİYASİ NİTELİKLİDİR	45
SANATA GELİNCE BÜTÇE YOK!	45
MUAYENE HAYALE DÖNÜŞTÜ	46
AİLE HEKİMLERİ KENDİ DERTLERİNDE BOĞULUYOR!	48
EV-ARABADAN SONRA ARTIK TELEFON ALMAK DA HAYAL	49

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR

*Kutlama mesajlarının dışında dini konulara girilmemeli. Röportaj ve Televizyon programlarında konu ile ilgili gelen ısrarlı sorulara, laiklik vurgusu ile dini konuların siyasilerin değil konu ile ilgili çalışan İlahiyat kökenli akademisyenler ile din alimlerinin vermesi gerektiğine vurgu yapılmalı. Siyasilerin din konuşmasının dini siyasete alet etmek olduğu vurgusu yapılabilir. Camiye, kışlaya ve okullara siyaset sokulmamalı.

*Ak Parti'nin kendi içerisinde yaşadığı tartışmalara girilmemeli, konu ile ilgili sorular cevaplanmamalıdır. Bu konudaki en önemli yaklaşım "Biz de izlemekteyiz, demokrasimiz açısından gözlemekteyiz." yanıtıdır.

*Türk Ordusu ve Genel Kurmay Başkanlığı ile ilgili eleştirel söylemlerde bulunulmamalı. AKP'nin millet(Milliyetçilik) ve ümmet(Din) siyaseti üzerinden rant elde etmeye çalıştığı, bu ideal doğrultusunda duyguları sömürerek oyunu arttırma çabasında olduğu unutulmamalıdır. Doğruda olsa söylenecek tek bir cümle dahi rakibin eline çok önemli bir fırsat verebilir.

*Türkiye'nin etnik ve mezhepsel, cinsiyet ve sınıfsal yapılanmalarına yönelik daima birleştirici bir söylemde bulunulmalı. Söylemlerimiz Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı ortak paydasından hareket etmeli. Kurtuluş savaşındaki birliktelik ruhundan dem vurulmalı, hak arayışlarımızı ve adalet söylemlerimizi belirli zümreler ve olaylar için değil kavramlar ve olgular için kullanmaya dikkat edilmeli.

*Parti'nin iç organlarında konuşulması gereken hususlar medya önünde konuşulmamalı. Parti içi sorunların çözüm noktası medya ve kamuoyu değil parti içi organlardır. Parti sorunlarını kamuoyunda konuşmak 'Bunlar daha kendi sorunlarını çözemezken ülkeyi nasıl yönetecekler' algısı oluşturup, CHP'ye ve ülkenin geleceğine zarar vermektedir.

*Söylem oluştururken unutulmaması gereken yegane husus; doğru, güncel ve ilkeleri kapsar olmasıdır. Aynı zamanda unutulmaması gereken bir diğer önemli hususta; söylemlerinizi tamamen doğru olabilir fakat onun yeri, zamanı ve kime söylendiğidir. Püf noktası, kimin, ne zaman ve nerede söylediğidir. Zira; Doğru, doğru yerde ve doğru zamanda doğrudur.

*Sosyal medya hesaplarından yapılacak paylaşımlarda bireysel görüşler yerine parti politikasına uygun söylemler tercih edilmeli. Zamanlamanın önemi paylaşımın hedef kitlesi ve paylaşım yapılan mecraya göre belirlenmeli.

*Diğer önemli bir husus, bir şeyi sizin kaç kere söylediğiniz değil karşındakinin duyup duymadığıdır. Doğruları defalarca söylemekten çekinmeyin. Sizin tekrar dediğiniz karşınızdakinin ilk kez duyduğu olabilir. Tekrarın gücüne inanın.

*Eleştirel söylemlerimizi, projelerimizle desteklemeliyiz. Yanlış gösterip, doğruyu anlatmalı, bunun adresinin de CHP iktidarı olduğu vurgusunu yapmalıyız.

*Her açıklamaya, herkese ve her soruya cevap verilmemeli. Düşük seviyeli söylemlerle ilgili sorulara muhatap almayarak cevap verilmeli. Muhatap almamak çoğu zaman en güzel cevaptır. Muhatap almadığımız ya da o seviyeye inmeyeceğimiz dile getirilmeli. Zira o tarz söylemlerde bulunan insanların amaçları bizleri o polemige sokmaktır, amaçlarına ulaştırmamak için verilecek tek cevap 'muhatap almıyoruz' olmalıdır.

17-23 TEMMUZ 2023 HAFTASI ÖZEL GÜNLER

*17 Temmuz 1963'te Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (**TÜBİTAK**) kuruldu.

*17 Temmuz 1588'de **Mimar Sinan** hayatını kaybetti.

*20 Temmuz 1936'da **Montrö Boğazlar Sözleşmesi** imzalandı.

*20 Temmuz 2015 **Suruç saldırısı**: Şanlıurfa'nın Suruç ilçesinde düzenlenen bombalı intihar saldırısında 34 kişi öldü, 100'den fazla kişi yaralandı.

*20 Temmuz 2016 – **20 Temmuz Sivil Darbesi**: Türkiye'de askerî darbe girişimi sonrasında, Millî Güvenlik Kurulu önerisi ve Bakanlar Kurulu kararı ile üç ay süreli olağanüstü hâl ilân edildi.

*22 Temmuz 1980'de Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) eski Başkanı ve Maden-İş Genel Başkanı **Kemal Türkler öldürüldü**.

*22 Temmuz 2004'de **Pamukova tren kazası** gerçekleşti. Sakarya'nın Pamukova ilçesi sınırlarında Ankara-İstanbul arasında hızlandırılmış tren seferini yapan Yakup Kadri Karaosmanoğlu adlı tren aşırı hızdan dolayı raydan çıkarak, toplam 230 yolcudan 41 kişinin ölümüne, 89 kişinin de yaralanmasına sebep oldu.

*23 Temmuz 1919'da **Erzurum Kongresi** başladı. (23 Temmuz-7 Ağustos 1919 tarihleri arasında)

YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ

✓ Reel sektörün Martta 92 milyar dolar olan döviz açığı (kur riski) Nisanda 85,6 milyar dolara kadar geriledi. Seçimden sonra yaşanan son kur atağına 85,6 milyar dolarlık döviz açığıyla yakalanan reel sektör, kurda yaşanan her 1 liralık artışta 85,6 milyar liralık zararlar karşılıyor. Döviz kurundaki 7 liralık artış reel sektörde 600 milyar liralık kur zararına yol açtı.

✓ Uzun bir Kurban Bayramı tatili yaşanan Haziran ayında Türkiye'nin hem ihracatı hem ithalatı hem de aylık dış ticaret açığı azalırken, yılın ilk yarısında verilen toplam dış ticaret açığı ise yüzde 19,1 oranında artarak da 61,4 milyar dolara yükseldi. Haziran sonu itibarıyla yıllık dış ticaret açığı 119,3 milyar dolarla rekor bir düzeye yükseldi

✓ Merkez Bankası'nın brüt rezervi 23-27 Haziran haftasında 1 milyar dolar daha artarak 108,5 milyar dolara çıkarırken, eksi durumdaki net rezervi ise -49,4 milyar dolara yükseldi.

✓ Türk lirasında yaşanan değer kaybının, Türkiye'deki hisse senedi ve diğer varlıkların fiyatını dolar cinsinden ucuzlatması, yabancı portföy yatırımcılarını yeniden iştahlandırdığı gözleniyor.

✓ Bankalardaki mevduat 23-27 Haziran haftasında 111 milyar lira artarak 11,64 trilyon liraya yükseldi. Bu artışın 20 milyar liralık kısmı, hem Türk lirası olarak açılan hem de dövizden dönerek açılan kur korumalı mevduatlarda yaşanan artıştan kaynaklandı. Kur korumalı mevduatlar 27 Haziran itibarıyla 2 trilyon 739 milyar liraya çıktı.

✓ KKM yoluyla topladıkları mevduatın faiz yükünün önemli bir kısmını Hazine ve Merkez Bankasının üstlendiği ve 2022 yılının tümünde 433 milyar lirayla kar rekoru kıran bankacılık sektörünün net karı bu yılın ilk beş aylık döneminde de yüzde 44,1 oranında artarak 190 milyar doları aştı.

✓ KOBİ'lerin bankacılık sektörüne olan kredi borçları bu yılın ilk beş aylık döneminde yüzde 33,4 oranında artarak 2 trilyon 785,7 milyar liraya yükselirken, tarım sektörünün borçları ise yüzde 35,5 oranında artarak 445,8 milyar liraya çıktı.

✓ Vatandaşların bankalara ve tüketici finansman şirketlerine olan bireysel kredi (ihtilaç, konut ve taşıt) kredileri ile kredi kartları borçları 23-27 Haziran günleri arasında da 19,3 milyar lira artarak 2 trilyon 211 milyar liraya kadar yükseldi.

✓ Merkez Bankasının faiz indiriminin beklentilerin altında kalması geçen hafta mevduat faiz oranlarının 2-3 puan geriye gelmesine yol açtı. Bu nedenle mevduat faizini indiren bankalar kredi faizlerini ise artırdılar.

✓ 1 Ocak- 7 Temmuz 2023 günleri arasında icra dairelerine yeni gelen dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 57,8 oranında artarak 7 milyon 671 bine kadar yükseldi.

REEL SEKTÖRÜN DÖVİZ AÇIĞININDAN KAYNAKLANAN KUR RİSKİNİN BİR KISMINI KKM İLE DEVLET ÜSTLENİYOR

- Reel sektörün martta 92 milyar dolar olan döviz açığı (kur riski) nisanda 85,6 milyar dolara kadar geriledi. Sektörün döviz açığında yaşanan azalma döviz mevduatlarında kaydedilen artıştan kaynaklandı.
- Nisanda reel sektörün döviz varlıkları 6,2 milyar dolar artarken, döviz yükümlülüklerinde ise 1,2 milyar dolarlık azalma yaşandı. Döviz varlıkları 172 milyar dolara yükseldi, döviz yükümlülükleri ise 257,5 milyar dolara indi.
- Reel sektörün döviz varlıklarındaki artışın temelinde yurt içindeki bankalarda olan döviz mevduatlarında 5,6 milyar dolarlık artış yaşanması yatıyor.
- Reel sektörün döviz pozisyonuyla ilgili istatistikleri hazırlayan Merkez Bankası, parasal istatistikler kapsamında açıkladığı mevduatlarla ilgili verilerinde TL mevduat olarak sınıflandırdığı reel sektörün kur korumalı mevduat hesaplarını, bu istatistiklerde döviz mevduatı olarak kabul ediyor.
- Reel sektörün KKB destekli döviz mevduatları nisanda 5,6 milyar dolar artarak 94,1 milyar dolara yükseldi. Sektörün yurt dışındaki bankalarda bulunan mevduatlarıyla birlikte toplam 110 milyar dolarlık KKM dahil döviz mevduatı bulunuyor.
- KKM'nin reel sektör açısından döviz varlığı sayılması, sektörün kur riskinin bir kısmının bu yolla Devlet üstlenmiş oldu.

- Seçimden sonra yaşanan son kur atağına 85,6 milyar dolarlık döviz açığıyla yakalanan reel sektör, kurda yaşanan her 1 liralık artışta 85,6 milyar liralık zararla karşılaşılıyor. Döviz kurundaki 7 liralık artış reel sektörde 600 milyar liralık kur zararına yol açtı.

ALTI AYLIK DIŞ TİCARET AÇIĞI 61,4 MİLYAR DOLAR

- Uzun bir Kurban Bayramı tatili yaşanan haziran ayında Türkiye'nin hem ihracatı hem ithalatı hem de aylık dış ticaret açığı azalırken, yılın ilk yarısında verilen toplam dış ticaret açığı ise yüzde 19,1 oranında artarak da 61,4 milyar dolara yükseldi.
- Haziranda ihracat yüzde 10,5 oranında azalarak 20,9 milyar dolara, ithalat yüzde 16,8 oranında azalarak 26,3 milyar dolara gerilerken aylık dış ticaret açığı ise yüzde 34,5 oranında küçülerek 5,4 milyar dolar oldu.
- Türkiye yılın ilk yarısında 123,4 milyar dolarlık ihracat, 184,8 milyar dolarlık ithalatla kapatırken dış ticaret açığı ise 61,4 milyar dolarla yılın ilk yarısı açısından rekor kırdı. Dış ticaret açığının yüzde 19,1 oranında büyüdüğü bu dönemde, ihracat yüzde 1,8 oranında azaldı. İthalat ise yüzde 4,2 oranında azaldı.
- Haziran sonu itibarıyla yıllık dış ticaret açığı 119,3 milyar dolarla rekor bir düzeye yükseldi.
- Türk lirasının değerinde yaşanan düşüş yüzünden önümüzdeki aylarda ihracatta nispi bir toparlanma, ithalatta ise azalma eğilimi yaşanması beklenebilir.
- **Dış Ticaret Fiyatları:** Türkiye'nin ihracat birim fiyatları bu yıl Mayıs ayında geçen yılın aynı ayına göre yüzde 1,1, ithalat birim fiyatları ise yüzde 13 oranında azaldı. İhracat fiyatlarının ithalata göre daha düşük oranda azalması yüzünden dış ticaret fiyat haddi ise ihracat lehine yüzde 13,6 oranında arttı.
- Ancak 2015 yılındaki ortalama ihracat ve ithalat fiyatları 100 kabul edilerek oluşturulan fiyat endekslerine göre Mayıs ayında Türkiye'nin ihracat fiyat birim endeksi 114, ithalat fiyat birim endeksi ise 131,3 olarak gerçekleşti. Dış ticaret fiyat haddi ise 86,8 ile önceki aylara göre iyileşmekle birlikte Türkiye aleyhine kalmaya devam etti.

MERKEZ BANKASININ NET REZERVİ -49,4 MİLYAR DOLAR

- Merkez Bankası'nın brüt rezervi 23-27 Haziran haftasında 1 milyar dolar daha artarak 108,5 milyar dolara çıkarırken, eksi durumdaki net rezervi ise -49,4 milyar dolara yükseldi.
- Bankanın brüt rezervinin 99,8 milyar dolara kadar gerilediği 9 Haziran'dan bu yana brüt rezervinde 8,8 milyar dolarlık artış yaşandı. Aynı dönemde eksi durumdaki (swap dahil) net rezervde ise 10,6 milyar dolarlık bir iyileşme yaşandı.
- Merkez Bankasının faiz artırımından sonra döviz aldığı gözleniyor. Ancak Bayram tatilinden sonra kamu bankalarının yeniden piyasaya döviz satmaya başladığı biliniyor. Son haftalarda döviz kurunda yaşanan artışın etkisiyle döviz mevduatlarında azalma gözlenmişti.
- 27 Haziran itibarıyla 111 milyar dolarlık dış varlığı (döviz ve altın) bulunan Merkez Bankasının bilançosunda (Hazine ye olan borçları da dahil) 114 milyar dolarlık, bilanço dışında ise 60 milyar dolarlık swap (Katar, BAE, Çin gibi ülkelerin merkez bankalarına ve yerli bankalara) yükümlülüğü bulunuyor.

TL'NİN DEĞER KAYBI YABANCI PORTFÖY YATIRIMCISINI İŞTAHLANDIRDI

- Türk lirasında yaşanan değer kaybının, Türkiye'deki hisse senedi ve diğer varlıkların fiyatını dolar cinsinden ucuzlatması, yabancı portföy yatırımcılarını yeniden iştahlandırdığı gözleniyor.
- Seçimden sonraki dört haftalık dönemde Türkiye'ye net olarak 1 milyar 145 milyon dolarlık portföy yatırımı girdi.
- Bu girişin 1.1 milyar dolarlık büyük kısmı hisse senetlerine gelirken, yabancılar Hazinesinin borçlanma kağıtlarından ise 40,5 milyar dolarlık alım yaptılar.

KUR KORUMALI MEVDUATIN FATURASI BÜYÜYOR

- Bankalardaki mevduat 23-27 Haziran haftasında 111 milyar lira artarak 11,64 trilyon liraya yükseldi.
- Bu artışın 20 milyar liralık kısmı, hem Türk lirası olarak açılan hem de dövizden dönerek açılan kur korumalı mevduatlarda yaşanan artıştan kaynaklandı. Kur korumalı mevduatlar 27 Haziran itibarıyla 2 trilyon 739 milyar liraya çıktı.

- Bankanın vereceği faiz ve Hazine ya da Merkez Bankasının ödeyeceği kur farkıyla birlikte, açıldığı tarihtekine eşit miktarda dövize dönme olanağı bulunan KKM hesaplarında, dövize dönme potansiyeli bulunan 144 milyar dolarlık bir büyüklük bulunuyor.
- KKM hesapları gerçek kişiler tarafından çoğunlukla üç ay, şirketler tarafından da 6 ay vadeli olarak açılıyor. Döviz kurunun bugün geldiği ve uygulanan sürdürülemez dövize müdahale politikalarının sone ermesiyle birlikte geleceği noktalar dikkate alındığında, yıl sonuna kadar kamunun bir KKM depresi yaşaması kaçınılmaz gözüküyor.
- Maliyeti her geçen gün artan KKM'den çıkış da giderek zorlaşırken, iktidar KKM'nin bütçeye getirdiği olağanüstü yükten kurtulmanın yolunu Merkez Bankasına para bastırmakta buldu. AKP'nin TBMM'ye sunduğu bir yasa teklifiyle şimdiye kadar dövizden dönen mevduatların kur farkını ödeyen Merkez Bankasının bundan sonra TL olarak açılmış KKM'lerin kur farkını da ödemesi öngörülüyor. Bu yolla bütçenin 2023 yılında "100 milyar liralık bir yükten" kurtulacağı ifade ediliyor. Diğer bir ifadeyle Merkez Bankası 100 milyar liralık karşılıksız para basmaya zorlanıyor. (Bu tür zorlamalarla enflasyonu kontrol etmek giderek güçleşiyor.)
- **Dolarizasyon Oranları:** Yabancı para cinsinden açılan döviz mevduatlarının toplam mevduata oranı, 27 Haziran itibarıyla yüzde 43,5 olarak gerçekleşti.
- Gerçek kişilerin mevduatlarındaki dolarizasyon oranı ise son haftada (23 – 27 Haziran) yüzde 44,9 olarak hesaplandı.
- İstatistiklerde TL olarak gösterilen kur korumalı mevduatlar da dövize endekli olduğu için, KKM'ler döviz mevduatı sayılarak hesaplanan dolarizasyon oranı ise 67'ye yükseldi. Diğer bir ifadeyle gerçek dolarizasyon oranı artmaya ve yüksek kalmaya devam ediyor.

BANKACILIK SEKTÖRÜNDEN 190 MİLYAR LİRA KAR

- KKM yoluyla topladıkları mevduatın faiz yükünün önemli bir kısmını Hazine ve Merkez Bankasının üstlendiği ve 2022 yılının tümünde 433 milyar lirayla kar rekoru kıran bankacılık sektörünün net karı bu yılın ilk beş aylık döneminde de yüzde 44,1 oranında artarak 190 milyar doları aştı.
- İktidarın seçim ekonomisinin finansmanı için kullandığı kamu bankalarının karı bu dönemde sadece yüzde 9,6 oranında artarken yerli ve yabancı sermayeli özel bankaların karı ise yüzde 58,3 oranında artarak 148,2 milyar liraya kadar çıktı.
- Bu dönemde bankacılık sektörünün toplam aktifleri yüzde 63,7 oranında, toplam öz kaynakları ise yüzde 58,8 oranında büyüdü.

KOBİ VE TARIM SEKTÖRÜNÜN BORÇLARI

- İktidar "faizi düşürme" sevdasıyla yola çıkıp, politika faizi dışında ekonomideki hemen hemen tüm faiz oranlarının yükselmesine yol açtığı dönemi, politika faizini de artırmaya başlayarak sonlandırmaya çalışıyor. Eylül 2021'de yüzde 19 seviyesinde iken indirilen politika faizinin yüzde 40'lara kadar çıkarılmasını bekleyenler bulunuyor.
- Bu yeni yüksek faiz dönemine tüm kesimler yüksek borç rakamlarıyla yakalanıyor.
- KOBİ'lerin bankacılık sektörüne olan kredi borçları bu yılın ilk beş aylık döneminde yüzde 33,4 oranında artarak 2 trilyon 785,7 milyar liraya yükselirken, tarım sektörünün borçları ise yüzde 35,5 oranında artarak 445,8 milyar liraya çıktı.

VATANDAŞIN BORÇLARI

- Vatandaşlar da yeni yüksek faiz dönemine yüksek bir borçlanma eğilimiyle yakalandı. Bankaların kullandırdıkları ihtiyaç kredisi faizlerinin yüzde 40'ı aşması da vatandaşları borçlanmaktan alıkoymuyor. Vatandaşlar son haftalarda özellikle kredi kartlarıyla borçlanıyor.
- Vatandaşların bankalara ve tüketici finansman şirketlerine olan bireysel kredi (ihtilaç, konut ve taşıt) kredileri ile kredi kartları borçları 23-27 Haziran günleri arasında da 19,3 milyar lira artarak 2 trilyon 211 milyar liraya kadar yükseldi.
- Yıl başından bu yana tüketici kredileri 300,8 milyar lira artarak 1 trilyon 420 milyar liraya, kredi kartı borçları ise 337 milyar lira büyüyerek 791 milyar liraya kadar çıktı.

- Bankaların büyük bir kısmını varlık yönetim şirketlerine devretti zamanında tahsil edilemediği için icra takibine aldıkları vatandaşlardan olan kredi alacakları ise 4,5 milyar liralık artışla 34,7 milyar liraya çıktı. Varlık yönetim şirketlerinin kontrolünde ise 36,6 milyar liralık bir batık tüketici kredisi alacağı bulunuyor.
- Bu arada vatandaşların TOKİ'ye de 46 milyar liralık taksitli konut borcu bulunuyor.
- **Vatandaşın Ödediği Faiz:** Vatandaşların kredi kartları ve tüketici bireysel kredi borçları nedeniyle bankalara ödediği faiz ise bu yılın ilk beş aylık döneminde 114,6 milyar lirayı buldu.

FAİZ ORANLARI

Mevduat Ve Kredi Faizleri

- Merkez Bankasının faiz indiriminin beklentilerin altında kalması geçen hafta mevduat faiz oranlarının 2-3 puan geriye gelmesine yol açtı. Bu nedenle mevduat faizini indiren bankalar kredi faizlerini ise artırdılar.
- 23-27 Haziran günleri arasında tüm vadelerde açılan TL mevduatların ortalama faizi yüzde 30,11 olarak gerçekleşirken, **en fazla tercih edilen üç ay vadeli mevduatın ortalama faizi yüzde 38,17'ye geriledi.**
- Bankalar, faiz artırımından sonra ihtiyaç kredisi faizlerini 2,54 puan artırarak yüzde 43,96'ya kadar yükseltirlerken, taşıt kredisi faizleri de yüzde 36,22 olarak gerçekleşti. Bankaların son dönemde pek de kullandırmadığı konut kredilerinin faizi ise yüzde 24,45 düzeyine yükseldi. Tüm kredilerin ortalama faizi ise yüzde 43,03 olarak hesaplandı.
- Yıl başından bu yana ihtiyaç kredisi faizlerinde 14,58 puan, taşıt kredisi faizlerinde 11,34 puan, konut kredisi faizlerinde 4,48 puan artış yaşandı.
- Bankalar Merkez Bankasının yaptırımları yüzünden uzun bir süredir yüzde 14 seviyelerinde tuttıkları TL ticari kredilerin faizini 27 Haziran haftasında yüzde 17,64'e kadar yükselttiler. Dolar cinsinden ticari kredi faizi yüzde 9,91, Euro cinsinden olanın faizi de yüzde 8,69 oldu.
- **Kredi ve mevduat faizleri, iktidarın Merkez Bankasını politika faizinde indirim yapmaya zorladığı Eylül 2021'deki düzeyinin oldukça üzerinde bulunuyor. Eylül 2021'de vadeli mevduatların ortalama faizi yüzde 18, üç ay vadelinin faizi yüzde 19 düzeyindeydi. Bu sürede üç ay vadeli mevduat faizinde 20 puandan fazla artış yaşandı. İhtiyaç kredisi faizi yüzde 23, taşıt kredisi faizi yüzde 21, konut kredisi faizi yüzde 17 seviyesindeydi. Sadece ticari kredi faizleri bu günkü seviyesinin üzerinde (yüzde 21) bulunuyordu. Ancak o dönemde işletmeler ticari kredi bulabiliyordu şimdi kredi bulamıyorlar.**
- **Eylül 2021'de Türkiye'deki bankalar dolar cinsinden ticari krediyi yıllık yüzde 2,7 seviyesinden kullanıyordu.**

Merkez Bankası Faizi

- Merkez Bankası geçen hafta bankaları yüzde 15 faiz oranıyla fonladı.

Hazine Borçlanma Faizleri

- İki yıl vadeli tahvilin faizi geçen hafta 1,09 puan azalarak yüzde 13,82'ye geriledi.
- Hazirenin beş yıl vadeli dış borçlanma kağıtlarının (Eurobond) faizi de 0,02 puan azalarak yüzde 9,52 seviyesine indi.
- Türkiye'nin risk primi (CDS) ise 495,6 puanla oldukça yüksek seyretmeye devam ediyor.

ENFLASYON SARMALI

- TÜİK'in hesapladığı tüketici fiyatları (TÜFE) Haziranda bir önceki aya göre yüzde 3,92 oranında artarken, yıllık artış oranı ise yüzde 38,21 olarak gerçekleşti. Yıllık enflasyon, bu yıl hazirandaki artış hızının geçen yıl haziran ayındaki yüzde 4,94'ün altında kalması nedeniyle (baz etkisi) bir önceki aya göre azaldı.
- Ancak hem TL'nin yaşadığı değer kaybı hem dolaylı vergilere, harçlara yapılan zamlar ve başta akaryakıt olmak üzere mal ve hizmet fiyatlarına gelen zamlar yüzünden yıllık enflasyonun önümüzdeki aydan itibaren yeniden yönünü yukarı çevirmesi bekleniyor.

DÖVİZ KURU-ALTIN BORSA

- Merkez Bankasının açıkladığı kurlara göre dolar kuru geçen hafta önceki haftaya göre yüzde 0,83 oranında artarak 26,04 TL, Euro kuru ise yüzde 0,65 oranında artarak 28,34 TL seviyesine yükseldi.

- Dolar kuru yıl başından bu yana yüzde 39,3, Euro kuru ise yüzde 42,1 oranında arttı. TL'nin yıl başından bu yana değer kaybı dolara karşı yüzde 28,2, Euroya karşı ise yüzde 29,7'ye ulaştı.
- Geçen hafta altın fiyatları da yüzde 0,9 oranında artarken, altın fiyatlarında yıl başından buyana ise yüzde 47,1 oranında artış yaşandı, Borsa endeksi geçen hafta yüzde 7,43 oranında arttı.

TL TASARRUF KAYBETTİRİYOR

- Türk lirası tasarruf araçları yatırımcılarına reel olarak kaybettirmeye devam ediyor.
- TÜİK'in hesaplamalarına göre tasarruflarını TL mevduatta tutanların birikimi Haziranda reel olarak yüzde 2,2, son altı ayda yüzde 9,9 ve son bir yılda ise yüzde 16 oranında eridi.
- TL cinsinden devlet iç borçlanma kağıtlarında tutulan tasarruflar da reel olarak aylık bazda yüzde 7,8, son altı ayda yüzde 24,8 ve son bir yılda ise yüzde 8,9 oranında azaldı.
- Tasarruflarını dolar olarak değerlendirenlerin parası haziranda reel olarak yüzde 13,1, son altı ayda yüzde 3,9 oranında kazandırırken son bir yılda ise yüzde 1,1 oranında kaybettirdi.
- Euro ise tasarruf sahibine haziranda reel olarak yüzde 12,6, son altı ayda yüzde 6,2 ve son bir yılda yüzde 1,2 oranında kazandırdı.
- Altın yatırımcıları ise haziranda yüzde 4, son altı ayda yüzde 12,7 ve son bir yılda yüzde 5,6 oranında reel kazanç sağladı.
- Tasarrufların Türk Lirası araçlarda enflasyon karşısında reel olarak azalması, tasarruf sahiplerini, döviz, altın, otomobil ve konut gibi araçlara yönlendiriyor.

İCRA DAİRELERİNE YENİ GELEN DOSYA SAYISI

- 1 Ocak- 7 Temmuz 2023 günleri arasında icra dairelerine yeni gelen dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 57,8 oranında artarak 7 milyon 671 bine kadar yükseldi.
- Aynı dönemde, aboneliklerden kaynaklanan icradaki bazı alacakların zarar yazılarak vazgeçilmesinin de etkisiyle 9 milyon 113 bin dosya da sonuçlandı.
- Dolayısıyla UYAP üzerinden açılan ve icra dairelerinde derdest bulunan dosya sayısı 21 milyon 782 bine geriledi.

MEVDUATIN YÜZDE 70,7'Sİ MİLYONERLERİN

- BDDK'nın verilerine göre Mayıs 2023 sonu itibarıyla bankalarda bulunan ve yurt içi yerleşiklere ait mevduatların yüzde 70,7'sini oluşturan büyük kısmı 875 bin 488 mevduat hesabı sahibine ait bulunuyor.
- Yurtiçi yerleşiklerin 9 trilyon 629 milyar lira olan toplam mevduatının 6 trilyon 805 milyar liralık kısmı içerisinde 1milyon liranın üzerinde mevduat bulunan hesaplarda tutuluyor.

HİSSE SENETLERİNİN DE YÜZDE 84,7'Sİ MİLYONERLERİN

- Borsa İstanbul (BİST) işlem gören ve yurt içi yerleşiklerin sahip olduğu hisse senetlerinin de yüzde 84,7'si 1 milyon lira ve üzerinde hisse senedi bulunan 134 bin 356 hesapta tutuluyor.
- 4 milyon 472 bin yerli ve yabancı yatırımcının hesabı bulunan Borsa'daki hisse senetlerinin Haziran 2023 sonu itibarıyla toplam değeri 2 trilyon 719 milyar lira olarak gerçekleşti. Bu tutarın 1 trilyon 936 milyar liralık kısmı yerli yatırımcılara, 783 milyar liralık kısmı ise yabancı yatırımcılara ait bulunuyor.
- Yerli yatırımcılara ait hisse senetlerinin 1 milyar 640 milyon liralık kısmı 1 milyon lira ve üzerinde portföyü bulunan hesaplarda kontrol ediliyor.

SGK'NIN DÖRT AYLIK FİNANSMAN AÇIĞI 24 MİLYAR

- Sosyal güvenlik sisteminin geçen yılın ilk dört aylık döneminde 16,1 milyar lira olan finansman açığı bu yıl 24,4 milyar liraya kadar yükseldi.
- SGK'nın verilerine göre vatandaşların EYT'den yararlanmak için yoğun bir prim borçlanmasına gittiği bu dönemde, toplam gelirler yüzde 102,7 artarak 555,8 milyar liraya çıkarken, harcamalar ise yüzde 99,8 oranında artarak 580,2 milyar lira oldu.

- Bu dönemde bütçeden SGK'ya açığının finansmanı, faturalı ödemeler, Hazine desteği ve benzeri isimlerle toplam 222,2 milyar lira transfer edildi.
- Nisan 2023 sonu itibariyle aktif sigortalı sayısı geçen yılın aynı ayına göre yüzde 0,3 oranında azalarak 24 milyon 944 bin kişiye gerilerken, aylık ve gelir alanların sayısı ise yüzde 3,6 oranında artarak 14 milyon 256 bine yükseldi.

CARİ AÇIK BEKLENTİYİ AŞTI

Cari açık mayıs ayında 7,9 milyar dolar!

Cari işlemler hesabı, mayısta 7 milyar 933 milyon dolar ile beklentinin üzerinde açık verdi. Bu dönemde, altın ve enerji hariç cari işlemler hesabında 1 milyar 283 milyon dolar açık oluştu. Yıllıklandırılmış olarak ise açık, 60 milyar dolara dayandı ve 59,96 milyar dolar oldu. Cari açık ocak-mayıs döneminde 37,7 milyar dolar olarak gerçekleşti.

Türkiye'nin cari işlemler hesabı mayısta 7 milyar 933 milyon dolar açık verirken, altın ve enerji hariç cari işlemler hesabında 1 milyar 283 milyon dolarlık açık oluştu.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından açıklanan ödemeler dengesi verilerine göre, Mayıs 2023'te cari işlemler hesabı 7 milyar 933 milyon dolar açık verdi.

Ödemeler dengesi tanımlı dış ticaret açığı, mayısta 10 milyar 480 milyon dolar oldu. Bu dönemde, hizmetler dengesi kaynaklı girişler 3 milyar 858 milyon dolar, seyahat kaleminden kaynaklanan net gelirler de 3 milyar 50 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Birincil gelir dengesi kaleminde 1 milyar 320 milyon dolar net çıkış, ikincil gelir dengesi kalemi ise 9 milyon dolar net giriş kaydetti.

7,4 Milyar Dolarlık Kaynağı Belirsiz Para

Kaynağı belirsiz para girişlerini gösteren net hata ve noksan mayısta -7,4 milyar dolar olurken; ocak-mayıs döneminde -13,69 milyar dolar oldu.

AA Finans'ın beklenti anketine katılan ekonomistler, cari işlemler hesabının mayısta 7,03 milyar dolar açık vermesini bekliyordu.

KÖPRÜ VE OTOYOL GEÇİŞ ÜCRETLERİNE KDV ZAMMI GELDİ

Köprü ve otoyol geçiş ücretlerine KDV zammı geldi. 15 Temmuz Şehitler ve Fatih Sultan Mehmet köprüleri geçiş ücreti, tek yön otomobil için 8 TL 25 kuruştan, 8 TL 50 kuruşa çıktı.

Karayolları Genel Müdürlüğü (KGM), köprü ve otoyol geçiş ücretlerine KDV artışını zam olarak yansıttı.

15 Temmuz Şehitler ve Fatih Sultan Mehmet köprüleri geçiş ücreti, tek yön otomobil için 8 TL 25 kuruştan, 8 TL 50 kuruşa çıktı.

Hafif ticari araçlar için 10 TL 75 kuruştan 11 TL'ye, motosikletler için 3 TL 25 kuruştan 3 TL 50 kuruşa yükseldi.

SANAYİ ÜRETİMİ MAYIS AYINDA DA NEGATİF

Türkiye İstatistik Kurumu mayıs ayına ilişkin sanayi üretim endeksini açıkladı. Verilere göre sanayi üretimi nisan ayının ardından mayıs ayında da yıllık bazda yüzde 0,2 azalış kaydetti.

Sanayi üretim endeksi, mayısta aylık bazda yüzde 1,1 artarken, yıllık bazda yüzde 0,2 düşüş gösterdi.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), mayıs ayına ilişkin sanayi üretim endeksi sonuçlarını açıkladı.

Buna göre, mayısta takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi geçen yılın aynı ayına kıyasla yüzde 0,2 düştü.

Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde, mayısta madencilik ve taş ocaklığı sektörü endeksinin geçen yılın aynı ayına göre yüzde 7,1, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksinin de yüzde 1,3 azaldığı hesaplandı. İmalat sanayi sektörü endeksi ise yüzde 0,6 arttı.

Arındırılmamış sanayi üretim endeksi de yıllık bazda yüzde 11,3 yükseldi.

Sanayi Üretiminde Aylık Veriler

Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi, söz konusu ayda nisana kıyasla yüzde 1,1 arttı.

Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde, mayısta madencilik ve taş ocaklığı sektörü endeksinin bir önceki aya göre yüzde 2,4, imalat sanayi sektörü endeksinin yüzde 0,9 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksinin yüzde 2,4 yükseldiği görüldü.

Nisan ayında sanayi üretimi yıllık bazda yüzde 1,2; aylık bazda ise yüzde 0,9 gerilemişti.

TARIMDA ÜRETİCİ ENFLASYONU YILLIK ORTALAMA YÜZDE 110 ARTTI!

TÜİK, Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi'ni açıkladı. Buna göre tarımda üretici enflasyonu, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 57,93 ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 110,72 artış gerçekleşti.

Türkiye İstatistik Kurumu, haziran ayına ilişkin Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi (Tarım ÜFE) verilerini açıkladı.

Buna göre, söz konusu endekste haziranda bir önceki aya kıyasla yüzde 4,04, geçen yılın aralık ayına göre yüzde 25,09, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 57,93 ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 110,72 artış gerçekleşti.

Sektörlerde bir önceki aya göre değişime bakıldığında, tarım ve avcılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 3,7, ormancılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 8,9, balık ve diğer balıkçılık ürünlerinde yüzde 13,23 artış kaydedildi.

Ana gruplarda bir önceki aya göre canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerde yüzde 2,54, çok yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 3,27 ve tek yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 4,75 artış gerçekleşti.

Yıllık Tarım-ÜFE'ye göre 4 alt grup daha düşük, 7 alt grup daha yüksek değişim gösterdi. Yıllık artışın düşük olduğu alt gruplar sırasıyla, yüzde 2,1 ile lifli bitkiler, yüzde 22,51 ile tahıllar (pirinç hariç), baklagiller ve yağlı tohumlar oldu. Buna karşılık, yıllık artışın yüksek olduğu alt gruplar ise sırasıyla, yüzde 118,96 ile canlı kümes hayvanları ve yumurtalar, yüzde 93,66 ile sebze ve kavun-karpuz, kök ve yumrular olarak belirlendi.

Aylık Tarım-ÜFE'ye göre 7 alt grup daha düşük, 4 alt grup daha yüksek değişim gösterdi. Bir önceki aya göre azalış gösteren alt gruplar sırasıyla yüzde 15,42 ile diğer ağaç ve çalı meyveleri, sert kabuklu meyveler, yüzde 2,64 ile yağlı meyveler oldu. Buna karşılık, aylık artışın yüksek olduğu alt gruplar ise yüzde 6,05 ile yumuşak çekirdekli meyveler ve sert çekirdekli meyveler, yüzde 5,7 ile sebze ve kavun-karpuz, kök ve yumrular olarak hesaplandı.

Endekste kapsanan 82 maddeden 16'sının ortalama fiyatında azalış olurken 63'ünün ortalama fiyatında artış gerçekleşti.

VERGİ ZAMLARI DAR GELİRLİYİ VURDU

Vergi oranlarında yapılan artışlar dün yürürlüğe girdi. Marketlerde etiketler hızla değişmeye başladı, binlerce ürüne zam geldi. Bütçe açığını kapatmak için yapılan vergi artışları en çok dar gelirliyi vurdu.

Art arda gelen vergi zamları, tüm mal ve hizmet fiyatlarına yansıtılmaya başlandı. Seçim harcamaları nedeniyle büyüyen bütçe açığını kapatmak için yapılan vergi zamları en çok dar gelirliyi vuracak. İğneden ipliğe binlerce ürünün fiyatında artışa neden olan yeni vergiler, resmi verilere göre yüzde 40 seviyesinde olan enflasyonun hızla yükselmesine neden olacak. Dün itibarıyla geçerli olan yeni KDV oranları ile marketlerde de etiketler değişti. Market çalışanları bir günde etiket değiştirmeye yetişemediklerinden yakınıyor.

Mal ve hizmetlerden alınan KDV genel oranı yüzde 18'den yüzde 20'ye çıkarıldı, bazı mal ve hizmetler için uygulanan yüzde 8'lik KDV ise yüzde 10'a yükseltildi. Çocuk bezi hariç sabun, şampuan, deterjan, dezenfektanlar, ıslak mendil, tuvalet kâğıdı, kâğıt havlu, kâğıt mendil ve peçete gibi temizlik ürünlerinde ise KDV oranı yüzde 8'den yüzde 20'ye çıkarıldı. Etiketlerde sadece oranlar değişmedi ürünlerin fiyatları da değişti.

KDV'si artan ürünlerden biri de ilaç oldu. Dün itibarıyla ilaçta KDV oranı yüzde 10'a çıkarıldı. Bununla birlikte 14 bin 900 çeşit ilacın fiyatının artacağını belirten TEİS Genel Başkanı Nurten Saydan, yaptığı yazılı açıklamada "Yaşamsal öneme sahip ürünlerde KDV'nin mali takibi sağlama amacıyla sembolik bir değere düşürülmesi gerekiyor" ifadelerini kullandı.

Sigaraya Çifte Zam

Geçen hafta ÖTV'ye gelen sigara ve içkiye kararın ardından bir de KDV zammı eklendi. Değişiklik sonrası sigarada satış fiyatı üzerinden hesaplanan KDV oranı yüzde 15,25'ten yüzde 16,67'ye yükseldi. Bu da sigara fiyatlarına 5 TL zam olarak yansdı. Böylece en düşük sigara fiyatı 41 TL, en pahalı sigara fiyatı ise 48 TL oldu.

Ayrıca Rakı, votka, viski ve cinlere de geçtiğimiz hafta gelen ÖTV zammının ardından KDV zammı da geldi.

KDV oranının artırılması ile birlikte teknolojik ürünlere de zam geldi. Seçimden sonra kurdaki artışa birlikte ürünlerine 4 kez zam yapan Apple Türkiye bu kez de KDV zammı yaptı. Böylece en pahalı iPhone modeli 85 bin 999 TL'den 87 bin 457 TL'ye yükseldi.

Akaryakıtta Zam

Seçim sonrası dolar kurundaki artış nedeniyle hızla yükselen akaryakıt fiyatlarına KDV zammı geldi. Akaryakıt ürünlerinde de KDV'nin yüzde 18'den yüzde 20'ye yükseltilmesi sonrası benzin ve motorin zamlandı. Litre fiyatı benzinde 40 kuruş, motorinde 38 kuruş, LPG de 15 kuruş zamlandı.

Benzinin litre fiyatı İstanbul'da 26,65 TL'ye, Ankara'da 27,13 TL'ye, İzmir'de 27,16 TL'ye yükseldi. Motorinin litre fiyatı yaklaşık olarak İstanbul'da 25,20 TL'ye, Ankara'da 25,67 TL'ye, İzmir'de 25,79 TL'ye yükseldi. Son zamla birlikte seçimden sonra geçen 2 aydaki zam oranı benzinde yüzde 34,5, motorinde yüzde 35,6 oldu.

TOGG'a İkinci Zam

KDV zammı otomobil fiyatlarına da yansdı. Yerli otomobil TOGG'un elektrikli modellerine geçen hafta gelen yüzde 27'lik zammın ardından dün de KDV zammı geldi. Böylece bir haftada fiyat 274 bin 500 TL yükseldi.

Vergide De Adalet Sağlanmıyor

Tüketici Dernekleri Federasyonu Genel Başkanı Aziz Koçal, vergi oranlarındaki artışla ilişkin "KDV artışlarını suistimal ederek fiyatlarını daha da yükseltenler, her dönem var, bu da sorunun bir başka tarafı" ifadelerini kullandı. KDV oranlarına yapılan zamlar tüketicinin küçük olan ekmeğinin daha da küçülmesine neden olduğunu belirten Koçal, "Her yerde olduğu gibi vergide de adalet sağlanamıyor" dedi.

Özellikle temizlik ürünlerindeki zamların halk sağlığı sorununa yol açacağını kaydeden Koçal, "Sağlık harcamalarının tümüne yüzde 2'lik zam gelmesi cabası" diye konuştu. Bütçe açığının faturasının halkın sırtına

yüklenmesine tepki gösteren Koçal, "Ekonomiyi bu duruma kimler getirdi ise sorumlular onlardır. Geçmediğimiz köprülerin, oto yolların, tünellerin, kullanmadığımız havaalanlarının ücretlerinin döviz bazlı ödenmesi için kimler karar verdi ise, kimler eksik bilgilendirme ve hesaplar yaptı ise sorumlu onlardır. Bu ülkenin kaynakları kimlere aktarıldı ise acı reçeteyi de onlar içmelidir" ifadelerini kullandı.

ZAM BEKLENTİSİ KARTLARI PATLATTI

Faiz artışı, zorunlu gereksinimlerini bile kredi kartı ile yapmak zorunda olan halkın harcamalarını azaltmadı. Yüksek enflasyon ve 'zam gelecek' beklentisi ile de bazı harcamalar öne çekildi. Yurttaşın banka borcu 2,2 trilyon liraya ulaştı.

Yoksullukla boğuşan halk, temel gereksinimlerini bile kredi kartı ile karşılamak zorunda kalıyor. Enflasyonun daha da artacağı ve "zam" beklentisi, kredi kartı ve kredi kullanımının patlamasına neden oldu.

Halk, yüksek faiz dönemine borçlanma eğilimiyle girdi. Üstelik bankaların ihtiyaç kredilerinin faizleri yüzde 40'ı aşmasına rağmen borçlanmadan vazgeçilmedi. Son dönemde özellikle kredi kartı harcamalarındaki artış, dikkat çekici boyutlara ulaştı.

Durma Noktasına Geldi

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun (BDDK) verileri, bankacılık sektörüne ilişkin kredi artışının faiz kararının ardından durma noktasına geldiğini ortaya koydu. Bir önceki hafta 9 trilyon 986,5 milyar lira seviyesindeki bankacılık sektöründeki toplam krediler, 7 Temmuz itibarıyla 9 trilyon 996,5 milyar lira oldu.

Sektörde kredi yavaşlaması olsa da tüketici kredileri ve kredi kartı harcamalarındaki artış sürüyor. 7 Temmuz itibarıyla yurttaşın tüketici kredileri ve bireysel kredi kartı borçları toplam 2 trilyon 180 milyar TL'yi geçti. Uzun bayram tatilinin başladığı 23 Haziran ile 7 Temmuz arasında sadece bireysel kredi kartı harcamaları 23,8 milyar lira arttı. Bireysel kredi kartı borçları 7 Temmuz itibarıyla 788,2 milyar liraya yükseldi. Yılbaşından bu yana ise toplam kredi borçlarındaki artış yüzde 41'i buldu. Ocaktan bu zamana dek tüketici kredilerindeki yükseliş, 298,5 milyar lira oldu. Bireysel kredi kartı borçlarında ise 337 milyar liralık artış yaşandı.

BİREYSEL KARTI BORÇLARI	TÜKETİCİ KREDİLERİ
•12 MAYIS 670 milyar TL	•12 MAYIS 1,353 trilyon TL
•26 MAYIS 670 milyar TL	•26 MAYIS 1,357 trilyon TL
•2 TEMMUZ 721 milyar TL	•2 TEMMUZ 1,368 trilyon TL
•7 TEMMUZ 788 milyar TL	•7 TEMMUZ 1,392 trilyon TL
•16 TEMMUZ 740 milyar TL	•16 TEMMUZ 1,373 trilyon TL
•23 TEMMUZ 764 milyar TL	•23 TEMMUZ 1,381 trilyon TL
•27 TEMMUZ 785 milyar TL	•27 TEMMUZ 1,383 trilyon TL

Takipteki Alacaklar

Kredi kartı faiz oranlarının yükselmesiyle takipteki alacaklarda sıçrama yaşandı. Son verilere göre, takipteki borçlarda da ciddi artışlar yaşandı. Bankalar tarafından tüketici kredileri ve bireysel kredi kartlarına ait takibe alınan borçlar 35 milyar lira oldu. Bu borcun 9,6 milyar lirasını kredi kartları oluştururken 25,4 milyar lirasını bireysel krediler oluşturdu.

KKM'den Yeni Rekor

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun verilerine göre KKM hesapları 7 Temmuz itibarıyla, haftalık 107,3 milyar lira artarak 2,85 trilyon lira ile rekor tazeledi ve böylelikle 3 trilyon liraya yaklaşmış oldu.

BİR CEBE GİRMEYEN DİĞERİNDEN ÇIKIYOR

Maaşlara yapılan zamlar daha cebe girmeden eridi. Temel gıda ürünlerine gelen zamlarla alım gücü düştü.
Giriş:

AKP'nin ve tek adam rejiminin uyguladığı ekonomi politikaları alt ve orta sınıfı aşağı çekerken, üst gelir grubunu daha da zengin etti. AKP iktidarı Cumhurbaşkanlığı seçimi sürecinde de Recep Tayyip Erdoğan'ı seçtirmek için kamu kaynaklarını sonuna kadar kullandı. Merkez Bankası'nın rezervleri eksiye düştü, Hazine'nin kasası boşaldı. İktidar ekonomiye yeniden toparlamak için Mehmet Şimşek'in 'rasyonel' politikalarına sarıldı. Döviz kuru fırladı, TL'deki değer kaybı hızlandı, çalışanların maaşları eridi, zamlarla halkın alım gücü hızla düştü. Vergilere yapılan son zamlarla birlikte milyonlarca yurttaş fakirliğe mahkum edildi.

Ücretler Eridi

Sene başında 8 bin 506,80 TL olarak belirlenen asgari ücret 453 dolara denk geliyordu. Asgari ücret seçim sonrası döviz kurunun hızla artmasıyla 20 Haziran'da 360 dolara kadar geriledi. 20 Haziranda yılın ikinci yarısında geçerli olacak olan asgari ücret yüzde 34 zam 11 bin 402 TL olarak açıklandı. Açıklandığında 483 dolara denk gelen asgari ücret, daha çalışanların cebine girmeden 436 dolara geriledi. Asgari ücret 3 haftada 47 dolar yani 1229 TL eridi.

En düşük emekli maaşı mart ayının sonunda 7 bin 500 TL'ye yükseltildi. Önceki gün mecliste kabul edilen yasayla emekli maaşlarına yüzde 25 zam yapıldı. Ancak kök aylıklarına yapılan zam nedeniyle emeklilerin büyük bir bölümü 7 bin 500 TL maaş almaya devam edecek. İlk açıklandığında 393 dolara denk gelen en düşük emekli maaşı döviz kurunun artışıyla 286 dolara geriledi. Emeklilerin maaşındaki erime 107 dolar yani 2 bin 796 TL'yi buldu.

Benzer bir erime memur maaşlarında da yaşandı. Cumhurbaşkanı Erdoğan 28 mayısta en düşük memur maaşının 22 bin TL'ye çıkarılacağını duyurdu. Erdoğan'ın vaadettiği maaş bin 128 dolara denk geliyordu. Ancak maaş memurun cebine girmeden 841 dolara geriledi.

ÜRÜNLER	SON BİR AYLIK DEĞİŞİM		% ARTIŞ	Asgari ücret	
BEYAZ PEYNİR	180 TL	230 TL	27.7	20 Haziran	483 dolar
YUMURTA	40 TL	70 TL	75	13 Temmuz	436 dolar
SIVI YAĞ	120 TL	140 TL	16.6	En düşük emekli maaşı	
MAKARNA	8 TL	12 TL	50	28 Mart	393 dolar
PİRİNÇ	12 TL	20 TL	66.6	13 Temmuz	286 dolar
ET	240 TL	350 TL	45.8	Memur Maaşı	
BÜTÜN TAVUK	40 TL	60 TL	50	28 Mayıs	1128 dolar
DOMATES	25 TL	35 TL	40	13 Temmuz	841 dolar
SALATALIK	15 TL	17 TL	13.3		
TUVALET KAĞIDI	185 TL	220 TL	18.9		

Alım Gücü Düştü

Seçim sonra başlayan zam dalgasına geçtiğimiz hafta yürürlüğe giren vergi ve harç artışlarıyla devam etti. Marketlerde tuvalet kâğıtları ve peçetelere yüzde 5 zam gelirken, deterjan ürünlerinin fiyatı da yüzde 7 arttı. Kıyafet reyonlarındaki ürünlerde ise yüzde 8'lik bir artış meydana geldi. Temel tüketim ürünlerinden olan ayçiçek yağının fiyatı da yüzde 5 oranında arttı. Sigara, alkol ve benzin fiyatlarına son bir ayda defalarca zam

yapıldı. En ucuz sigara ve biranın fiyatı 41 lira oldu. Benzinin litre fiyatı İstanbul'da 26,68 liraya, Ankara'da 27,13 liraya, İzmir'de 27,18 liraya yükseldi.

Seçimden hemen önce 12 Mayıs 2023 tarihinde benzinin litresi ortalama 19,82 liradan, motorinin litresi ise ortalama 18,59 liradan satılıyordu. Son zamla birlikte seçimden sonra geçen 2 aydaki zam oranı benzinde yüzde 36,22, motorinde yüzde 44,4 oldu.

Yük Halka Bindirildi

Ekonomist Prof. Dr. Burak Arzova, "Son zamlar ve vergi artışı normalleşme stratejisi adı altında yapılan çalışma gibi duruyor. Burada sadece gelir ayağı gözetilmiş durumda. Gelir ayağı ise vatandaşa yıkıldı. Bu süreçte yurttaş en büyük zararı görüyor. Dikkat çekilmesi gereken bir durum ise bütçede gelirler yanında gideler var. Giderlere baktığımızda ise herhangi tasarruf yapıldığını ya da böyle bir niyet olduğunu göremiyoruz. Bence esas konu bu... Noter hizmetinden tutun da motorlu taşıt vergisinin iki kere alınması gibi kalemlerde her şeye zam yapıldı. Kamunun harcama planında nasıl değişiklik yapacağı, hangi alanlarda tasarruf edeceği belli değil. Bunu ortaya koyan bir çalışma göstermediler. Süreçte sadece gelirler üzerinden vatandaşa yük bindirildi" dedi.

EKONOMİK BUHRAN MİLYONLARI SARDI

Ekonomik buhran dramatik boyutlara ulaştı. Haziran ayında 3,5 milyon olan Türkiye Aile Desteği Programı kapsamında yardım alan hane sayısı, Temmuz ayında 200 bin artarak 3,7 milyon haneye yükseldi.

Haziran 2022'de AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından tanıtılan Türkiye Aile Desteği Programı'na yönelik veriler, Türkiye'deki yoksulluğun ulaştığı boyutu bir kez daha gözler önüne serdi. Program kapsamında maddi yardım yapılan hane sayısı 4 milyona dayandı. Yardım ile ayakta kalabilen hane sayısı ise yalnızca bir ayda 200 bin arttı.

Türkiye Aile Desteği Programı Haziran 2022'de uygulamaya konuldu. Program kapsamında, yoksul hanelere gelirlerine göre 850 TL ile bin 250 TL arasında destek verileceği bildirildi. Programın uygulamaya konulduğu Haziran 2022'de, 2,5 milyon hanenin desteklerden yararlandığı belirtildi.

Çarpıcı Artış

İktidar eliyle yaratılan ve önlenemez hale gelen ekonomik kriz, program kapsamına alınan hane sayısında da çarpıcı artışa yol açtı. Haziran 2022'de 2,5 milyon haneyi kapsayan programdan yararlanan hane sayısı, Aralık 2022'de 3 milyon ile ifade edildi. Gelirine göre, bin 250 TL'ye kadar destek sağlanan hane sayısı Haziran 2023'te ise 3,5 milyon olarak kayıtlara geçti.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın verilerine göre, Türkiye Aile Desteği Programı kapsamında yardım edilen hane sayısı, Temmuz ayı itibarıyla 3,7 milyona fırladı. Haziran'dan Temmuz ayına 200 bin artan yardım alan hane sayısı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş'ın, 'öväünç' kaynağı oldu. Programla ilgili açıklama yapan Göktaş, "İhtiyaç sahibi hanelerimize yönelik hayata geçirdiğimiz desteğimizle onların yanında olmayı sürdürüyoruz" sözleriyle giderek derinleşen yoksulluğun üzerini örttü.

Türkiye Aile Desteği Programı ile yardım edilen hane sayısı, bazı aylara göre şöyle:

Haziran 2022: 2,5 milyon hane,

Aralık 2022: 3 milyon hane,

Haziran 2023: 3,5 milyon hane,

Temmuz 2023: 3,7 milyon hane...

Hane Başına Bin 250 TL

Aile Destek Programı kapsamında ihtiyaç sahibi haneler, hane içindeki kişi başına düşen gelir tutarına göre en fazla 12 aylık süre boyunca maddi olarak destekleniyor. Kişi başına düşen aylık gelirin 450 TL ve altı olduğu hanelerde yardımlar, hane başına bin 250 TL olarak yapılıyor. Kişi başına gelirin 450 TL ve üzeri olduğu hanelere ise 911 TL tutarında maddi destek sağlanıyor.

EMEKLİNİN 'ZAMLI' MAAŞI CEBİNE GİRMEDEN ERİDİ

Emekli maaşlarında yapılan yetersiz artışa tepki gösteren Tüm Bel-Sen yazılı bir açıklama yaparak örgütlenme çağrısı yaptı. Maaşlarının yılın ilk 6 ayında ortalama yüzde 52 eridiğini kaydeden emekliler yüzde 25 artışın kabul edilebilir olmadığını belirtti.

Tüm Emeklilerin Sendikası (Tüm Bel-Sen) iktidarın en düşük emekli maaşını 7500 lira seviyesinde tutması ve bu miktarın üzerinde maaş alan emeklilerin maaşlarında da yalnızca yüzde 25 oranında artışa gidilmesine tepki gösterdi.

Zamli maaşlar cebe girmeden zam furçasının başladığına dikkati çeken emeklilerin açıklamasında "Yerel seçimler sonrasında düşünmek ürkütücü deniliyor. Hani 'Verin yetkiyi, görün etkiyi' denmişti. Ülke kaynakları birilerine, birilerinin siyasi hesaplarına nasıl peşkeş çekilecekmiş. Etki buymuş" denildi.

2023 yılının ilk 6 ayında maaşlarının ortalama yüzde 52 eridiğini belirten emekliler, emeklilerin çok az bir kısmına yansıtılacak olan yüzde 25 artışın kabul edilebilir olmadığını kaydetti.

İktidarın emekliye sahip çıkmadığı ifade edilen açıklamada emeklilere örgütlenme çağrısı yapılarak "Güçlü bir örgütlenme olmadan iktidar emeklileri yok saymaya devam edecektir" ifadesine yer verildi.

Yapılan yazılı açıklamanın tamamı şöyle:

"Çalışanlara ve emeklilere zorunlu olarak yapılan maaş artışları, daha hesaplara yatmadan bütün mal ve hizmetlere dolu yağar gibi zam yağdı. Ekonomistler ise 'Bu daha iyi günleriniz' diyor. Esas tufan sonra gelecek.

Yerel seçimler sonrasında düşünmek ürkütücü deniliyor. Hani 'Verin yetkiyi, görün etkiyi' denmişti. Anlaşılan emekli ve emekçi nasıl yolunacakmış, ülke kaynakları birilerine, birilerinin siyasi hesaplarına nasıl peşkeş çekilecekmiş. Etki buymuş.

"Artış Yeterli Değil"

2023 yılının ilk 6 ayında maaşlarımız ortalama yüzde 52 eridi. 1 Temmuz'dan itibaren gelen zamlar alım gücümüzü çok düşürdüğü apaçık ortadayken, emeklilerin çok az bir kısmına yansıtılacak olan yüzde 25 artış kabul edilebilir değildir.

Halihazırda, kesin sayısı açıklanmamakla birlikte, sayısı 9 milyon tahmin edilen emeklinin 7500 lira civarında maaş aldığı ve emeklilerin çok önemli bir bölümünün kök maaşları da 7500 liranın çok altında olduğu biliniyor. Yapılan yüzde 25 emekli maaş artışları kök maaşlar üzerinden olacağından bu arkadaşlarımızın çoğunluğunun maaşları hiç artmayacaktır. Az bir kesiminde maaşları çok cüzi miktarda artacaktır.

"Zam Furçası Şimdiden Kasıp Kavuruyor"

Torba yasaya bakılırsa EYT'lilerin de maaşlarında bir artış olmayacaktır. Zam furçası şimdiden ortalığı kasıp kavuruyor. Dün maaş artış taleplerimizi bugün güncellemek zorunda kaldığımız garip bir sosyo-ekonomik sistemle karşı karşıyayız. 7 Temmuz'da en düşük emekli maaşının asgari ücret düzeyine yükseltme talebimizi, yeni zamlardan dolayı 8 Temmuz'da 15.000 lira olarak revize ediyoruz! Ne yazık ki çok sayıda hatta çoğu emeklilerin maaşlarında tek kuruş artış olmadan 7500 liraya talim edecekler.

Artık emeklileri iş kur kapısında iş ararken, yükselen gıda fiyatları nedeniyle aş evi kapılarında, akşamları pazar artıkları toplarken pazar yerlerinde sık sık göreceğiz. Hatta kayıt dışı, çok kötü koşullarda, köle ücreti ile çalışmalarına daha çok tanık olacağız. O da iş bulunabilirse.

"Belediyelerin Emekliler İçinde Aş Evleri Açmaları Gerekecek"

Artık belediyelerin emekliler içinde aş evleri açmaları gerekecek. İktidardan umudunu kesen emekliler, belediyelerin emeklilere sahip çıkmasını bekler oldu. Çünkü iktidar emeklisine sahip çıkmıyor. Utanılacak bir durum. Bütçeyi talan edenler, kur korumalı mevduatlara, dolar garantili ihalelere, yandaşlara, cemaatlara para aktarmada tereddüt etmeyenler, emekliye gelince kırk dereden su getiriyorlar. Nasıl olsa seçim geçti diyerek faturayı halka yıkıyorlar. Bu gürhün yeniden iktidar olmasından dolayı emeklilerin payı ne kadardır? Bilinmez.

Ancak bu durumda emekliler sorumlu tutulamaz. Ne yazık ki yeni despotizm sistemi algı yaratarak, bütün devlet gücünü kullanarak, toplumsal rıza üreterek iktidarını sürdürüyor. Bu toplumsal rızasının, derin toplumsal yoksulluk yaratacağı anlaşılana kadarda "atı alan Üsküdar'ı geçiyor." Tek sosyalleşmeleri parkta aç susuz paydaşları ile oturmak olan emekliler isyandır. Utanması gerekenler utanmadıkça, yapılması gerekenler yapılmadıkça, emeklinin çilesi bitmeyecektir.

"Örgütlenin"

Buradan emeklilere sesleniyoruz; Örgütlenin. Güçlü bir örgütlenme olmadan iktidar emeklileri yok saymaya devam edecektir. Tüm Emeklilerin Sendikası günlerdir emeklilere reva görülen bu derin yoksulluk ve haksızlığa karşı demokratik tepkilerini hayatın her alanına yayarak kamuoyunu bilgilendiriyor ve iktidarı uyarıyor.

Uyarılarımız ve etkinliklerimiz kesintisiz sürecektir. İnsanca yaşama hakkımızı alana kadar demokratik zeminde fiili ve meşru mücadelemiz devam edecektir. Emeklilerin taleplerini daha güçlü seslendirmek için bütün emeklileri, emekli örgütlerini birlikte mücadeleye çağırıyoruz. Sen yoksan olmaz kardeşim. Sensiz asla olmaz."

EMEKLİLER GEÇİNMEK İÇİN İŞ ARAYIŞINDA

Düşük zamma tepki gösteren Tüm Emekli-Sen üyeleri, "Geçinemiyoruz" diyerek İŞKUR'a başvurdu. Emekliler, "Hayat pahalılığına çare arıyoruz" dedi.

Emeklilerin açlık ve yoksullukla mücadelesi sürüyor. Emekli maaşlarına yüzde 25'lik düşük zam teklifine tepki gösteren emekliler, İŞKUR'a giderek iş başvurusunda bulundu. Tüm Emeklilerin Sendikası (Tüm Emekli-Sen) Antalya Şubesi üyeleri geçinemedikleri için iş başvurusu yaptı.

Başvuru öncesi açıklama yapan Genel Başkan Zeynel Abidin Ergen "Emekliler geçinemiyor, bu nedenle İŞKUR'a iş başvurusunda bulunmaya geldik" dedi. Tüm Emekli-Sen Antalya Şubesi Başkanı Bilge Torosoğlu ise kendilerini hayat pahalılığına ezdiren iktidarın yarattığı hayat pahalılığına karşı yaşamak için çare aradıklarını söyledi. "İlerlemiş yaşımıza rağmen iş arıyoruz çünkü geçinemiyoruz" diyen Torosoğlu, utanılacak bir şey yapmadıklarını da ifade etti. Torosoğlu, şunları dile getirdi: "Onurumuzla insanca yaşanacak ortam yaratmak istiyoruz. Emeklilerin aş evi kapılarına, pazar artıklarına mahkûm edilmesini istemiyoruz. En düşük zam emeklilere yapılmıştır. Hükümet anlaşılın emeklileri dikkate almıyor. Nasıl olsa seçimleri kotardı. 'Atı alan Üsküdar'ı geçti' diyor. Bir ülke böyle yönetilemez. Halkı açlığa mahkûm edemez. Unutulmasın ki bu devran böyle gitmez. Yaşımıza ve eğitimimize uygun iş başvurusunda bulunacağız. Eğer aynı işe işsiz bir genç kardeşimiz de başvurmuşsa, ilk önce o kardeşimize önceliğimizi düşünmeden vereceğiz. İktidara buradan sesleniyoruz. Bizim maaşlarımıza da yüzde 25'e ek olarak 8 bin lira ekleyin. Beklentilerimiz karşılanmazsa mücadelemiz kesintisiz sürecektir."

Öte yandan EYT düzenlemesi kapsamında mart ayında emeklilik başvurusunda bulunan 1.8 milyon kişiden 1.5 milyona yakınının emeklilik işlemleri tamamlandı. EYT'lilerin yaklaşık 719 bini sosyal güvenlik destek primine tabi olarak çalışmaya başladı. Emekli işçi sayısının ilerleyen aylarda daha da artması bekleniyor.

Sefaleti Kabul Etmiyoruz

Kamu emekçilerinin memur zamlarına tepkisi de sürüyor. Büro Emekçileri Sendikası (BES) Antalya Şubesi, memur maaş zamlarını Antalya Defterdarlığı önünde protesto etti. BES Antalya Şube Başkanı Devrim Mol "İktidar kamu emekçilerini refahta değil sefalette eşitleme çalışıyor. Bunu kabul etmiyoruz" ifadelerini kullandı.

HALKA YÜK, ŞİRKETLERE TEŞVİK

Ülkedeki ekonomik yıkımın faturasını yeni vergilerle halka yükleyen iktidar şirketlere ise vergi indirimleri sağladı. Şirketlere 5 bin 415 defa teşvik verildi. Bu teşviklerden yararlananlar için de 5'li Çete'den ormanları katleden yabancı şirketlere kadar yok yok. Yatırım karşılığında vatandaşlık da satılıyor.

Ülkede yaşanan yıkımı vergilerdeki artışlarla, yeni vergilerle ve zamlarla yurttaşın üstüne bırakan iktidar patronlara ise teşvik yağdırdı. Yılın ilk 4 ayında sadece 5 bin 415 defa firmalara teşvik verildi.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın verilerine göre ocakta 1496, şubatta 1183, martta 1427 ve nisanda 1309 defa yerli ve yabancı firmalara teşvik sağlandı. Sağlanan teşvikler ise şöyle: Vergi indirimi, KDV istisnası, gümrük vergisi muafiyeti, KDV iadesi, sigorta primi işçi hissesi desteği, sigorta primi işveren hissesi desteği, yatırım yeri tahsisi, faiz veya kâr payı desteği. Bu teşviklerden yerli ve yabancı firmalar faydalandı. Teşvik verilen firmalar içinde AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın arkadaşı ve 5'li Çete de yer aldı. Ayrıca yabancı firmalara verilen teşvikler de dikkat çekti.

Erdoğan'ın Arkadaşı

AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın arkadaşı Hasan Gürsoy'a ait olan BG Maden'e ocak ayında 910 milyon yatırım karşılığında teşvik verildi. Şirkete gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, KDV iadesi, vergi indirimi, sigorta primi işveren hissesi desteği, nitelikli personel desteği ve enerji desteği sağlanması kararlaştırıldı. Firmaya ayrıca

geçen yıl da teşvik verilmişti. Şirket Mayıs 2022’de 379 milyon 688 bin 917’lik yatırımı karşılığında teşvik almıştı. Böylece şirkete 1 yıl içinde iki defa teşvik verildi.

Kalyon’a Teşvik Uzandı

Kamuoyunda 5’li Çete olarak bilinen holdinglerden Kalyon’a daha önce verilen teşvikte ocak ayında güncelleme gerçekleştirildi. Proje bazlı devlet yardımı kapsamında desteklenen fotovoltaik güneş paneli üretim tesisi yatırımında toplam sabit yatırım tutarı 2 milyar 100 milyon liradan 3 milyar 700 milyon liraya yükseltildi. Projede öngörülen istihdam sayısı 982’den 2 bin 635’e, azami nitelikli personel desteği 57 milyon liradan 100 milyon liraya çıkarıldı. Teşvik kapsamında şirkete gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, KDV iadesi, vergi indirimi, sigorta primi işveren hissesi desteği, gelir vergisi stopajı desteği, nitelikli personel desteği sağlandı.

Cengiz De Eksik Kalmadı

Yine 5’li Çete içinde yer alan Cengiz Holding de teşviklerden faydalandı.

Maraş merkezli depremlerin ardından ‘Türkiye tek yürek’ kampanyasına katılarak 3 milyar TL bağış yapan Cengiz Holding’e yayının sabahında 3 milyar 10 milyon TL’lik yatırımı için teşvik verildi.

‘Proje Bazlı Devlet Yardımı Verilmesine İlişkin Karar’a göre Cengiz Holding bünyesindeki Eti Alüminyum AŞ tarafından Konya’da yapılacak yatırım projesi şu teşviklerden yararlanacak:

- Yüzde 100 vergi indirimi ve yüzde 85 yatırıma katkı oranı olmak üzere gümrük vergisi muafiyeti,
- KDV istisnası, KDV iadesi, vergi indirimi
- Azami tutar sınırı olmaksızın 10 yıl sigorta primi işveren hissesi desteği,
- Azami 75 milyon TL nitelikli personel desteği
- 200 milyon lirayı aşmayacak enerji desteği

Rönesans Da Listede

Bir diğer 5’li Çete üyesi Rönesans Holding de teşviklerden payını aldı. Holding bünyesindeki Rönesans REY Endüstriyel Yatırımları AŞ ile Stolthaven Terminals ortak girişimi olan Ceyhan Terminal Hizmetleri AŞ’ye mart ayında 4 milyar 309 milyon TL’lik depolama ve liman işletme hizmetleri yatırımı karşılığında teşvik yağdı. Şirkete faiz desteği, gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, 7 yıl sigorta primi işveren hissesi, yüzde 90 vergi indirimi, yüzde 50 yatırım katkı oranı ve yatırım yeri tahsisi sağlandı.

Bütün bunların yanı sıra Samsun’da Şahin Dağları’nda yaptığı sondaj çalışmalarında binlerce ağacın yok edilmesine yol açan Kanadalı maden şirketi olan Eldorado Gold Corporation’un Türkiye uzantısı olan TÜPRAG Metal Madencilik Sanayi ve Ticaret AŞ’ye teşvik verildi. Şirkete 1 milyar 637 milyon TL’lik yatırım karşılığında faiz desteği, gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, 7 yıl sigorta primi işveren hissesi, yüzde 80 vergi indirimi, yüzde 40 yatırım katkı oranı teşvikleri verildi.

Yabancı Sermayeye Büyük Teşvikler

Teşvikler içinde en dikkat çekenler ise yabancı sermayeye verilenler oldu. Yabancı firmalara ocakta 33, şubatta 35, martta 44 nisanı 58 defa teşvik verildi. Bazı firmalar birden fazla teşvik aldı. Bu teşviklerin yatırım tutarı ise yaklaşık 31 milyar 770 milyon TL oldu. En çok yatırım ise mart ayında 18 milyar 645 milyon TL ile oldu.

Bu firmalardan en dikkat çekenleri, yatırım tutarları ve sağlanan teşvikler ise şöyle:

Saint Gobain Weber Yapı Kimyasalları: Yatırım 167 milyon 129 bin TL; teşvikler faiz desteği, 10 yıl gelir vergisi stopajı desteği, gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, 10 yıl sigorta primi desteği, 12 yıl sigorta primi işveren hissesi, yüzde 90 vergi indirimi, yüzde 55 yatırıma katkı oranı.

Crypto Carbon Enerji: Yatırım 126 milyon 175 bin TL; teşvikler faiz desteği, KDV istisnası, 10 yıl sigorta primi işveren hissesi, yüzde 90 vergi indirimi, yüzde 50 yatırıma katkı oranı.

Sarten Ambalaj: Yatırım 118 milyon 78 bin, teşvikler KDV istisnası, 6 yıl sigorta primi işveren hissesi, yüzde vergi indirimi, yüzde 30 yatırıma katkı oranı.

Ziyade İlaç: Yatırım 138 milyon 103 bin, teşvikler faiz desteği, gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, 7 yıl sigorta primi işveren hissesi, yüzde 80 vergi indirimi, yüzde 40 yatırıma katkı oranı.

Organik Kimya: Yatırım 115 milyon 559 bin, teşvikler faiz desteği, gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, 5 yıl sigorta primi desteği, 7 yıl sigorta primi işveren hissesi, yüzde 90 vergi indirimi, yüzde 50 yatırıma katkı oranı.

CS Wind Turkey Kule İmalatı: Yatırım 396 milyon 114 bin TL, teşvikler gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, 3 yıl sigorta primi işveren hissesi, yüzde 55 vergi indirimi.

Botas Trading: Yatırım 8 milyar 104 milyon TL, teşvikler gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası.

Brisa Bridgestone Sabancı Lastik: Yatırım 934 milyon 558 bin, teşvikler faiz desteği, gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, 7 yıl sigorta primi işveren hissesi, yüzde 80 vergi indirimi.

Oguang Turkey: Yatırım 1 milyar 638 milyon TL, teşvikler gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası.

Akdeniz Mineral Kaynakları: Yatırım 188 milyon 80 bin TL, teşvikler faiz desteği, gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, 7 yıl sigorta primi işveren hissesi, yüzde 80 vergi indirimi, yüzde 40 yatırıma katkı oranı.

Maxion Jantaş: yatırım 622 milyon 4 bin, teşvikler faiz desteği, gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, 7 yıl sigorta primi işveren hissesi, yüzde 80 vergi indirimi, yüzde 40 yatırıma katkı oranı.

BHS Makina ve Kağıt: Yatırım 579 milyon 332 bin TL, teşvikler faiz desteği, gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, 7 yıl sigorta primi işveren hissesi, yüzde 80 vergi indirimi, yüzde 40 yatırıma katkı oranı.

Vatandaşlık Alabiliyorlar

Öte yandan yabancı yatırımcılar 500 bin ABD doları yatırımı karşılığında Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı hakkı da kazanabiliyor. Konuya ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın sitesinde şu ifadeler yer alıyor: "500 bin Amerikan Doları veya karşılığı döviz ya da Türk Lirası tutarında sabit sermaye yatırımı gerçekleştirdiği Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nca tespit edilen yabancı uyruklu şahıslara İçişleri Bakanlığı'nın teklifi ve Cumhurbaşkanı'nın Kararı ile vatandaşlık verilebileceği hususu karar altına alınmıştır."

TAŞ MI YİYELİM!

Ortak acıda, sevinçte buluşamayan toplum, hayat pahalılığını da eşit ölçüde kavrayamıyor. Siirt'te maaşının yüzde 11'ini kiraya ayıran öğretmenın tayini İstanbul'a çıkarsa barınmaya ayıracağı pay yüzde 54'e yükseliyor.

Temmuz ayına girilmesiyle birlikte ücretli kesimler yeni maaşlarıyla aile bütçesini hesaplamaya başladılar. En büyük gider kalemi, akut bir krize dönüşmüş ev kiralari. Özellikle turizm bölgeleri ve ardından metropollerdeki emekçiler için barınmak büyük bedeller gerektiriyor. Gayrimenkul değerlendirme şirketi Endeksa'nın verilerine göre Muğla'da ortalama kira bedeli 22 bin TL. Antalya'da 14 bin 999 TL, İstanbul'da ise 14 bin 544 TL. Bu tutarların hepsi asgari ücretin üzerinde. Buna karşılık ortalama kira bedeli Muş'ta 2 bin 578 TL, Bayburt'ta 2 bin 971 TL. İstanbul'da İzmir'de yaşayan emekçiler için de bu tutarlar sudan ucuz.

Mülksüzlük Artıyor

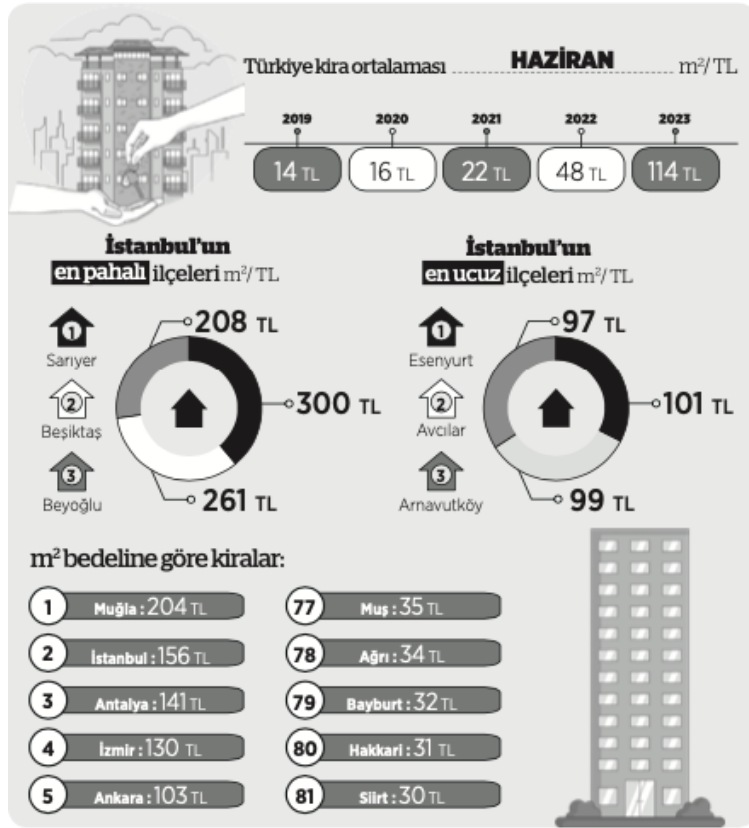
Türkiye'de konut sahipliği oranının son 10 yıldır düştüğü bilinen bir gerçek. 2012 yılında hanelerin yüzde 59,6'sı konut sahibiyken, bu oran 2022 yılında yüzde 56,7'ye gerilemiş durumda. Beraberinde kiracı oranı da artıyor. Yine 2012'de hanelerin yüzde 20,9'u kiracıymış. Bu oran 2022'ye dek her yıl artarak yüzde 27,2'ye tırmanmış. Kiracı oranlarına lojmanlar, ailesinin ya da bir yakınının evinde bedava ya da düşük kirayla oturanlar dahil değil.

Öyle ya da böyle her 4 kişiden 1'i mülksüz ve mülk sahiplerine kullanım bedeli olarak kira ödemek durumunda. TÜİK'in Hanehalkı Tüketim Harcamaları verilerine göre 2022 yılında kiracıların ev sahiplerine 157 milyar TL kira ödediği tahmin edilmiş. Bu tutar Türkiye'nin yıllık toplam gelirinin yüzde 1'ine karşılık geliyor. Başka bir ifadeyle, mülksüzler, mülk sahiplerine gayrisafi yurtiçi hasılanın yüzde 1'ini kira olarak transfer etmişler. Bu aynı zamanda gelir dağılımını da bozan bir transfer. Kiracı oranı arttıkça, mülk sahiplerine transfer edilen gelirin oranı da artıyor.

Fakat kiracı oranının artmasından daha büyük sorun kiralariın sert şekilde artması. Aslında bu, birbirini tetikleyen bir süreç. Kiracıların sayısı arttıkça, kiralık ev talebi ve böylece kiralari da artıyor. Böylece bir kısır döngü de yaratılmış oluyor. Endeksa'nın verilerine göre 2 yıl önce 2021 Haziran'da 1 m2 konutun ortalama kira bedeli 22 liraymış. Bu tutar geçen yılın haziran ayında 48 liraya yükselirken, bu yıl 114 liraya çıkmış. 2 yılda kira bedelindeki artış yüzde 418. Tabii bu Türkiye ortalaması. İl il bakıldığında daha çarpıcı bir tabloyla karşılaşılıyor.

Mesela 1 m2 için gereken kira bedelinin en yüksek olduğu il 204 lirayla Muğla. Fakat bu kentin Bodrum, Fethiye gibi ortalamayı yükselten özel ilçeleri olduğunu hesaba katmak gerekir. Muğla'yı 156 lirayla İstanbul, 141 lirayla

Antalya takip ediyor. En dipte ise 30 lirayla Siirt var. Kiranın en pahalı olduğu kent ile en ucuz olduğu kent arasında 7 kata yakın bir uçurum bulunuyor.

Öğretmenin Aile Bütçesi

Temmuz ayıyla birlikte yeni öğretmen maaşının 26 bin TL olduğunu kabul edelim. Ortalamaları esas alırsak, bu maaşla Siirt'teki bir öğretmen 100 metrekare bir ev için maaşının yüzde 11'ini kiraya ayıracak. Bu öğretmenin İstanbul'a tayini çıkması halinde kiraya ayıracığı pay yüzde 54'e çıkacak. Aynı öğretmen gıda, faturalar, giyim kuşam, temizlik giderleri içi Siirt'te 23 bin lira ayırabilirken, İstanbul'da 12 bin TL ayırabilecek. Üstelik gıda fiyatları da İstanbul'da çok daha yüksek. Bu haliyle, İstanbul'daki hayat pahalılığının boyutu ile Siirt arasında net bir uçurum var.

Denebilir ki, bunlar ortalama tutarlar. O halde İstanbul'a daha yakından bakalım. Yine m2 bedeli üzerinden düşünürsek, İstanbul'un en ucuz ilçesi Esenyurt'ta m2 bedeli 97 lira. Avcılar'da 99, Arnavutköy'de 101 lira. İstanbul'un en ucuz ilçesi dahi, Anadolu'daki herhangi bir kenti katlıyor. Mesela Kayseri'de m2 başına düşen ortalama kira 48 lira, Erzurum'da 42 lira. İstanbul'dan, İzmir'den, Antalya'dan bakıldığında sudan ucuz.

Tehdide Dikkat!

Bu tablo karşısında emekçi kesimlerde de sermaye kesimlerinde de bir talep dile gelmeye başladı; Bölgesel ücret.

Fakat emekçiler cephesi, metropollerde daha yüksek ücret talep ederken, sermaye cephesi Anadolu'da daha düşük ücret istiyor. Halbuki her iki talep de krizi daha katmanlı bir aşamaya taşıyor. Uygulamada yaşanacak zorluklar bir yana, ekonomik ve sosyal anlamda ağır sonuçlarının da hesaba katılması gereken bir talep bölgesel ücret. Üstelik, fiilen de olsa bölgesel ücret sermayenin taarruzu, emeğin boyun bükmesiyle hayata geçmiş durumda. Asgari ücret Anadolu'da büyük oranda uygulanmıyor, fiilen asgari ücretin altında çalışma koşulları yaygınlaşıyor.

Normal şartlar altında emeğin ve sermayenin hareketli olduğu serbest piyasadan beklenen yaşamın pahalı olduğu kentlerden ucuz olduğu kentlere emek göçünün yaşanması ve böylece piyasanın yeni dengesinin daha eşit şartlarda sağlanmasıdır. Ancak bu tablo serbest piyasa varsayımlarının da suya düştüğünü gösteriyor. Toplumsal gerçekliğimiz serbest piyasa kurallarına uyumlu değil. Hangimiz İstanbul'dan Erzurum'a göç etmek

ister? Ya da İzmir'den Bayburt'a taşınırken hayat pahalılığınan kurtulmaktan başka motivasyonlarınız olmaz mı? Antalya'daki düzeninizi bozup Siirt'e taşınmak ne kadar akılcı olur?

Ortak bir acıda, ortak bir sevinçte buluşamayan Türkiye toplumu, hayat pahalılığını da eşit ölçüde kavrayamıyor. Türkiye'de metropollerin toplumsal düzeniyle Anadolu'nun toplumsal düzeni giderek ayrışırken, bu ayrışma politik kimliklerin de farklılaşmasına neden oluyor. Tek devletli iki toplumlu yeni nizam bu çatışmayı kaşıyarak iktidarını sağlamlaştırıyor.

BÜYÜK ZARAR HALKIN SIRTINDA!

Garantinin sağlanması için 7 yılda 102,2 milyon aracın geçmesi gereken köprüden toplam 70 milyon araç geçmiş! Osmangazi'nin garanti yükü değer kaybı hariç 1,2 milyar doları geçti

CHP Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın, iktidarın kamuoyuna büyük bir başarı olarak sunduğu Osmangazi Köprüsü'nden geçen araç sayısının gelir garantisini karşılamaktan çok uzak olduğuna dikkat çekti. CHP'li Akın, "İktidar Osmangazi Köprüsü'nden 7 yılda 70 milyon aracın geçmesini büyük bir başarı gibi sunuyor. Oysa günlük 40 bin araç üzerinden verilen gelir garantisi kapsamında gelir garantisinin sağlanması için 7 yılda 102 milyonun üzerinde aracın geçmesi gerekiyordu. Türk Lirası'ndaki değer kaybı ve enflasyon farkı yok sayılsa bile 7 yılda köprüye ödenen garanti tutarı 1,2 milyar doları geçiyor" değerlendirmesinde bulundu.

CHP Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın, yaptığı yazılı açıklamada AK Parti iktidarının kamu bütçesinde büyük bir gedik oluşturan garantilere ilişkin kamuoyunu yanıltıcı söylemlerde bulunmaya devam ettiğine işaret etti. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 7 yılda 70 milyon aracın geçişini bir rekor olarak sunduğuna dikkat çeken CHP'li Akın, şunları dile getirdi:

"Osmangazi Köprüsü 1 Temmuz 2014 tarihinde hizmete açıldığından beri araç başına 35 dolar artı KDV üzerinden verilen günlük 40 bin araç geçiş garantisi ile kamu bütçesinde yıllardır dev bir kara deliğe dönüştü. Bugüne kadar kaç aracın geçiş yaptığı bilgisini saklayan iktidar, köprü'nün açılışının 7. yılında toplam 70 milyon aracın geçtiğini sanki büyük bir başarı elde edilmiş gibi paylaştı."

70 Milyon Değil 102,2 Milyon Araç Geçmeli

CHP'li Akın, iktidarın yine algı ve yalan siyasetiyle hareket ettiğine dikkat çekerek Osmangazi Köprüsü'nün oluşturduğu yükü şöyle özetledi:

"İktidarın açıkladığı 7 yılda 70 milyon araç geçtiği yönündeki açıklama adeta itiraf niteliği taşıyor. Çünkü yılda ortalama 10 milyon aracın geçtiğini ilk kez kamuoyuna duyuruluyor. Oysa günlük 40 bin araç geçiş garantisinin sağlanması için bir yılda tam 14 milyon 600 bin aracın; 7 yılda ise 102 milyon 200 binden fazla aracın geçmesi lazım. Buna göre 7 yılda toplam 32 milyon 200 bin araç için garanti ödemesi yapılmış durumda. Üstelik bu hesaplama Türk Lirası'ndaki değer kaybı ve sözleşmedeki enflasyon farkı bile dahil değil."

Değer Kaybı Hariç 7 Yıllık Garanti Maliyeti 1,2 Milyar Dolar

CHP'li Akın, günlük 35 dolar artı yüzde 8 KDV üzerinden Osmangazi Köprüsü'ne araç başına neredeyse bin TL tutarında gelir garantisi verildiğini anımsattı. CHP'li Akın, şunları dile getirdi:

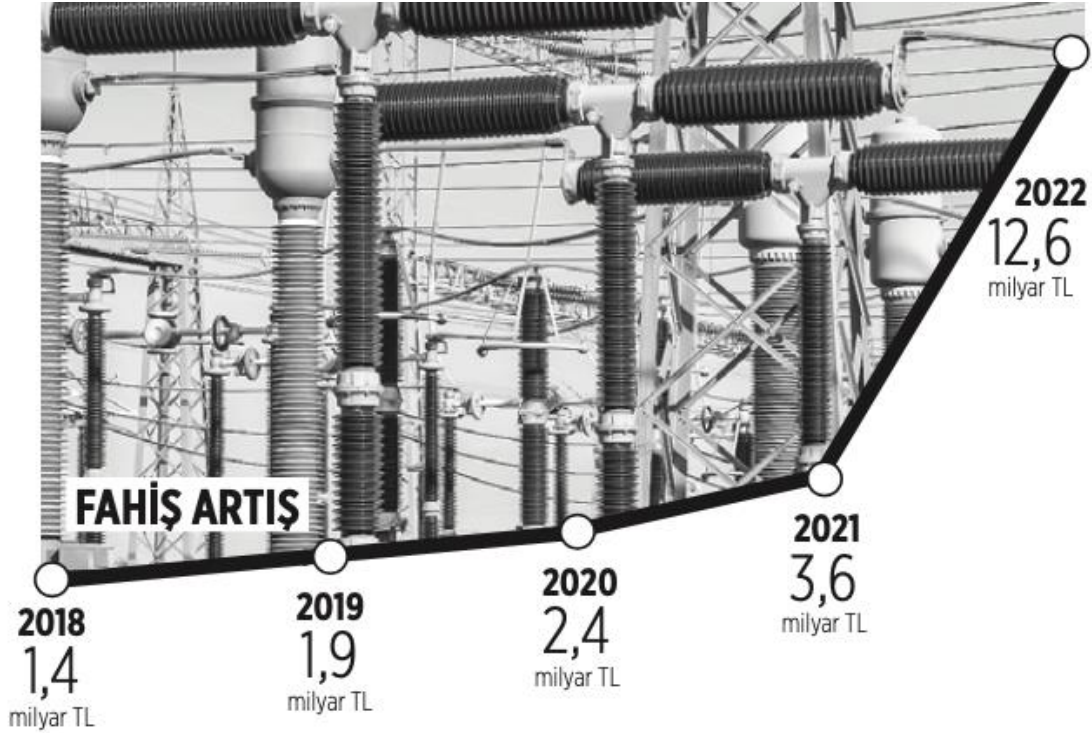
"İktidarın yanlış politikaları nedeniyle Türk Lirası'nda yaşanan gelir kaybı, Osmangazi Köprüsü'nden geçen araçların bile verilen gelir garantisini karşılayamamasına neden oluyor. Araç başına KDV dahil gelir garantisi bugünkü kura göre 985 lira (37,8 dolar) tutarına geldi. Bu tutar 185 lira ile 350 lira arasında olan geçiş ücretini karşılamıyor. Başka bir deyişle iktidar Osmangazi Köprüsü'nden geçse de geçmese de tutarı 985 liraya tamamlayıp garanti ödemesi yapıyor. Türk Lirası'ndaki değer kaybı dikkate alınmazsa ve sözleşmedeki enflasyon farkı yok sayılsa bile köprü'nün 7 yıllık garanti maliyetinin bütçeye yansması 1 milyar 217 milyon doları aşiyor."

ŞİRKETLER PARAYI SOKAKTAN TOPLADI

21 elektrik dağıtım şirketine sokakların aydınlatılması karşılığında milyarlarca lira aktarıldı. Şirketler, yılın ilk 5 ayında devletten 7,1 milyar TL'lik ödeme aldı.

Yurttaş yüksek elektrik faturalarıyla canından bezdiren elektrik dağıtım şirketlerine, "Genel Aydınlatma" için 2023'ün Ocak-Mayıs döneminde ödenen para belli oldu. Sokak ve caddelerin aydınlatılması karşılığında 2021 yılında 3,6 milyar TL, 2022 yılında ise 12,6 milyar TL ödeme yapılan şirketlere, 2023 yılının henüz ilk beş ayında yapılan ödeme, 7 milyar TL'yi aştı.

Elektrik dağıtımının 2013 yılında 21 bölgeye bölünerek özelleştirilmesi, biriken borçları ve altyapı eksikliklerini beraberinde getirdi. Yurttaşların dağıtım şirketlerine ödediği bedel son beş yılda üç kat artarken altyapı eksiklikleri, elektrik kesintilerinin adeta olağan hale gelmesine yol açtı.

Sokak, cadde ve billboardların aydınlatılmasını da kapsayan genel aydınlatma ödemeleri için şirketlere genel bütçeden aktarılan para, yıllara göre sıralandı

Milyarlık Ödemeler

Ocak-Mayıs 2023 dönemi genel bütçe giderlerine yönelik veriler, elektrik dağıtım şirketleri ile ilgili, "Fahiş kazanç" iddialarının haklılığını bir kez daha gözler önüne serdi. Mülkiyeti TEDAŞ'a ait trafolardan yüz milyonlarca liralık reklam ve kira geliri elde eden şirketlere sokak ve caddelerin aydınlatılması karşılığında ise milyarlarca lira para aktarıldığı öğrenildi. Sokak ve caddelerin aydınlatılması hizmetleri kapsamında Ocak-Mayıs döneminde şirketlere aktarılan 7 milyar 183 milyon 250 bin TL'nin aylara göre dağılımı ise şöyle gerçekleşti:

Ocak: 1 milyar 993 milyon TL

Şubat: 728 milyon TL

Mart: 1 milyar 474 milyon TL

Nisan: 1 milyar 573 milyon TL

Mayıs: 1 milyar 414 milyon TL

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, yaptığı açıklamada, "Astronomik düzeyde kâr elde etmiyorlar" dese de yalnızca dört dağıtım şirketinin 2022 yılı net dönem kârının 15 milyar TL'yi aştığını bildirmişti. SEDAŞ, AYEDAŞ, Toroslar ve Başkent Elektrik, 2022'de 16 milyar 444 milyon 208 bin TL kâr elde etmişti. Şirketler zenginleşirken ülkedeki milyonlarca hanenin elektrik faturaları ancak sosyal yardım ile ödenebiliyor. 2022'de 3 milyon 690 bin 582 haneye sağlanan elektrik tüketim desteğinin 4,7 milyar TL olduğu biliniyor.

KONUT SATIŞLARINDA SERT DÜŞÜŞ!

TÜİK verilerine göre, ülke genelindeki konut satışları haziranda bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 44,4 azalarak 83 bin 636'ya düştü. Böylelikle konut satışlarında Temmuz 2021'den bu yana en sert düşüş izlendi.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2023 Haziran'a ilişkin Konut Satış İstatistiklerini açıkladı.

Buna göre, Türkiye genelinde konut satışları Haziran ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 44,4 azalarak 83 bin 636 oldu.

Konut satışları Ocak-Haziran döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 22,1 azalışla 565 bin 779 olarak gerçekleşti.

	Haziran			Ocak - Haziran		
	2023	2022	Değişim (%)	2023	2022	Değişim (%)
Satış şekline göre toplam satış	83 636	150 509	-44,4	565 779	726 398	-22,1
İpotekli satış	13 463	40 610	-66,8	121 530	170 317	-28,6
Diğer satış	70 173	109 899	-36,1	444 249	556 081	-20,1
Satış durumuna göre toplam satış	83 636	150 509	-44,4	565 779	726 398	-22,1
İlk el satış	25 886	44 732	-42,1	171 158	208 451	-17,9
İkinci el satış	57 750	105 777	-45,4	394 621	517 947	-23,8

Konut satışlarında İstanbul 13 bin 578 konut satışı ve yüzde 16,2 ile en yüksek paya sahip oldu.

Satış sayılarına göre İstanbul'u 7 bin 325 konut satışı ve yüzde 8,8 pay ile Ankara, 4 bin 503 konut satışı ve yüzde 5,4 pay ile Antalya izledi.

Konut satış sayısının en az olduğu iller sırasıyla 17 konut ile Ardahan, 29 konut ile Hakkari, 44 konut ile Tunceli oldu.

Kredili Satışlarda Yüzde 66,8'lik Düşüş

Türkiye genelinde ipotekli konut satışları Haziran ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 66,8 azalış göstererek 13 bin 463 oldu.

Toplam konut satışları içinde ipotekli satışların payı yüzde 16,1 olarak gerçekleşti.

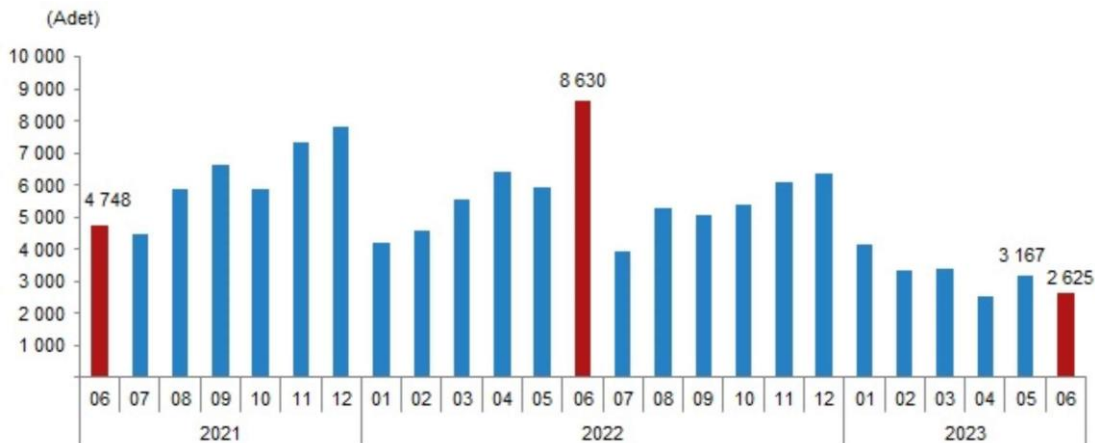
Ocak-Haziran döneminde gerçekleşen ipotekli konut satışları ise bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 28,6 azalışla 121 bin 530 oldu.

Haziran ayındaki ipotekli satışların 4 bin 698'i; Ocak-Haziran dönemindeki ipotekli satışların ise 39 bin 499'u ilk el satış olarak gerçekleşti.

Türkiye genelinde diğer konut satışları Haziran ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 36,1 azalarak 70 bin 173 oldu.

Toplam konut satışları içinde diğer satışların payı yüzde 83,9 olarak gerçekleşti. Ocak-Haziran döneminde gerçekleşen diğer konut satışları ise bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 20,1 azalışla 444 bin 249 oldu.

Yabancıya Satışlar Yüzde 69,6 Azaldı

Yabancılar yapılan konut satışları Haziran ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 69,6 azalarak 2 bin 625 oldu.

Haziran ayında toplam konut satışları içinde yabancılar yapılan konut satışının payı yüzde 3,1 oldu.

Yabancılara yapılan konut satışlarında ilk sırayı bin 4 konut satışı ile Antalya aldı. Antalya'yı sırasıyla 760 konut satışı ile İstanbul ve 223 konut satışı ile Mersin izledi.

Yine En Çok Konutu Ruslar Aldı

Yabancılara yapılan konut satışları Ocak-Haziran döneminde ise bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 45,5 azalarak 19 bin 275 oldu.

Haziran ayında Rusya Federasyonu vatandaşları Türkiye'den 733 konut satın aldı.

Rusya Federasyonu vatandaşlarını sırasıyla 333 konut ile İran, 175 konut ile Irak ve 168 konut ile Ukrayna vatandaşları izledi.

ÇİĞ SÜTE YÜZDE 35,2 ZAM

Ulusal Süt Konseyi (USK) çiğ süt tavsiye fiyatının, 1 Ağustos itibarıyla üreticinin eline litre başına net 11,50 lira geçecek şekilde belirlenmesine karar verdi. Çiftçinin sattığı çiğ süt fiyatlarındaki artış sanayicinin maliyetlerinde de artışa yol açacağı için, bu artışın perakende süt fiyatlarına da yansımaları bekleniyor.

Ulusal Süt Konseyi çiğ inek sütü tavsiye fiyatının 8,5 TL'den 11,50 TL'ye çıkarılmasına karar verdi. Açıklanan fiyata destek priminin dahil edilmediği belirtti.

Süt üreticileri, bir litre sütün üretim maliyeti 10,54 TL olduğu halde 8,5 TL'ye satıyordu. Üreticilerin beklentisi ise çiğ süt fiyatlarının 14-15 liraya çıkarılması idi.

USK'nin internet sitesinde yer alan duyuruda, 1 Ağustos 2023'ten itibaren geçerli olmak üzere soğutulmuş çiğ süt tavsiye satış fiyatının litre başına 11,50 lira olarak belirlendiği anımsatılarak, şunlar kaydedildi:

1 Ağustos 2023 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yüzde 3,6 yağ ve yüzde 3,2 protein içeriğine sahip çiğ inek sütü tavsiye satış fiyatı üreticinin eline litre başına net geçecek şekilde (çiğ süt desteği hariç) 11,50 TL olarak belirlenmiştir.

Soğutma, nakliye ve diğer cari giderler üretici tarafından karşılandığı takdirde bu giderler üreticiye ilave olarak ödenecektir.

Ekim 2022'den Beri Fiyat Açıklanmıyordu

USK en son 14 Ekim 2022'de çiğ süt tavsiye fiyatını değiştirmiş ve üreticinin eline litre başına net 8,5 lira geçecek şekilde belirlenmesine karar vermişti.

Artan maliyetlere karşın çiğ süt tavsiye fiyatının değişmemesi tepkilere neden olurken, maliyetlerle başa çıkmakta zorlanan çiftçiler hayvanlarını kesime veriyor.

Diğer bir yandan çiftçinin sattığı çiğ süt fiyatlarındaki artış sanayicinin maliyetlerinde de artışa yol açacağı için, bu artışın perakende süt fiyatlarına da yansımaları bekleniyor.

Perakende Fiyatlara Ön Zam

Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği Genel Başkanı Kamil Özcan ise, sanayicinin çiğ süt maliyetlerindeki artış beklentisi nedeniyle fiyatlarda artışa gittiğini, bu yüzden de perakende fiyatlarda yeni bir artış yaşanmasını beklemediklerini söyledi.

Halihazırda düşen üretim ve artan maliyetler nedeniyle bazı markaların yarım yağlı bir litre süt fiyatları son dönemde 18,95 TL'den 24,95 TL'ye çıkarken; tam yağlı bir litre süt fiyatı ise 27,70 TL'ye kadar çıkmış durumda. Aynı pahalılık tüm süt ürünleri grubunda yaşanıyor. Peynirin kilosunun 100 lirayı geçmesinin ardından yoğurt fiyatları da çeşidine göre değişmekle birlikte 70 lirayı aştı; fiyatlar 42-72 TL aralığında değişiyor.

ÇİFTÇİYİ TÜCCARIN İNSAFINA BIRAKTILAR

Depoları ithal ürünle dolan TMO, yerli üreticiye randevu vermiyor. Serbest piyasada tüccara mahkûm olan üreticiler duruma tepki gösterdi. Sektör temsilcileri TMO'ya "Çiftçileri tüccarın insafına bırakmayın" çağrısı yaptı.

Temel gıda hammaddesi olan buğdayın kilo maliyeti geçen yıl 2,14 lirayken, bu yıl 6 lirayı aştı. AKP'li Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan, Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) ekmeçlik buğdayda ton başına 8 bin 250 lira, arpada ise ton başına 7 bin 500 lira geçeceğini açıklanmasına rağmen TMO alım yapmıyor.

TÜİK'in dış ticaret verilerine göre 2023'ün ilk 5 ayında Türkiye toplam 6.5 milyon ton ekmeçlik buğday ithal edildi. İthalat sebebiyle buğday ve arpa üreticilerin elinde kaldı. Uşak'ın Ulubey ilçesine bağlı İnay köyündeki buğday ve arpa üreticileri TMO'nun alım yapmamasını ve kendilerinin tüccara mahkum edilmesini protesto etti.

Yaklaşık 40 yıldır arpa üreticiliği yaptığını belirten Süleyman Arıkan, "Geçen yıl iyi fiyata satmıştık ve para kazanmıştık. Bu sene şaşırđık kaldık. Açıklanan fiyat bile azdı ama onun üzerinden bile satamıyoruz. TMO randevu vermiyor ve çiftçiye para lazım. Önümüzdeki günlerde alacak mı o da belli değil. Mecburen 5 liradan tüccara satıyoruz ama tüccar parayı ne zaman verecek belli değil. Tüccara vermediğimiz zaman ise elimizde kalacak ve depomuz yok. Benim elimde yaklaşık 150 ton ürünüm var avluya serdim bekliyorum" dedi.

Borç Kadar Alım

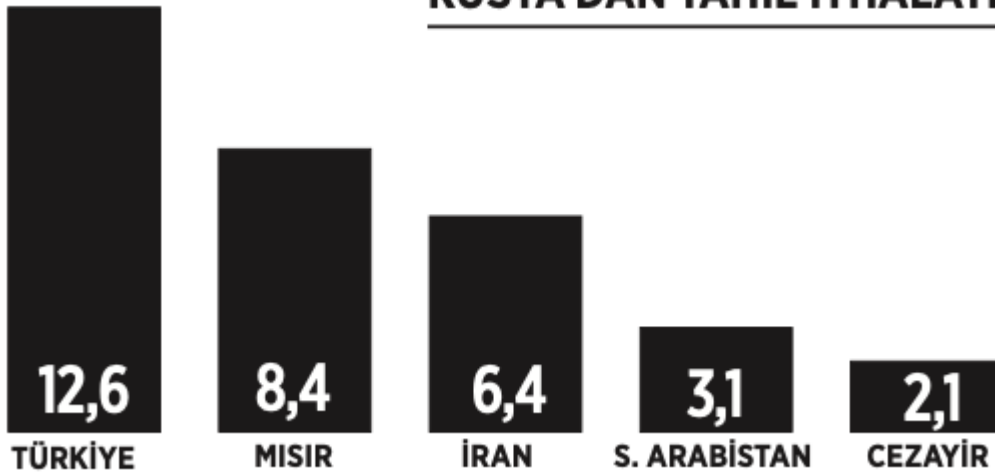
Üretici Tuncer Yılmaz da şunları dile getirdi: "Fiyat açıklandı ama 20 gündür randevu alamıyoruz. Devlet insanları tüccarın önüne attı. Tarım Kredi Kooperatifi daha dün alım yapacağını söyledi. Biz 7 liradan alırlar belki diyorduk ama orası da 5,75 liradan alıyor. Onu da üreticinin ne kadar borcu varsa o kadar alıyor. Geçen sene 6 liradan arpa verdik bu sene 5 liradan tüccara satıyoruz. Buğdayı da geçen sene 6 liraya verdik bu sene daha ucuza gidecek. Gübre arttı, mazot arttı tüm maliyetler ama bizim ürünümüz ucuzladı. Akıl alır gibi değil."

Küçük Çiftçiye Tasfiye

SOL Parti Tarım Çalışma Grubu Üyesi Mahmut Uludağ yaptığı açıklamada, "AKP 20 yıllık iktidarında her kamu kurumunu işlevsizleştirdiği gibi, TMO'nun kamucu niteliğini ortadan kaldırdı ve kuruluş işlevini yitirdi. AKP, küçük çiftçiliği bitirmek için elinden geleni yapıyor. Tüm zorluklara rağmen üretimden kopmamak için direnen küçük üreticiler emeklerinin neticesi olan buğdayını, arpasını satmak için TMO'dan randevu bile alamıyorlar" dedi.

TMO'nun depolarının ithal buğdaylarla dolu olduğuna vurgu yapan Uludağ, "TMO üreticinin buğdayını almayınca tek çare tüccar ve şirketler oluyor. Şirketler 5 TL'ye kadar fiyat düşürüyor. 8 TL'ye alsa da temiz değil diyerek iskonto uygulayarak 5 TL'ye kadar düşürüyor zaten 8.25 TL'ye satsa da üretici zarar ediyor. Böylece küçük çiftçi tasfiye ediliyor. Şirket tarımı teşvik ediliyor. Gıda ve Tarım politikaları sermayedarları şirketleri daha, zengin etmek için değil, küçük üreticinin varlığını insanca yaşam düzeyine getirecek destek ve alım politikaları ile mümkündür. Küçük üreticiler için köylüler için çiftçiler için tek çare bu sermaye iktidarına karşı halkın gıda sistemi olan gıda egemenliği için mücadele etmek ve bir araya gelmekten geçiyor. TMO sözünü tut şirketlere hizmet etmekten vazgeç. Ayrıca ziraat odalarını da uyarıyoruz çiftçinin yanında yer alıp sesini çıkarması gerekiyor. Buğday, bizim canımız hakkımızı alırız" diye konuştu.

RUSYA'DAN TAHİL İTHALATI

TMO'nun Öncelikli Görevi Üreticileri Korumaktır

Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) Genel Başkanı Şemsi Bayraktar, serbest piyasada buğday fiyatlarının düşürülmesiyle çiftçilerin mağdur edildiğine işaret ederek, "Çiftçilerimiz tüccarın insafına bırakılmamalıdır. TMO acilen etkili alım politikasını güçlendirerek piyasaya da hakimiyeti sağlamalıdır. TMO hızlı alım ve erken ödeme yaparak piyasa fiyatlarını yükseltmelidir. Üreticilerimizin lehine olacak şekilde, bu durum acilen düzeltilmelidir. Bundan başka çaremiz yoktur" dedi. CHP Milletvekili Ömer Fethi Gürer de, "TMO, ithalatçı anlayıştan yeniden çiftçi karagün dostu konumuna ermelidir. Çiftçi yalnız tüccara mahkum edilirse önümüzdeki dönemde sıkıntılar

daha da artar. O nedenle TMO; bir an önce randevu sisteminde tıkanmaları aşım çiftçinin buğdayını almalıdır” dedi.

YARGI BİLE VALİNİN HES ISRARINI DURDURAMIYOR

Mahkeme kararlarıyla 2 kez iptal edilen eski Vali Selahattin Akyurt’un HES projesine üçüncü kez onay verildi. Avukat Yıldırım, “Hukuksuzluğun geldiği son nokta” dedi.

İki kez mahkeme tarafından iptal edilen eski Vali Selahattin Akyurt’un Hanlı Hidroelektrik Santrali (HES) projesine üçüncü kez onay verildi. Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, projenin Hanlı Deresi başta olmak üzere tüm bölgeye vereceği zararlar raporlarla ve mahkeme kararlarının tespitine rağmen çevresel etki değerlendirme (ÇED) olumlu kararı verildi.

Bölgede valilik ve kaymakamlık yapan Selahattin Akyurt, Artvin’in Şavşat ilçesi Hanlı Deresi üzerinde faaliyete geçirdiği HES projesinde ısrarını sürdürüyor. İlk olarak 2018 yılında Akyurt Enerji Üretim A.Ş. isimli şirkete ÇED olumlu kararı verildi. Bölge halkının açtığı dava sonucu mahkeme, bölgede ağaç katliamına neden olan projeye ilişkin ÇED olumlu kararını iptal etmişti. Danıştay ise Rize İdari Mahkemesi’nin kararını onadı.

Danıştay Son Noktayı Koydu

Şirketin yeni başvurusu üzerine Bakanlık yine olur verdi. Bu kez 2020 yılında, projenin kapasitesi büyütülmesine rağmen ÇED’den muaf tutularak ÇED gerekli değildir kararı verildi. Karar yine yargıya taşındı ancak bu kez Rize İdare Mahkemesi kararını değiştirdi. Mahkemenin, bölge halkının itirazlarını reddetmesi üzerine karar Danıştay’a taşındı. Danıştay 6. Dairesi, alt mahkemenin ret kararını iptal ederek projeyi iptal etti. Böylece proje için son nokta konmuş oldu.

Bilirkişi raporlarıyla ve mahkeme kararlarına rağmen şirket yeniden başvuru yaptı. Üçüncü kez yapılan başvuruya Bakanlık yeniden onay verdi. Şirket aldığı ÇED olumlu kararıyla yeniden faaliyete geçecek.

Bu süre zarfında Selahattin Akyurt, projeyi Hanlı Enerji adlı şirkete devredildi. Hanlı Enerji’nin yönetim kurulu başkanı ise eski Vali ile aynı soyadını taşıyan Aydın Efdal Akyurt yapıyor. Davanın uzun yıllardır avukatlığını yapan Şavşat Dernekleri Federasyonu Halis Yıldırım kararı değerlendirdi. “Bu hukuksuzluğun geldi son noktadır” diyen Avukat Yıldırım, “İki kez iptal edilmiş ve artık iptali kesinleşmiş projeye üçüncü kez onay verildi. Anlaşılan o ki şirketler, mahkeme lehlerine bir karar verene kadar başvuru yapmaya devam edecekler” ifadelerini kullandı. Mücadeleye devam edeceklerini belirten Avukat Yıldırım şöyle konuştu: “Mevcut hukuk düzenini zaafalarını ortaya çıkaran bir durum. Hukuksuzluğun ayrı bir boyutu bu artık. Biz mücadeleye devam edeceğiz.”

İKLİM KRİZİ TETİKLİYOR, ÖNLEMSİZLİK FACİAYA DÖNÜŞTÜRÜYOR

Ülkede günlerdir etkili olan sağanak yağışların ardından meydana gelen sel, altyapı eksikliğini bir kez daha gözler önüne serdi. Yollar, evler sular altında kaldı. Uzmanlar iklim krizine dikkat çekti: Yağışlar artarak devam edecek.

Günlerdir etkili olan yağışların ardından hayat felç oldu. Altyapı eksikliği nedeniyle evler, yollar sular altında kalırken, 2 yurttaş hayatını kaybetti. Her yıl katlanarak yaşanan bu sorunlar karşısında uzmanlar ise tepkili. Afetlerin iklim krizi kaynaklı olduğunu belirten uzmanlar, “Yağışlar artacak” dedi. Ülkedeki kuvvetli yağışın ardından Bartın-Zonguldak karayolu Gecen köyü mevkiindeki sanayi sitesi sular altında kaldı. Sitedeki iş yerlerinde çalışan 70 işçinin kurtarılması için Sahil Güvenlik Komutanlığınca çalışma başlatıldı.

Çöküntüler Oluşturdu

Zonguldak’ın Gökçebey ilçesi dere sularının yükselerek asfaltı zorlamasıyla, yolda çöküntüler oluştu, ekipler çalışma başlattı. Zonguldak-Ankara karayolunda ise çökmeler meydana geldi. Zonguldak İstanbul yolu ise bir süre ulaşıma kapandı. Kentte kamu binaları da zarar gördü, Gökçebey ve Devrek Devlet Hastanelerini su bastı. Rize’nin Çayeli ilçesinde ise yağışların ardından heyelan meydana geldi. Yamaçtan kopan toprak ve büyük kaya kütlesi yola düşerek, köy yolunu ulaşıma kapattı. Düzce’de etkili olan sağanak sonrası suyun yükselmesiyle, dere kenarında bulunan bazı yollar çöktü. İçmeler köyü ise tamamen sular altında kaldı. Samsun’un Salıpazarı ilçesinde ise zemininde kayma meydana gelen 3 ev boşaltıldı.

Mahsur Kalanlar Oldu

Diyarbakır’ın Yenişehir ilçesine bağlı kırsal Hantepe Mahallesi yakınlarından geçen Dicle Nehri’nde su seviyesinin düşük olduğu alanda piknik yapan aralarında çocukların da olduğu 16 kişi, suların yükselmesiyle

mahsur kaldı. İBölgeye AFAD, jandarma ve sağlık ekipleri sevk edildi. Ekipler, 16 kişiyi bot yardımıyla güvenli alana çıkardı. Sakarya'nın Akyazı ilçesinde ise dereler taşı; yüksek kesimlerde bazı bölgelerde heyelanlar meydana geldi. Karasu ve Kocaali ilçelerinde oluşan kirlilik ve dalgalar nedeniyle denize girilmesi yasaklandı. Ayrıca Bolu'nun Mengen ilçesinde de dereler taşı. Suyla kaplanan Mengen-Pazarköy karayolunun 14'üncü kilometresi trafiğe kapatıldı. Öte yandan İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya Bartın'da incelemelerde bulundu. Yerlikaya, "Doğu Karadeniz'de sel riski sürüyor. Giresun, Trabzon, Rize ve Artvinliler tedbirli olsunlar " dedi. AFAD da Artvin, Bartın, Bolu, Düzce, Giresun, Kastamonu, Karabük, Ordu, Rize, Samsun, Sinop, Trabzon, Zonguldak için de "turuncu kod"la yağış uyarısı verdi. Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, Bartın ve Zonguldak'taki sel felaketine ilişkin "Hastanelere ulaşan 4 yaralıdan 2'sinin tedavisi devam ediyor" dedi.

Yağışlar Şiddetini Artıracak

Boğaziçi Üniversitesi İklim Politikaları Araştırma Merkezi Müdürü Prof. Dr. Levent Kurnaz, şunları söyledi: "Yaşanan her sel felaketinde iki tane faktörün toplamı felaketi getirir. Bunlardan bir tanesi insan faktörü. Yanlış yere ev, köprü yapmamız altyapı yetersizliğinin çok daha üstünde hatalar. Diğer ise yağışlar. Normal ölçülerin çok daha üstünde geliyor. İkisinin bileşkesi olarak bu felaketleri yaşıyoruz. Bundan sonra yağışlar böyle devam edecek. Hatta daha da şiddetlenecek. İklim değişikliği ile tüm bu olaylar (sıcak hava dalgaları, yağışlar) şiddetini, sıklığını artırıyor ve görüldüğü alanları genişletiyor. İklim değişikliği bu üç olayı birleştiriyor."

Hava Sıcaklığı Yükseliyor

Boğaziçi Üniversitesi İklim Değişikliği ve Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Murat Türkeş "Küresel yüzey sıcaklıkları artıyor. Sıcaklıkların artmasının fiziki coğrafyaya etkileri var. Fakat bir de iklimin kendi içinde süreçleri var" dedi. Atmosferin ısınmasıyla buharlaşmanın da arttığını söyleyen Türkeş, şöyle devam etti: "Isınan hava kütlesi daha fazla su buharı tutuyor. Bu da yağış getiriyor. Ne yazık ki bu durum kuvvetli yağışlara bağlı seller ve su baskınlarıyla sonuçlanıyor. Dünya ısındıkça, buharlaşma artıkça yağışların büyük bir bölümü de bizi bekliyor. Sıcaklıklardaki artış eğilimi devam ederse buharlaşma da artarsa yağışlar bundan sonra özellikle yılın sıcak döneminde 'aşırı yağış' olma eğilimini gösterecek. Kentler açısından altyapı sistemleri, kentlerdeki derelerin akarsu, yatakların yok edilmesi ya da var olana akarsuların beton kanalların içine alınması ne yazık ki kentlerimizde afetlere yol açıyor. Seller, kentsel su baskınları önümüzdeki dönemde etkili olacak gibi duruyor." İklim krizine karşı alınabilecek önlemlerden de bahseden Türkeş, şunları söyledi:

- Kent in altyapısı hava koşullarına göre yeniden düzenlenmeli
- Var olan kanalizasyon sistemi kuvvetlendirilmeli.
- Kentte yok edilen doğal akarsu ağı yeniden canlandırılmalı

"ULUDAĞ'IN KABUSU" OLAN BAŞKANLIK HIZLI BAŞLADI!

Ödeneğin 3'te 1'i iki ayda tüketildi

Yaşam savunucuları ile muhalefetin, Uludağ'ın doğasının ranta açılarak tahrip edileceği gerekçesiyle karşı çıktığı Uludağ Alan Başkanlığı ilk harcamasını gerçekleştirdi. 26 Ocak'ta kurulan ve Ocak-Mart döneminde herhangi bir faaliyette bulunmayan başkanlık, 6,1 milyon TL'lik ödeneğinin üçte birini nisan ve mayıs aylarına ait toplam 2,1 milyon TL'lik harcama ile tüketti.

Yaşam savunucuları ile muhalefetin, "Uludağ'ın doğasının ranta açılarak tahrip edileceği" gerekçesiyle karşı çıktığı Uludağ Alan Başkanlığı'nın kurulmasına yönelik kanun teklifi, tüm itirazlara karşın AKP ve MHP oylarıyla kabul edildi. Uludağ Alan Başkanlığı'nın kurulmasına ilişkin kanun ile Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 26 Ocak'ta Resmi Gazete'de yayımlandı. Başkanlık, 26 Ocak itibarıyla resmen faaliyete geçirildi.

Toplam 21 kanun ve altı yönetmelik ile korunan Uludağ Milli Parkı, 26 Ocak itibarıyla Uludağ Alan Başkanlığı'na devredildi. Başkanlığın kuruluş sürecinde Türkiye Ormancılar Derneği, TMMOB, Bursa Barosu, Doğayı ve Çevreyi Koruma Derneği ve Bursa Şehir Plancıları Odası'nın da aralarında olduğu kuruluşlardan görüş alınmaması da büyük tepki çekti. Benzer uygulamaların Salda Gölü ve Kapadokya'da da hayata geçirildiğini anımsatan muhalefet, "Doğa harikası bu yerlerdeki uygulamaların olumsuz sonuçları görülmüştür" değerlendirmesinde bulundu.

Ödeneğin Üçte Biri Bitti

Tüm itirazlara karşın, "Oldu bitti"ye getirilerek 26 Ocak'ta resmen kurulan Uludağ Alan Başkanlığı mart ve nisan aylarında herhangi bir faaliyet yürütmedi. İlk harcamasını nisan ayında gerçekleştirilen başkanlığa ayrılan

toplam 6 milyon 127 bin TL'lik ödeneğin üçte biri iki ayda tüketildi. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın verilerine göre başkanlığın, nisan ve mayıs aylarında harcadığı para kayıtlara, 2 milyon 125 bin TL olarak geçti. Buna göre, nisan ayında 248 bin TL harcayan başkanlık, mayıs ayında ise 1 milyon 877 bin TL harcadı.

DEPREM BÖLGESİNDE SORUNLAR SÜRÜYOR

Aradan geçen zamana rağmen çözülme bekleyen çok sayıda sorun var. Enkaz kaldırma çalışmalarının yavaşladığından yakınan Hataylılar, barınma, sağlık ve gıdaya erişim gibi birçok alanda kalıcı çözümler bekliyor.

Hatay'ın Defne ilçesindeki Uğur Mumcu Caddesi'nin ortasında Demokrasi Meydanı var. Bu meydan aslında bir kavşak. Samandağ'dan meydana indikten sonra sağa kıvrılan yol sizi Asi Nehri'ne, sola kıvrılan yol ise çevre yoluna oradan da İskenderun'a ulaştırıyor. Bu yol şimdi molozlarla kaplı, demokrasi meydanı ise çadırlarla. Meydana bakan tüm yollar yıkılmış ya da yıkılmayı bekleyen apartmanlarla dolu.

11 ili etkileyen ve Hatay'da da büyük bir yıkıma neden olan depremlerin üzerinden beş aydan fazla süre geçti. Aradan geçen zamana rağmen çözülme bekleyen çok sayıda sorun var. Enkaz kaldırma çalışmalarının yavaşladığından yakınan Hataylılar, barınma, sağlık ve gıdaya erişim gibi yaşamsal birçok alanda kalıcı çözümler bekliyor. Bu yazıda bölgenin çözüm bekleyen sorunlarından sadece beş tanesini kaleme aldık.

• Barınma

Hatay'da hasar almamış bina görmek neredeyse imkânsız. İnsanların adları olduğu gibi binaların da adları var artık. 'Ağır hasarlı', 'orta hasarlı' ve 'az hasarlı'. Ayakta kalan binalara yaklaştıkça onların nasıl ayakta kaldığına şaşıyorsunuz. Sürecin uzaması nedeniyle umutsuzluğa kapılıp apartmanlarına dönenlere tek tük rastlanıyor. Yaşam istisnalar dışında çadır ve konteynerlarda sürüyor. Çadırların arasında dolaştığınızda el yapımı olanlara bile rastlıyorsunuz. Gecekondu tarzı, oradan buradan toplanmış malzemelerle yapılmış çadırlar da var. Ortak duş, tuvalet yetersizliği sorun olmaya devam ediyor. Dayanışma Gönüllüleri Koordinasyon Merkezi ile Demokrasi Meydanı arasındaki eski pazaryeri şimdi 300'e yakın depremzedeye ev sahipliği yapan bir çadır alanına dönüşmüş. Buradaki insanlar Dayanışma Merkezi'ndeki duşu randevuyla kullanıyor. Bir termosifon 300 kişi. Dayanışma Gönüllüleri Merkezi'nden Serbay Mansuroğlu, "Bazen 2-3 gün sıra bekledikleri oluyor" diyor.

Arazilerini, yıkımı bekleyen binalarını boş bırakmak istemeyen halk, genelde evlerine yakın bir yerde çadır veya konteynerda kalıyor. Hatay Barosu Çevre ve Kent Hukuku Komisyon Başkanı Ecevit Alkan, hırsızlık tehlikesinden bahsediyor ve hırsızlarla karşılaşma riski yüzünden akşamları sokağa çıkmamayı öneriyor.

• Sağlık

Merkezden biraz uzaktayız. Koçören enkaz döküm alanı beton grisi rengiyle hemen fark ediliyor. Hatay'a gelirken yolda gördüğümüz kamyonların demir yükünden de tahmin ettiğimiz üzere, enkaz sahası daha çok beton artığıyla dolu. Demir para ettiği için büyük bir bölümü ayrıştırılıp alınıyor. Sahaya yaklaştığımızda rahatsız edici bir koku sizi karşılıyor. Uzmanların uyarılarını dikkate alarak maskesiz dolaşmıyoruz ancak sahayı bekleyen bekçiler ve jandarma maske takmıyor. Kimse takmıyor aslında. Kendimizi iyice yabancı hissediyoruz. Bir tanesi bizi, belki de maskelerimizi görünce maskesini geçiriveriyor. Hafriyat sahası evlerden çok uzakta değil. Çevre Mühendisleri Odası'nın daha önce dört ayrı yerden sekiz örnek aldığını ve örneklerin dördünde asbeste rastladığını biliyoruz. Bu sahalarda asbest varsa havaya karışmasını önleyen bir tedbir görmedik. Mebran veya ıslatma işlemleri yeterli değil. Hafriyat sahaları yaşam ve tarım alanlarına yakın.

Kent merkezinde de asbest ve toz sorunu var. Yıkık binalar ve orada yürütülen çalışmalar kenti sürekli bir toz bulutuna maruz bırakıyor. Toz bulutu orada barınan çadırlarda yaşamaya çalışanları ve kente gelenleri sürekli tehdit ediyor. Kansere neden olabilen asbestten korunmak için en azından maske takılmalı, yıkım ekipleri içinse eldiven ve koruyucu kıyafet gibi çok daha fazla önlem alınmalı.

Kentte sahra hastaneleri ve çalışmaya bir süre önce başlayan Defne Devlet Hastanesi gibi birkaç tane de kapalı alanı olan sağlık kuruluşu var ancak yeterlilikleri konusunda şüpheler var. Biz oradayken trafik kazası geçiren Ali Berk adlı 15 yaşında bir çocuğun önce Adana'ya sonra Mersin'e götürüldüğünü öğrendik. Bir başka depremzede, enkazdan çıkarılan iki oğlunun tedavisi için Adana'ya taşındığını anlattı. Birinin kolları, diğerinin bir ayağı ezilmiş. Kolları ezilen çocuğunun sol kolunu yeniden çalıştırabildiğini söyledi. Umutlandık bu haberle.

• Gıda

Hatay'da yemekle ilgili sorunlar çözülüyor ancak gıda malzemeleri alınacak market sayısı çok az. Marketlerde kuyruklar oluşuyor. İnsanlar en yakın markete ulaşmak için 4-5 kilometre yol yapmak zorunda kalabiliyor. Açık lokantalarda yiyeceklerin denetimi yok, işsizlik yüzünden lokantalar ve marketler neredeyse tek geçim kaynağı

olmuş. Marketler dışında tezgahlarda da yiyecek satıldığı söylendi ancak miktar sınırlı ve denetim yok. Kentle ilgili planlar net olmadığı veya şeffaf bir şekilde halkla paylaşılmadığı için bir girişimde bulunmak da çok zor. İmar planlarının kesinleşmediğini hatırlatalım.

Hijyenle, gıdaların temizliğiyle ilgili sorunlar da devam ediyor. İçme suyu dışarıdan tedarik ediliyor. Şebeke suyu sık sık kesiliyor. Yemeklerde "içilebilir" denmeyen su kullanılıyor.

• Eğitim

Hatay'daki okulların durumu, yeni eğitim döneminde hizmet verip veremeyecekleri belli değil. Hasarlı binalar var, bölgede yaşayanlar bu binaların durumu hakkında daha fazla bilgi almak istiyor. Ecevit Alkan, "Her şey daha da kötüye gidiyor. Gerçeği söylemek gerekiyor. Okullar açılmayacaksa bunu halka söylemeli. Mahalle bazında çalışma yapılmalı. Başka kentlere geçici yerleştirme yapılmalı. Terk edersek buraya başkaları gelir korkusuyla gitmek istemiyorlar. 'Hak sahipliği kavramı' evi yıkılana ev verilmek zorunda dese de insanlar yetkililere güvenmiyor" diyor.

Deprem sonrası gönüllü kuruluşlar eğitim yükünü üstlenmiş. Karaçay Tomruksuyu Eğitim Alanı 700 öğrenciye düzenli destek veriyor. Alanda, 40'ı aşkın gönüllü öğretmen var, çoğunun çalıştığı dershanesi depremde yıkılmış. 20 çadır derslik kurulmuş ama çadırlar yıpranıyor, onları konteynerlarla değiştirmek istiyorlar. Böylesine güzel, dayanışmayla gerçekleştirilen örnekler rağmen Hatay'ın her yerinde durum aynı değil. Mansuroğlu, "Atanan öğretmenlerin nerede kalacağı bile belli değil" diyor. Çocuklu ailelerin taşınma eğilimi bu belirsizlik nedeniyle daha fazla.

• Geçim

"Hatay'da sağlam kalan binalarda kiralar 10 bin TL'den başlıyor" diyor Serbay Mansuroğlu. Devletin kira yardımı kiracılara ayda 3 bin, ev sahiplerine ise 5 bin TL. Birçok kişi işini kaybetti, iş olanağı da çok az. Mansuroğlu, "Hayvancılıkla geçinenler, yem bulamayacakları, bakamayacakları için hayvanlarını deprem sonrası yok parasına satmak zorunda kaldı" derken aslında kendi kendine yeten birçok insanın içine düştüğü sorunu da özetliyor.

Hatay'da toparlanma sürecinin uzayacağı düşünülüyor. Sağlıklı ve örnek bir kent kurmak isteniyorsa öyle de olmalı ancak bölgede yaşayanlar, sürecin yavaşladığını ve belirsizliğin hâkim olduğunu düşünüyor. Geçim derdi ve gelecek kaygısı hem Hatay'ı terk edenlerin hem de kalmak isteyenlerin ortak sorunu.

TÜRKİYE TEK YÜREK' KAMPANYASINDA SON DURUM: VAAT EDİLENİN 4'TE 1'İ YATIRILMADI

15 Şubat'ta gerçekleştirilen "Türkiye Tek Yürek" kampanyasında vaat edilen bağışın dörtte biri yatırılmadı. Toplam 115 milyar lira vaat edilen kampanyada yatırılan miktar 85 milyar lira civarında kaldı.

6 Şubat'ta meydana gelen depremlerin ardından 15 Şubat'ta ATV, FOX TV, Kanal D, Kanal 7, Show TV, Star TV, TRT 1 ve TV8 ortak yayınıyla gerçekleşen "Türkiye Tek Yürek" kampanyasında taahhüt edilen miktarın dörtte birinin yatırılmadı.

115 milyar liranın vaat edildiği yardım kampanyasında yaklaşık 30 milyar liralık bir meblağ henüz yatırılmadı.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) gerçekleşen ek bütçe görüşmelerinde de gündeme taşınan kampanyada yapılan bağışlar için AKP'ye yakınlığıyla bilinen Hürriyet Yayın Yönetmeni Ahmet Hakan, 5 Temmuz itibarıyla olduğunu söylediği güncel verileri kamuoyuyla paylaştı.

Buna göre "Türkiye Tek Yürek" kampanyasında taahhüt edilen paranın miktarı 115.1 milyar TL, kampanyaya yatırılan nakit olarak yatırılan paranın miktarı ise 85 milyar 248 milyon 189 bin 877 TL.

Öte yandan canlı yayında yardım vaadinde bulunanlar arasından kimlerin bu vaadi gerçekleştirmediğine ilişkin şu ana dek yapılmış bir açıklama bulunmuyor.

CHP'nin, "Türkiye Tek Yürek" Kampanyasında Toplanan Bağışların Nereelere Kullandığının Araştırılması Önerisi Reddedildi

CHP, "Türkiye Tek Yürek" kampanyasında toplanan bağış miktarının ve bunların kullandığı yerlerin araştırılması amacıyla verdiği Meclis Araştırma önergesinin TBMM Genel Kurulu'nun bugünkü birleşiminde görüşülmesini önerdi.

Öneride önce AKP ve MHP milletvekilleri ret oyu kullandı. Başkanlık Divanı'nda anlaşmazlık üzerinde oylama elektronik yapıldı. Elektronik yapılan uygulamada öneri reddedildi.

“Devleti, Hükümet Değil Milletın Ta Kendisi Yönetti Bugünlerde”

CHP Ankara Milletvekili Umut Akdoğan; “Şubat ayında ülkemiz büyük bir deprem felaketi yaşadı. Bu deprem felaketi yalnızca depremin hissedildiği illerde değil 81 ilde 86 milyon yurttaşımızda derin yaralar açtı. Bu zor günlerde millet, hükümetin açığını kapattı. Bu zor günlerde millet, hükümeti enkaz altından çıkarmaya çalıştı. Devleti, hükümet değil milletın ta kendisi yönetti bugünlerde. İktidarın aklına yine elini, milletın cebine atmak geldi. Yine bir kampanya başlattı; ‘Türkiye Tek Yürek.’ Zor günlerde böyle kampanyalar olabilir. Milletın dayanışması için önemlidir. Ancak 1999 Depremi’nden sonra getirilen özel iletişim vergisinin sizin döneminizde kalıcılaştırılması, toplanılan 84 milyar TL’nin deprem dışında her şeye harcanması, 15 Temmuz’dan sonra toplanan 310 milyon TL paranın iç edilmesi, Beşiktaş Saldırısından sonra toplanan 52 milyon TL paranın yok EDİLMESİ BİZİ BU MESELEYLE İLGİLİ ENDİŞELERE GARK ETTİ” SÖZLERİYLE Akp İKTİDARINI ELEŞTİRDİ.

“Bir An Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu’nun Bu Bağışı Yapmadığını Düşünün. Vallahi 8 Sütuna Manşetler Attırırız”

Deprem sonrasında kampanya için yapılan yayınları hatırlatan Akdoğan, şunları söyledi:

“Türkiye Tek Yürek’, 213 televizyon 512 radyoda 7 saat yayınlandı. Bunun neticesinde 115 milyar TL vaat edildiği söylendi. Bu 115 milyar TL paranın 75 milyarının toplandığını, 40 milyarın ise AFAD hesabına yatırılmadığını öğrendik. Burada iki soru var; bu 40 milyar neden toplanamadı? İki; bu 75 milyar nereye harlandı? Bu iki sorunun cevabını herkes merak ediyor. Genel Başkanımız sayın Kemal Kılıçdaroğlu, bu Türkiye Tek Yürek kampanyasının başışçıları arasındadır. Bir an Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu’nun bu başışı yapmadığını düşünün. Vallahi 8 sütuna manşetler attırırız, vallahi de billahi de billboardlara ilan verirdiniz. Anlıyoruz ki bu 40 milyar TL parayı vermeyenler sizin yandaşlarınız. Kaynak Anadolu Ajansı, TRT Haber... Diyor ki ‘115 milyar TL başış topladık.’ Vaat. Toplayamadınız da... Merkez Bankası, Ziraat Bankası, Vakıf Bank, Halk Bankası, Turkcell, BAYKAR, Cengiz Holding, Türk Telekom, TMSF, Türk Hava Yolları, Borsa İstanbul, Türkiye Sigorta, Ziraat Katılım... Ne kadar para vermiş? Toplamda 88 milyar. Vaat etmiş. Siz ne kadar toplamışınız? 75 milyar. Şu devlet kurumlarının vereceğini vaat ettiği paralar içinde bile 13 milyarı toplayamamışınız. Bu bir utanç vesikasıdır.

“Çamoluk Otomotiv Kadar Olamamış Sizin Semirttiğiniz Firmalar”

Gücünüz kime yetmiş biliyor musunuz, yine SMS ile yardım etmek isteyen cefakâr yurttaşlarımıza. Niye? Onlardan parayı tıkr tıkr almışınız. Bunlardan alamamışınız. Çamoluk Otomotiv kadar olamamış sizin semirttiğiniz firmalar... İnşaatçılar, firmalar Çamoluk Otomotiv kadar olamamışlar. Ayrıca Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi yayınlamıştınız. Kararnamede, elektrik ve doğalgaz faturalarının borçlarının silineceğini, alınmayacağını söylüyordunuz. Daha depremin üzerinden 5 ay geçti, konteynerlere, çadırlara elektrik ve doğalgaz faturasıyla ilgili neredeyse utanmasanız icra göndereceksiniz. Şimdi sizlere çağrımız şudur; bu elektrik faturalarını hiç değışle yılbaşına kadar almayın insanları rahat bırakın.”

EVİ YIKILAN DEPREMZEDE VATANDAŞLARIMIZI KADERİNE TERK EDİYORLAR

Depremzedelere 500 TL hibe ile kendi evini yap demek vicdansızlık. İnşaat maliyetleri katlanırken 500 bin tl hibe ile nasıl ev yapılacaktır?

CHP Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın, iktidarın depremzede vatandaşlara 500 bin lira tutarında hibe ile kendi evini yap demesinin tam bir vicdansızlık olduğunu dile getirdi. CHP’li Akın, “İnşaat maliyetleri deprem felaketinin ardından son beş ayda neredeyse üçe katlandı. Metrekare inşaat maliyeti 14 bin ile 18 bin lira arasına çıkmış durumda. Bu gerçeklere karşın 500 bin lira hibe veriyorum sen kendi evini yap demek depremzede vatandaşlarımızı kaderine terk etmektir. Ekonomik buhranda faturanın depremzede vatandaşlarımıza kesilmesidir” değerlendirmesinde bulundu.

CHP Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın yaptığı yazılı açıklamada Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Mehmet Özhaseki’nin kendi yapısını yerinde inşa edecekler için 500 bin lira tutarında hibe verilmesine ilişkin açıklamasına tepki gösterdi.

CHP’li Akın; 500 bin lira tutarındaki hibe ile bir deprem konutunun kaba inşaatının bile yapılamayacağını belirterek, “Yaklaşık bir hafta önce iktidarı uyarıştık: Maliyetin altında bir bedel vererek depremzede vatandaşlarımızı kaderine terk etmeyin, bu vicdansızlık olur demıştik. Anlaşılın iktidar seçimden sonra ekonomik buhranda faturayı depremzede vatandaşlarımıza da kesti” diye konuştu.

Konutlarda 500 Bin Lira Hibe İnşaat Maliyetini Karşılama

Bakan Özhasseki'nin açıkladığı yerinde dönüşüm kapsamında depremzedelere konutlar için 500 bin lira, işyerleri için ise 250 bin lira tutarında hibe verilmesinin güncel koşullarda hiçbir anlamı olmadığına işaret eden CHP'li Akın, şunları dile getirdi:

“Depremden ardından 11 Şubat 2023 tarihinde açıklanan yaklaşık birim maliyetine ilişkin tebliğin bugün hiçbir geçerliliğinin olmadığı ortada. 500 bin lira tutarındaki hibe ile depremzede vatandaşlarımıza kendi evini yap demek vicdansızlıktır. İnşaat maliyetleri her gün artarken 500 bin lira veriyorum kendi evini kendin yap demek depremzede vatandaşları kaderine terk etmektir.”

Metrekare Maliyeti 18 Bin TL İken, 4 Bin 760 Lira Hibe Verilecek

Depremden ardından yayınlanan yaklaşık birim maliyeti ile güncel maliyetler arasında büyük bir fark oluştuğuna dikkat çeken CHP'li Akın, şunları dile getirdi:

“Tebliğde belirlenen 6 bin 350 lira ile 6 bin 825 lira arasındaki metrekare maliyetinin bugün TOKİ ihalelerinde bile 14 bin lira ile 18 bin liraya kadar çıktığı biliniyor. Bu gerçekler ortadayken 105 metrekare büyüklüğünde olacağı açıklanan deprem konutları için verilecek 500 bin lira metrekare başına yaklaşık 4 bin 760 lira tutarında hibe verilmesi anlamına geliyor.”

Depremzede Vatandaşlarımız Daha Fazla Mağdur Edilmemeli

500 bin lira tutarındaki hibe ile deprem konutu yapılamayacağına çok açık olduğunu söyleyen CHP'li Akın, şunları ifade etti:

“AK Parti seçimden önce depremzede vatandaşlarımızın konut vaadinde bulundu. Seçimin hemen ardından 500 bin lira hibe ile başınızın çaresine bakın diyor. İktidar depremzede vatandaşlarımızın hayalleriyle oynuyor. İktidar kendi yarattığı ekonomik krizin faturasını depremzede vatandaşlarımıza kesemez. Dolayısıyla gerçek maliyetler üzerinden tekrar hesaplama yapılmalı ve depremzede vatandaşlarımız daha fazla mağdur edilmemeli.”

22 BİN KİŞİYE SADECE 1 UZMAN!

Bakan Özdemir, halkın büyük travmalar yaşadığı deprem bölgesinde sosyal hizmet alanında uzman personel sayısının sadece 610 olduğunu bildirdi. Yanıtı göre, 22 bin kişiye sadece 1 uzman düşüyor.

Maraş merkezli olan ve 11 kenti etkileyen 6 Şubat depremlerinden milyonlarca yurttaş etkilendi. Yüz binlerce insan, yaşadığı kenti terk ederken geride kalanlar ise psikolojik sorunlar başta olmak üzere çok sayıda problemle başa çıkmaya çalışıyor. Büyük travmalar yaşayan yurttaşlara psikososyal destek sunmakla görevli sosyal hizmet uzmanlarının ise deprem bölgesinde 'yok denilecek kadar' az oldukları ortaya çıktı.

Saadet Partisi Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş'ın yanıtlaması istemiyle TBMM Başkanlığı'na sunduğu soru önergesinde, deprem bölgesindeki vatandaşlara dikkat çekti. Kılıç'a yanıt veren Bakan Göktaş, 11 kentin tamamında görevli sosyal hizmet uzmanı sayısının sadece 610 olduğunu bildirdi. Atama çalışmalarının sürdüğünü aktaran Göktaş, toplam 13.9 milyon nüfuslu kentlerde görevli olan uzman sayısını sıraladı.

<p>● ADANA</p> <p>—Nüfus:</p> <p>2 milyon 274 bin</p> <p>—Görevli:</p> <p>91</p>	<p>● ADIYAMAN</p> <p>—Nüfus:</p> <p>635 bin</p> <p>—Görevli:</p> <p>34</p>	<p>● MARAŞ</p> <p>—Nüfus:</p> <p>1 milyon 177 bin</p> <p>—Görevli:</p> <p>54</p>	<p>● KİLİS</p> <p>—Nüfus:</p> <p>147 bin</p> <p>—Görevli:</p> <p>13</p>
<p>● DİYARBAKIR</p> <p>—Nüfus:</p> <p>1 milyon 804 bin</p> <p>—Görevli:</p> <p>76</p>	<p>● ELAZIĞ</p> <p>—Nüfus:</p> <p>592 bin</p> <p>—Görevli:</p> <p>33</p>	<p>● MALATYA</p> <p>—Nüfus:</p> <p>812 bin</p> <p>—Görevli:</p> <p>27</p>	<p>● OSMANİYE</p> <p>—Nüfus:</p> <p>559 bin</p> <p>—Görevli:</p> <p>33</p>
<p>● ANTEP</p> <p>—Nüfus:</p> <p>2 milyon 154 bin</p> <p>—Görevli:</p> <p>72</p>	<p>● HATAY</p> <p>—Nüfus:</p> <p>1 milyon 686 bin</p> <p>—Görevli:</p> <p>102</p>	<p>● URFA</p> <p>—Nüfus:</p> <p>2 milyon 170 bin</p> <p>—Görevli:</p> <p>75</p>	

DEPREM BÖLGESİNDE YAŞAYAN ENGELLİ VATANDAŞLARIMIZIN YAŞADIĞI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

6 Şubat 2023 tarihinde 11 ilimizi doğrudan etkileyen Kahramanmaraş merkezli depremler sonrası bölgede ampute vatandaş sayısı resmi rakamlarla henüz açıklanmamıştır. Depremden yaralı olarak kurtulan yurttaşlarımızın bir kısmı iyileşmiş olmakla birlikte, oldukça ciddi sayıda depremeden halen hastanelerde tedavi gördüğü ya da engelli olarak hayatını sürdürmeye çalıştığı bilinmektedir. Bu sayılarda ülkemizde yaşamını sürdüren yabancılar, sığınmacılar, geçici koruma altındaki bireyler dahil değildir. Onların da tabloya eklenmesiyle yaşanan felaketin boyutlarının ağırlığı artmaktadır. Ayrıca süreç içinde engelli sayısındaki artış olağanüstü rakamlara işaret etmektedir. Bu çerçevede; engelli yardımlarına ve birçok temel ihtiyaca yönelik taleplerin artmış olması yanında, ilgili alanda koordinasyonun sağlanabilmesi yaşamsal hale gelmiştir. Fakat seçim süreci ve yönetici kadrolarında hızlı değişimler nedeniyle beklenen düzeyde ve kapsamlı bir biçimde ihtiyaçlara ve taleplere yanıt verilemediğine dönük endişeler hız kesmeden artmaktadır. Bu nedenle konunun kamuoyunun dikkatine sunulması ve ilgili taleplere dair kamuoyunda dile getirilen soruların ve taleplerin ivedilikle çözümü hayati önem taşımaktadır.

Bu bağlamda; yaşanan felaket öncesinde 11 ilimizi kapsayan deprem bölgesinde yaşayan engelli yurttaşlarımızın sayısı ve yurttaşlarımızın illere göre dağılımının bilinmesi önemlidir. Bu noktada depremlerin ardından halen hastanelerde tedavisi sürmekte olan yurttaşlarımızın sayısı da çok önem kazanmaktadır. Bölgede hizmet veren hekimlerden edinilen bilgilere göre, uzuv kaybına uğrayan yüzlerce çocuk ve yetişkin hastadan söz edilmektedir. Dolayısıyla, deprem bölgesinin yaralarının sarılması ve doğru bir biçimde ihtiyaçların karşılanabilmesi için gerçek sayılara ulaşmak gereklidir. Uzuv kaybı olan ve ampute yurttaşlarımızın sayısını bilmek, yerel yönetimler eliyle bu yurttaşlarımıza ulaşabilme açısından önemlidir.

Depremden etkilenen binlerce ampute hasta için ortez ve protez temini zorunludur. Bakanlığın ve ilgili diğer kurumlar bakımından bu ortez ve protezleri ve sonraki rehabilitasyon süreçlerinden ötürü herhangi bir isim ve kayıt altında yurttaşlarımızdan ücret talep edip etmedikleri de sorgulanmalı, yatağa, tıbbi cihazlara bağlı ve/veya sürekli ilaç kullanan engelli bireyler için bu cihaz ve ilaçların temininde ve zorunlu olan elektrik kullanımından ötürü ortaya çıkan masraflar bakımından yerel yönetimler eliyle ivedilikle harekete geçilmelidir. Bedensel engelli olarak yeni bir hayata adaptasyon oldukça travmatik bir süreçtir. Bu durum tüm aile fertlerini etkilemektedir. Bu kişilere ve ailelerine fizyoterapinin yanında sağlanan psikolojik rehabilitasyon desteği ve

benzeri ilave destekler bakımından da yerel yöneticilerimize olan ihtiyaç açıktır. Konunun daha fazla zaman yitirilmeden ele alınması gereklidir.

ENGELLİ POLİTİKALARINA İLİŞKİN ÖNCELİKLİ GÜNDEM

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından, Ocak 2023 tarihinde yayımlanan "Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni" ne göre;

Türkiye genelinde engelli bireylerin il bazında dağılımını tahmin eden son araştırma "2011 Nüfus ve Konut Araştırması" olmuştur. 2011 yılında TÜİK tarafından gerçekleştirilen Nüfus ve Konut Araştırmasıyla Türkiye genelinde hane halklarının yaklaşık %13'ünden bilgi derlenmiştir. Yaklaşık 9 milyon birey ile yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırma 2013 yılı Temmuz ayında yayımlanmıştır.

Nüfus ve Konut Araştırması sonuçlarına göre, en az bir engeli olan (3 ve daha yukarı yaş) nüfusun oranı %6,9 (4.876.000 kişi)'dir. Erkeklerde %5,9 olan bu oran kadınlarda %7,9'dur.

Ulusal Engelli Veri Sisteminde kayıtlı ve hayatta olan engelli sayısı ise; 1.414.643'ü erkek, 1.097.307'si kadın olmak üzere 2.511.950*'dir. Ağır engeli olan kişi sayısı ise 775.012'dir. (*Engelli Sağlık Kurulu Raporu almak için yetkili hastanelere başvuramamış ve hizmet almak için devletle temasa geçmemiş bireyleri kapsamamaktadır.)

Fakat bu rakamların eksik olduğu ve bugün ülkemizdeki engelli sayısının 10 milyonu geçtiği tahmin edilmektedir. Bu durumun tespiti için acilen yeni bir araştırmanın yapılması gereklidir.

Bugün artık engelli yurttaşlarımız bakımından köklü bakış açısı değişikliğine ve Parlamentodan sorunlarına acil çözüm önerilerinin ve yasal düzenlemelerin üretilmesine yönelik değişime ihtiyaç vardır. Bunun için öncelikle kapsamlı bir mevzuat taraması yapılarak, engellilere dair var olan yasal alt yapının güncelleştirilmesi ve dünya ölçeğinde standartlara uygun hale getirilmesi için etkin bir çalışma başlatılmalıdır.

Ardından yaşama katılma, görünür olma, hakları için mücadelede engellilerin yanında ve onlarla birlikte olabilmek için engelli dernekleri, sivil toplum kuruluşları ve alanında uzman kişilerle işbirliği yapılarak yeni bir dizi politika üretilmeli ve CHP, bu değişimin adresi yapılmalıdır. Bunun için Parti Programımız ve Ortak Politikalar Mutabakat Metninin yanı sıra Birleşmiş Milletler Engellilik ve Gelişim Raporu da dahil uluslararası alanda yayımlanmış belgeler yol gösterici olacaktır.

İstihdam

Engellilerin istihdam edilebilirliğini artırarak onların çalışma hayatında yer almalarının sağlanması öncelikli politikalarımızdan olmalıdır.

OECD-AB ve Türkiye verilerine göre, dünya nüfusunun yaklaşık %15'i engelli bireylerden oluşuyor. Türkiye'de ise Ulusal Engelli Veri Tabanı'na göre engelli birey sayısı 2.511.950. Ancak resmi olmayan rakamlara göre bu oran %13 düzeyindedir ve en az 10 milyon kişiden söz edilmesi mümkündür.

Türkiye'de engelli bireylerin çalışma hayatına katılımını sağlamak amacıyla yapılmış düzenlemeler bulunmaktadır. İş Kanunu'na göre 50'den fazla çalışana sahip özel sektör işletmelerinin çalışanlarının en az %3'ünün engelli olması gerekmektedir. Yanı sıra da; kamu sektöründe engelli kontenjanı en az %3 olmalıdır. Fakat her iki alanda da çalışan engelli sayısı çalışması gereken sayının oldukça altındadır.

Türkiye'de iş gücüne katılım oranı % 54.1 iken engellilerin katılım oranı % 22,1'dir. Bu oran kadın engellilerde % 12,5 düzeyine kadar inmektedir. Türkiye'nin de onaylayıp imzaladığı BM Engelli Hakları Sözleşmesinin 27. maddesinde; 'Engelli yurttaşlar diğer yurttaşlarla eşit koşullar altında çalışma hakkına sahiptir. Devlet bu hakkın yaşama geçirilmesi için gerekli tedbirleri alır' denilmektedir. Ancak buna rağmen bugün istihdam hakkına sahip olan engelli yurttaşımızın sayısı sadece 200 bin civarındadır. Bu yurttaşlarımızın 130 bini işçi olarak ve 65 bini de kamuda memur olarak çalışmaktadırlar. Engelli çalıştırmakla yükümlü olan işyerlerinde kota açığı 2022 yılı Aralık sonu itibarıyla kamuda 3.849, özel sektörde ise 24.216'dır.

Bu durumun önüne geçilmesi adına; hızlıca engelli istihdam olanakları arttırılmalı, engelli çalıştırılmasına yönelik yeni teşvik politikaları oluşturulmalıdır. Kamudaki kotaların doldurulması ve özel sektörde "ceza ver kurtul" anlayışının ortadan kaldırılması gereklidir. Bu durumu mümkün kılacak politikaları oluşturmak ve yerel seçimlerle birlikte bu politikaları kamuoyu nezdinde görünür kılmak bizim öncelikli hedefimiz olmalıdır..

Geçtiğimiz aylarda, Evde Bakım Yardımı uygulamasıyla ilgili önemli değişiklikler yürürlüğe konmuştur. Fakat bu durum yeni mağduriyetler yaratmakla birlikte esasen, mevzuatta önemli değişikliklerin yapılması gerektiğini gözler önüne sermiştir. Bu uygulama ile bugün ülkemizde çalışan engelliler, bir anlamda cezalandırılmaktadır. O

nedenle çalışma şartına bağlı yardım koşulları esnetilmeli, bu kapsamda bakım yardımı konusundaki hesaplamalar yeniden düzenlenmelidir. Dünya örnekleri ayrıntılı bir biçimde incelenerek, örnek projelerin hayata geçirilmesi sağlanmalıdır.

Eğitim

Eğitim bir hakktır ve her yurttaşın bu hakka eşit ve adil bir biçimde erişmesi önemlidir.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından 2021-2022 öğretim yılında öğrenim gören engelli öğrenci sayısı 472.686 olarak açıklanmıştır. Öğrenim veren öğretmen sayısı ise 18.770 olarak belirtilmiştir. Bu sayılar her ne kadar yıllara göre artış göstermiş olsa da; eğitim hakkına ulaşamayan tek bir çocuk dahi olmamalıdır ve bu çerçevede eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması için acil bir eylem planı oluşturulmalıdır.

Ulaşım, barınma, beslenme ve okul araç gereçlerine ulaşılabilirlik konusunda yerel yönetimlerin de sürece dahil edileceği bir çalışma yapılması gerekmektedir.

Sosyal Yardımlar

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın yayımlanmış olduğu verilere göre evde bakım yardımından yararlanan engelli kişi sayısı 2023 yılı Ocak ayı itibarıyla 564.727'ye ulaşmıştır. Bu konuda hak temelli bir bakışla yaklaşımın yaygınlaştırılması, bunların muhtaçlık anlayışı üzerinden değerlendirilmesinin engellenmesi önemlidir.

Bu konuda; alanında yetkin Sosyal Güvenlik uzmanları ile işbirliği yapılmalı, bu alanda uzman kişilerin de desteği alınarak engellilerin var olan özlük haklarına dair bir çalışma yapılmalıdır. Yapılacak bir düzenleme ile engellilik düzey ve oranlarının geniş biçimde tanımlanması ve bu durumdan kaynaklanan mağduriyetlerin azaltılması sağlanmalıdır.

Bakım aylıkları konusunda hızlı bir çalışma yapılmalı ve yaşadığımız bu ağır ekonomik krizin yarattığı sorunların üstesinden gelinebilmesi adına öncelikle aylıkların arttırılması sağlanmalıdır. Eş zamanlı olarak da; eşitsiz uygulamalara ve haksız sonuçlara yol açan engellilik oranlarının belirlenmesi yöntemine dair yeni bir çalışmanın tüm paydaşların da dahil olduğu bir düzenle başlatılması sağlanmalıdır.

Engellilerin kamusal alanlarda var olabilmeleri ve bir başkasının yardımına daha az ihtiyaç duyacakları bir biçimde sosyal hayatlarını sürdürebilmeleri için yerel yönetimlere kaynak aktarımı sağlanarak yeni projelerin hayata geçirilmesi sağlanmalı, bu çerçevede sivil toplum geliştirme merkezleri etkinleştirilmelidir.

Engelli yurttaşlara dönük biçimde, "Kişisel Asistanlık Sistemi" gibi yeni iş olanakları yaratılması düşünülmelidir.

Engelliler için Evde Bakım Teknisyenlerinin istihdamının önü açılmalıdır.

DEPREM BÖLGESİ ÖĞRETMENLERİN ATAMA TALEPLERİ DEPREM BÖLGESİ VE ZORLUK DERECEŞİ YÜKSEK 22 İL İLE SINIRLI KALDI

Deprem travması yaşamış öğretmenlerin iller arası yer değiştirme hakkının sadece 22 ili kapsamaması, bu illerin arasında deprem bölgesi illerinin ve çalışma şartları ağır iller olması deprem bölgesinden tayin isteyen öğretmenler tarafından tepkiyle karşılandı.

Deprem bölgesi öğretmenlerinin yaşadığı travma için çözüm olarak görülen uygulama bir çok sınırlama içermekte7.

Bakanlık deprem bölgesinde görev yapan öğretmenlere yer değişikliği işlemleri için başvuruları 5-7 temmuz arasında aldı. Sonuçlar ise 10 Temmuz da açıklanacak.

Bu şekilde yapılacak yer değişikliği işleminde öğretmenler, İstanbul, Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Erzincan, Erzurum, Gaziantep, Hakkari, Hatay, Iğdır, Kahramanmaraş, Kars, Mardin, Muş, Siirt, Şırnak, Şanlıurfa ve Van olmak üzere 22 ilde yer alan eğitim kurumlarını tercih edebilecekler.

22 İl Listesi

Sıra No	İl Adı
1	İstanbul
2	Adıyaman
3	Ağrı
4	Ardahan
5	Batman
6	Bingöl
7	Bitlis
8	Diyarbakır
9	Erzincan
10	Erzurum
11	Gaziantep
12	Hakkari
13	Hatay
14	Iğdır
15	Kahramanmaraş
16	Kars
17	Mardin
18	Muş
19	Siirt
20	Şırnak
21	Şanlıurfa
22	Van

Atamalarda normal yer değişikliğinde aranan 4 yıl şartı aranmıyor.

Yer değişikliği talebine 6 Şubat Depremi yaşayan 11 ilin tamamı açılmadı. Yer değişikliği için sadece Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya illeri ile Gaziantep ilinin İslahiye ve Nurdağı ilçelerinde öğretmenler başvuruda bulunabildiler.

Bilişim Teknolojileri alan öğretmenlerinden “Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği”, “Matematik-Bilgisayar Bölümü”, “İstatistik ve Bilgisayar Bilimleri”, “Bilgisayar Teknolojisi Bölümü/Bilgisayar Teknolojisi ve Bilişim Sistemleri Bölümü”, “Bilgi

Teknolojileri” ve “Yönetim Bilişim Sistemleri” mezunları, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarını tercih etme hakkı verilmedi

Eğer yönetici iseniz ve görevinize yönetici olarak devam etmek istiyorsanız bu başvurudan yararlanamıyorsunuz. Proje okullarında ve Bilim Sanat merkezlerinde çalışan bir öğretmenseniz tayin talebinizde diğer kurumları seçmek zorundasınız.

KDV’NİN YÜKSELMESİ EĞİTİMİ ETKİLEYECEK

7 Temmuz 2023 tarihli Resmi Gazete’de “Mal ve Hizmetlere Uygulanacak KDV Oranlarının Tespitine İlişkin Karar” ile KDV oranları %2 oranında arttırıldı. Bu artış doğal olarak eğitim harcamalarına ve özellikle de özel öğretim kurumlarında okuyan öğrencileri, etkileyecek. Özel öğretim kurumlarında okuyan sadece yaklaşık 1.600.000 civarındaki öğrenciler %2 daha fazla KDV ödeyecek. Bu sayıya Vakıf Üniversitelerinde okuyan 750 bin civarındaki öğrenciler de eklendiğinde, fiyat artışı 2,5 milyona yakın yurttaşımızı etkilemiş olacak.

Özellikle öğrencilerin kırtasiyeden, giyime, yemek ve servis ücretlerine kadar onların eğitimini doğrudan etkileyen kalemlerde veliler daha fazla harcama yapacak.

Servis fiyatları %18’den yirmiye çıkarken, yemeklerden alınan %8’lik KDV de %10’na çıkmış oldu. Özel okullarda kayıtlarda peşin ödeme yapılmamış ise okul fiyatlarına da KDV yansıtılabilir.

Mayıs ayı içinde kayıt yenileyen özel öğretim kurumları geriye dönük %2’lik artışı velilerden almanın yolunu aramakta.

27 Mayıs 2023 tarihinde YÖK, vakıf üniversitelerine enflasyon oranının üzerinde ücret belirledikleri için uyarılmıştı¹⁴. Benzer bir açıklamanın geriye dönük KDV alınmayacağı için de yapılması gerekir.

MEMUR MAAŞ ZAMLARI VE ÖĞRETMENLERİN MAAŞLARI

En düşük memur maaşının 22 bin 17 liraya çıkarılması ile bazı vergi artışlarını öngören "6 Şubat 2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telafisi İçin Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi" TBMM Plan Bütçe Komisyonunda görüşülmeye başlandı. Kanun teklifinin 13. Maddesiyle 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye bir madde eklenmekte. Bu madde ile "kamuda çalışan bütün memurlar, üniversitelerde çalışan akademik ve idari personel, askeri personel, sözleşmeli er ve erbaşlar, Cumhurbaşkanlığında ve TBMM'de çalışan memur ve sözleşmeli personel, Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların yönetim kurulu üyeleriyle personelleri, üst düzey kamu görevlileri ile milletvekilleri, belediye başkanları ve başkan yardımcıları, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışmakta olan bütün sözleşmeli personele" yönelik bir düzenleme getirilmektedir.

Bu düzenleme ile 15.965 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı tutarında bir ek ödeme yapılması düzenlenmiştir. Bu ek ödeme Temmuz ayından geçerli olacak memur aylık katsayısı ile hesaplandığında aylık 8.077 TL'dir. 15 Temmuz 2023 tarihinden itibaren geçerli sayılacak olan bu ek ödeme gelir vergisi ve sigorta prim kesintisine tabi tutulmayacak. Ücretini peşin alan kamu çalışanları bu ek ödemeyi 15 Temmuz'da, çalışıp alanlar ise 15 Ağustos'ta fiilen alacaklar.

5 Temmuz tarihinde TÜİK tarafından açıklanan enflasyon verilerine göre memurlara %17,55 oranında bir zam yapılacağı belirtilmektedir. 4688 sayılı KAMU GÖREVLİLERİ SENDİKALARI VE TOPLU SÖZLEŞME KANUNU'nun 28. maddesi gereğince bu zam, memur emeklileri için geçerli olacağından memur emeklilerine de % 17,55 oranında zam yapılacaktır.

Öğretmenlerin Maaşları

Buna göre 1/4'ne gelmiş bir öğretme 15.959 TL alırken %17,55 artışla 18.795 TL ye yükselmiş olacak. Buna da 1.965 gösterge rakamının memur aylık katsayısı çarpımıyla bulunan 8.077 TL seyyanen zam eklenerek alacağı aylık 26. 872 TL olacak.

9/1 yeni göreve başlayan bir öğretmen ise 22,424.35 TL. Bu durumda göreve bu yıl başlayan bir öğretmen en düşük memurdan yalnızca 424.35 TL fazla almış olacak.

Asgari Ücret Karşısında Öğretmen Maaşı

1/4 kıdeme sahip öğretmen maaşı Temmuz 2013'te 2 bin 469 liraydı; aylık net asgari ücret ise 804 TL.

Öğretmen maaşının asgari ücrete oranı bu dönemde 3,1'di. Temmuz 2023'te ise asgari ücret 11 bin 402 liraya yükselirken öğretmen maaşı 26 bin 872 TL çıktı. Öğretmen maaşının asgari ücrete oranı ise 2,3 oldu. 2023 başında bu oran 1,8'e kadar düşmüştü.

Öğretmen Maaşları Yine Yoksulluk Sınırının Altında Kaldı

TÜRK-İŞ'in açıkladığı yoksulluk sınırı Haziran 2023'te 33 bin 789 liradır. Buna göre öğretmenler yoksulluk sınırının altında kalan bir maaşa mahkûm edildiler.

Emekliliğe Sayılmayan Ücret Artışları

İktidar maaşları arttırma yerine geçmişte olduğu gibi "ilave ödeme" yöntemine başvuruldu. Bu yöntemle sözde maaşlar artmış olacak ancak bu artış rakamları memurların emekliliklerine yansımamış olacak. Uzun yıllardır başvurulan bu yöntem ile memurların emekli olmaları dolaylı biçimde engellenmiş olmakta. Çünkü bir öğretmen ya da memur emekli olduğunda gelirinin önemli bir bölümünü kaybetmiş olacak. Kısacası emekliyi düşük ücrete mahkum eden bir uygulamaya yine devam edildi. Böylece memurların emekli olmamasının en önemli sebeplerinden olan emekli olduklarında; çalışırken aldıkları yoksulluk düzeyindeki maaşı dahi emeklilikte alamamaları sorunu daha da büyümüş olacak.

HAREM SELAMLIK EĞİTİM NORMALLEŞTİRİLEMEZ

Hemen her yıl harem selamlık eğitim tartışmalarının yaşandığı Türkiye'de, Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin, skandal bir çıkışa imza attı. Velilerin karma eğitim nedeniyle kız çocuklarını okula göndermediğini savunan

Tekin, “Kız okulları kurulabilir” derken Eğitimci Bozdoğan, “Harem selamlık eğitim normalleştirilemez. Bakan’ın görevi bu çocukları karma eğitime dahil ederek onların okullaşmasını sağlamaktır” dedi.

Hemen her eğitim öğretim döneminde harem selamlık eğitim tartışmalarının yaşandığı Türkiye’de, Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin skandal bir çıkışa imza attı. İktidara yakın bir televizyon kanalında konuşan Tekin, ailelerin, “Kızımın erkeklerin olduğu yerde olmasını istemiyorum” dediğini savunarak, “Ancak biz bu kızlarımızı eğitime dahil etmeliyiz. Karma eğitim önemlidir. Ancak ihtiyaç duyulması halinde kız okulları kurulabilir” dedi. Eğitim Uzman Özgür Bozdoğan, “Milli Eğitim Bakanı’nın görevi, zorunlu eğitim yasalarına aykırı olarak kızlara özel okullar açmak değil, kız çocuklarının okullaşmasını sağlamaktır” diye konuştu.

Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin’in, “Gerektiği halde” yalnızca kız çocuklarına özel okullar açılabilmesine yönelik sözleri, gözlerin AKP iktidarı döneminde sıkça yaşanan harem selamlık eğitim ve dini eğitime ayrılan kaynağa çevrilmesine neden oldu.

Harem Selamlık Eğitim

AKP iktidarı döneminde eğitim alanında Anayasa’ya ve laiklik ilkesine aykırı uygulamalardan bazıları şöyle sıralandı:

- Bingöl’de bir Anadolu lisesinde 2022 yılının son aylarına doğru karma eğitime son verildiği, kız ve erkek öğrencilerin ayrı sınıflara alındığı ortaya çıktı. Eğitim Sen’in girişimleri üzerine okul yeniden karma eğitime geçti.
- İktidarın, “Dindar gençlik” projesinde önemli rol oynayan Önder İmam Hatipliler Derneği’ne bağlı Önder Genç Derneği, 2020 yılı sömestr tatilinde harem selamlık, “Diriliş” kampı düzenledi.
- 2017 yılında, Ankara’nın Beypazarı ilçesinde Özel Süleymaniye Eğitim Kurumları’nın okulunda kız ve erkek öğrencilerin bir arada eğitim görme olanağının okul yönetimi tarafından ortadan kaldırıldığı iddia edildi.
- Van’da üç lisede karma eğitimin dışına çıkılarak kız ve erkek öğrencilerin sınıfları ayrıldı. Eğitim-Sen Van Şubesi, Van Milli Eğitim Müdürlüğü’ne söz konusu okullarda karma eğitime geçilmemesi halinde gerekli hukuki süreci başlatacaklarını bildirdi.

Kaynaklar Dini Eğitime

MEB’in 2012-2022 döneminde okul inşaatlarına harcadığı paranın detayları da iktidarın eğitim kaynaklarını büyük oranda dini eğitime aktardığını gözler önüne serdi. 2012 ve 2022 yıllarını da kapsayan 10 yılda fen lisesi inşaatları için 25 milyon TL, Anadolu lisesi inşaatları için 68,8 milyon TL harcayan bakanlık, imam hatip lisesi ve uygulama atölyesi inşaatları için ise toplam 128,5 milyon TL harcadı. 2023 itibarıyla 4 bin 414’e yükselen Din Öğretimi Genel Müdürlüğü’ne bağlı okul sayısı da mevcut tabloyu ortaya koydu. Dini eğitim yapan okul sayısındaki artış ile beraber, öğrenci sayısı da 1 milyon 200 bine yükseldi.

Din Öğretimi Genel Müdürlüğü’ne bağlı okullarda öğrenim gören öğrenci başına düşen bütçe 17 bin 259 TL olarak kaydedildi. Öğrenci ve veli tercihinin yoğunlaştığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü’ne bağlı 9 bin 194 okulda öğrenim gören 6 milyon öğrenci için öğrenci başına ayrılan bütçe ise 4 bin 916 TL’de kaldı.

Kabul Edilemez

Eğitim Uzmanı Özgür Bozdoğan, Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin’in, “Kız okulları” çıkışını değerlendirdi. Türkiye’de eğitimin yasalar ile belirlendiği şekliyle 12 yıl ve zorunlu olduğunun altını çizen Bozdoğan, şunları kaydetti:

“Zorunlu eğitim çağındaki çocukların fiili bir şekilde okula gönderilmediğini kabul etmek mümkün değil. Üstelik de eğitimin en üst kademesindeki bir yöneticinin, ‘Aileler çocuklarını okula göndermiyor’ demesi hiç kabul edilemez. Bakan’ın bunu demek yerine bu çocukların okula gönderilmesini sağlaması gerekiyor. Kız çocuklarına özel okulların normalleştirilmesi kabul edilemez. demek yerine bunu sağlamaları gerekiyor. Kız çocuklarına özel okullar açmak normalleştirilemez.

Kız çocuklarının erkek akranlarıyla birlikte eğitim almasının onların bilişsel, duyuşsal ve davranışsal gelişimlerine olumlu etkisi olduğunun anlatılması gerekiyor. Karma eğitimin dışında kalan kız ya da erkek öğrencilerin gelişimlerinin zayıf olduğunun altı çizilmeli.”

‘Böylesi Bir Görüş Kapı Aralamak Kabul Edilemez’

Türkiye’de bazı dini cemaat ve tarikatların karma eğitimi hedef aldıkları ve kız çocuklarının okula gönderilmemesi yönünde çağrılar yaptıkları bir dönemde Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin’in katıldığı bir canlı

yayında velilerin tercihine göre kız okullarının açılacağı ve bunda bir sakınca olmadığı şeklindeki sözlerine Cumhuriyet Halk Partisi'nden tepki geldi.

Cumhuriyet Halk Partisi'nin Eğitim Politikalarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcı Lale Karabıyık, Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'in karma eğitimi tartışmaya açacak şekilde kız okullarının açılması yönündeki açıklamalarına tepki gösterdi ve Milli Eğitim Bakanı'nın böyle bir söz söylemesinin 'kabul edilemez' olduğunu söyledi.

Milli Eğitim Bakanı Sayın Yusuf Tekin'in "kız çocuklarını okula göndermeyenler için gerekirse ayrı okul açabiliriz" cümlesinin iki açıdan kabul edilemez olduğunu ifade eden Karabıyık, bunlardan birincisinin, zorunlu eğitim kapsamındaki kız çocuklarının okula gönderilmediğinin Milli Eğitim Bakanı tarafından kabul ediliyor olması olduğunu belirterek, "Çünkü Milli Eğitim Bakanlığı'nın yasalar gereği kız-erkek tüm çocukları okula getirmeyi sağlamak zorundadır" dedi.

Karabıyık, Bakan Tekin'in açıklamasının ikinci sakıncasını ise şu şekilde açıkladı:

"Ülkemizde ve dünyada 0-18 yaş grubu çocuk olarak kabul edilmektedir. Ve devlet çocukları korumak, onların haklarını gözetmek zorundadır. Çocuklarını cinsiyet ayrımına dayanarak okula göndermeyenler, çocuklara çocuk olarak bakamayan bir görüştür. Milli Eğitim Bakanının böylesi bir görüşe kapı aralamak anlamına gelen sözler söyleyebilmesi hiçbir koşulda kabul edilemez."

GERİCİ BAKAN TEKİN'İN PORTRESİ

Karma eğitim karşıtı söylemleriyle gündeme gelen Bakan Yusuf Tekin, müsteşarlığında 4+4+4 sisteminin en önemli uygulayıcısıydı. Onun döneminde imam hatipler büyüdü, vakıflar okullara girdi, ortaokulda türban serbest kaldı ve okullarda mescit zorunlu hale getirildi.

Karma eğitime karşı ifadeleriyle gündemin başköşesine oturan Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'in bu açıklamaları tesadüf değil. Tekin'in geçmişi bu açıklamaların alelade söylenen sözler olmadığını net bir şekilde ortaya koyuyor. 2013-2018 arasında MEB Müsteşarlığı yapan, bu görevin özellikle son döneminde gölge bakan gibi çalışan Tekin'in döneminde eğitimde gerici uygulamalar adeta pik yaptı. Genişleyen Cumhur İttifakı'nın ortakları da düşünülünce Tekin, iktidarın politikaları için adeta biçilmiş kaftan.

Tekin, 2013 yılında MEB Müsteşarlığı görevine getirildi. Müsteşarlığı döneminde Nabi Avcı ve İsmet Yılmaz'la birlikte çalıştı. Bu dönem aynı zamanda 4+4+4 sisteminin hayata geçirildiği dönem oldu. Tekin bu sistemin taşlarının döşendiği dönemin müsteşarıydı. Tekin döneminde hayata geçen gerici uygulamalar şöyle:

İmam Hatipler

Tekin'in müsteşarlığı döneminde imam hatiplerin sayısında devasa artış yaşandı. 2013-2014 yılında 1361 olan imam hatip ortaokulu sayısı 3 bin 394'e, 854 olan imam hatip lisesi sayısı ise 1624'e yükseldi. Öğrenci sayısı ise imam hatip ortaokullarında 240 binden 761 bin 785'e, imam hatip liselerinde ise 474 binden 761 bin 785'e çıktı. LGS ve Adrese Dayalı Kayıt Sistemi'ne geçilerek öğrencilere imam hatip tercihi zorunlu kılındı.

Gerici vakıf ve dernekler

Tekin döneminin en öne çıkan özelliklerinden biri gerici vakıflara açılan alan oldu. 4+4+4 sistemin ardından önü açılan vakıflarla birçok defa protokol yapıldı. Karaman'daki taciz ve istismar vakasıyla gündeme gelen Ensar Vakfı, Bilal Erdoğan'ın yönetiminde olduğu TÜRGEV, Nurcu Hayrat Vakfı bu dönemde ilk kez protokollerle okullara girdi. Tekin döneminde yapılan protokol yapılan vakıflardan bazıları şöyle: Ensar Vakfı, TÜRGEV, Hayrat Vakfı, Hizmet Vakfı.

2017 yılında ise Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği değiştirilerek okullar arası ve uluslararası yarışmaların kapsamı daraltıldı. Protokol yapılan sivil toplum örgütlerinin yarışmalara dahil olması sağlandı. Ensar Vakfı, TÜRGEV, TÜGVA, İlim Yayma Cemiyeti gibi yapıların yarışma organizasyonlarına katılımının önü açıldı.

Aynı yıl vergi muafiyeti bulunan vakıflara, mülkiyeti hazineye ait olan kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazların eğitim ve yurt faaliyeti bahanesiyle 49 yıllığına bedelsiz olarak verilmesinin önü açıldı. Bu sayede binlerce kamu taşınmazı yandaş vakıf ve derneklerin eline geçti.

Türban serbestliği

27 Eylül 2014'te öğrencilerin kılık ve kıyafetlerine dair yönetmelikte değişiklik yapıldı. Yönetmelikle, ortaokul ve liselerde türban serbest bırakılırken 'saç boyama, vücuda dövme ve makyaj yapma, pirsing takma, bıyık ve sakal bırakma' yasaklandı. Yönetmeliğin ardından türban takma yaşı ilkokula kadar indi.

Mescit zorunluluğu

Tekin döneminde 'MEB Kurum Açma, Kapatma ve Ad Verme Yönetmeliği'nde yapılan değişlikle okullarda mescit ve abdesthane zorunluluğu getirildi.

Hafızlık projesi

Mayıs 2018'de Diyanet, Milli Eğitim Bakanlığı'yla imzaladığı protokol çerçevesinde, imam hatip ortaokullarında beşinci sınıftan itibaren 'Hafızlık Projesi'ni hayata geçirdi. Öğrencilerin, "Severek ve isteyerek" eğitimlerine devam etmelerini sağlamak amacı taşıdığı iddia edilen projenin, "4+4+4" eğitim sistemine entegre edilerek hazırlandığı ifade edildi.

Tarikatlara okul

Dershanelerin kapatılmasının ardından yeni kurslar açıldı. Bazı tarikatlar apartman dairelerinde temel liseler açtı. Prof. Dr. Esergül Balcı'nın 2018 yılında yayımladığı rapora göre özel öğretim kurumlarının 3'te 1'i, 4 binin üzerindeki özel yurdun 2 bin 480'i bir tarikatla bağlantılıydı.

Kişiyeye Özel Kararnameyle Rektör Yapıldı

Temmuz 2018'de görevi sona eren Tekin ağustos ayında profesör oldu. 13 Eylül 2018 tarihinde 17 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile profesörlükte geçirilecek "en az üç yıl" şartı kaldırıldı. "Rektörler, profesörlük yapanlar arasından atanır." şekline dönüştürüldü. 15 Eylül tarihinde MEB'in son müsteşarı Yusuf Tekin, Hacı Bayram Veli Üniversitesi'ne rektör olarak atandı. Diğer bir deyişle Tekin'in rektör olabilmesi için özel yasa çıkarıldı.

Tekin'in Çıkışı İttifaktan Bağımsız Değil

Tekin'in sözleri Cumhuriyet İttifakı'ndan bağımsız değil. İttifak içinde yer alan partilerden HÜDA PAR doğrudan karma eğitimi hedef alıyor. Seçimden önce HÜDA PAR Seçim İşlerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Mahmut Şahin, "Karma eğitimin zorunlu olmaktan çıkarılması için, öğrencilerimize servis ve yemek desteği verilmesi için HÜDA PAR Meclis'te olmalıdır" demişti. Yeniden Refah Partisi ile AKP'nin imzaladığı protokol metninde ise "Maneviyata ve ahlaki değerlere uygun eğitim sistemi" denilerek karma eğitim hedef alınmıştı.

İzmir Barosu'ndan Tepki: Kabul Edilemez

İzmir Barosu, Tekin'in sözlerine tepki gösterdi. Yapılan yazılı açıklamada, "Milli Eğitim Bakanının, ayrımcılık yasağına, Anayasa'nın başlangıç kısmında yer alan eşitlik, din ve vicdan hürriyeti ilkelerine, Türkiye Cumhuriyeti'nde eğitiminin temel kanunu olan ve Anayasa'nın 174. maddesiyle koruma altına alınmış 'İnkılap kanunlarından' Tevhidi Tedrisat Kanunu'na açık bir şekilde aykırılık oluşturan açıklamalarını kınıyor ve kabul etmiyoruz" denildi.

Kız çocuklarının eğitime erişiminin engellenmesinin 4+4+4 sistemiyle başlamasının altı çizilen açıklamada "İzmir Barosu olarak cumhuriyet kazanımlarımızı yok etmenize izin vermeyeceğimizi hatırlatırız" ifadeleri kullanıldı.

GERİCİLERİN GÜÇ KAYNAĞI AKP

Gericilerin hedef göstermesiyle birçok konser, festival ve yürüyüş yasaklandı. Gericilerin kendi motivasyonunu devlet ve iktidarın yanlı uygulamalarından aldığını belirten Sosyolog Dr. Çobanoğlu "Bu yapılarla karşı hayatın her alanında mücadele edilmeli. Şüphesiz bu mücadele uzun soluklu olmalı" diye konuştu.

Ülkede birçok dini yapı iktidarın sağladığı devlet desteği ile toplumsal yaşamın bütün alanlarında söz sahibi kılındı. Erdoğan ve AKP iktidarının kendi varlığını sürdürebilmek için son seçimlerde Hüda-Par ve Yeniden Refah Partisi'ni meclise sokması ile beraber gericiler, cumhuriyete düşman, laiklik karşıtı, kadın düşmanı tutumları ile hayatın her alanına müdahale etme eğilimini güçlendirdi. Kuruluşundan bu yana cemaat, tarikat ve vakıflarla kol kola giden AKP bugün de bu yapılarla olabildiğince alan açmaya devam ediyor. Öyle ki AKP'nin büyütüp beslediği, ülkeyi kol gibi saran bu yapılar sokaklardan lise ve üniversitelere, konserlerden sergilere, hayatın her alanında kendini var etme eğiliminde.

Hedef göstermelerle kurulan bu yasakçı, engellemelere dayalı politikalar kendini kamu kuruluşlarında açılan yaz kuran kurslarıyla, okullarda haremlik selamlık uygulamalarla, konser ve festivallerin iptalleriyle, LGBTİ+'lara saldırılarla kendini gösteriyor.

Gericilerin geçen yıldan beri başladığı festival ve konserleri iptal ettirme çağrısı geçen günlerde adeta pik yaptı. TÜGVA, İlim Yayma Cemiyeti, İHH, AGD gibi yapılar ortak bir bildiri yayımlayarak tüm festivallerin 'gayri

ahlaki haram ilişkilere ve insanları içkiye yönlendirildiğini' belirterek iptal edilmesini istedi. Son olarak popçu Hande Yener'in Balıkesir'de düzenleyeceği konser AKP'li belediye tarafından iptal edildi. Belediye Başkanı'nın tehdit edildiği öne sürüldü.

Gericilerin bu tavrı sadece konserlerle de kalmadı. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin Artıstanbul Feshane'de açtığı "Ortadan Başlamak" sergisine bir grup gerici iki kez saldırı girişiminde bulundu. Gericiler serginin 'milli ve manevi değerlere hakaret içerdiği' bahanesine sığındı. İBB Möclisi'nde de dün AKP'liler sergiyi hedef aldı. Serginin kaldırılmasını isteyen AKP Grup Sözcüsü Murat Türkyılmaz yargı sotasını da gösterdi.

Yine gericiler tarafından hedef tahtasına konulan ODTÜ'nün Kuzey Kıbrıs yerleşkesindeki Serhat Selşık'ın çok renkli heykelleri kaldırıldı. Heykellerin kaldırılmasının gökkuşuğu desenleri nedeniyle olduğu öne sürüldü. Bunun yanında okullarda mezuniyet eğlencesinde gökkuşuğunu kullanan öğretmenlere soruşturma açıldı. MEB'in birçok ilde gökkuşuğu kullanımına ilişkin müfettiş görevlendirdiği öğrenildi.

Türk Hava Yolları Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Bolat ise LinkedIn'de kendisine gelen "Başörtüsü ve sakal özgürlüğü istiyoruz" ifadeli iletiye verdiği cevapta "Önce kokpitte ve kabinde namaz görevini ifa etmek isteyenlerle ilgili kural geliyor" diye yanıt verdi.

İslamcılık üzerine çalışmalarıyla bilinen Dr. Yavuz Çobanoğlu gericilerin iktidardan aldıkları güç ile toplumsal hayatı tehdit etti. Gericiler grubunun AKP iktidarı tarafından kollandığının altını çizen Çobanoğlu şunları ifade etti:"Öncelikle tüm bu yasaklar, engellemeler ve iptallere, yeni rejimin yavaş yavaş dinselleştirerek 'normalleştirilmeye' çalıştığı bir hayat şekli olarak bakılmalı. İslâmci bakış açısı, 'bozucu', 'yozlaştırıcı', 'düşman' ya da 'haram' olarak nitelendirdiği her durumu görünmez kılmaya da çalışıyor. Tüm baskılar artarken, kendi motivasyonunu da devlet ve siyasal iktidarın yanlı uygulamalarından alıyor. Nitekim Gösteri Yürüyüşleri Kanunu sadece tarikat ve cemaatlerin kullanımına tahsis edilmiş durumda."

Uzun Soluklu Bir Mücadele Gerekli

Gericiliğe karşı mücadelede ilk önceliğin doğru bir tespit olduğunu belirten Çobanoğlu, buna karşı mücadelenin ise uzun soluklu olacağını vurguladı. Çobanoğlu şu ifadeleri kullandı: "Maalesef değişim hızla olmuyor ve kısa dönemde sonuç almak zor. Artık burada yapılması gereken karşı söylemlerle temelleri güçlü yeni bir ahlâk iddiasıyla ortaya çıkmak olmalı. Devletin bir dininin olmadığı, bütün farklılıkları kapsayan, özgürlükçü, tüm ayrımcılıkları reddeden kendi içinde tutarlı bir ahlâkî söylemle yola çıkılmalı, bu söylemler bir dil etrafında örgütlenmeli. Bu dil ve söylemler her türlü iletişim kanalından yararlanarak günlük hayatın içerisine sızdırılmalı ve tabii bıkıp usanmadan yalanlara karşı gerçekleri savunmalı. Özellikle de dilin, devrimci özelliği de unutulmamalı. Ortaçağ 600 yıl sürdü, bunun son 300 yılı da onun özü olan düşünceyle mücadeleyle geçti. Dinsel söylemlerin vaatleriyle mücadele gerçekten zor ama bir yerden de başlamak gerekiyor."

LGBTİ+ Onur ayının son haftasında düzenlenen yürüyüşler de gericilerin hedefiyle saldırıların ortasında kalıyor. Ülkede birçok il ve ilçede etkinlikler de valiliklerce engelleniyor. Eskişehir'in ardından Adana'da da LGBTİ+'lara polis saldırdı, 18 kişi gözaltına alındı. Antalya'da da yürüyüşün engellenmesi sonucu basın açıklaması yapıldı. Açıklamada, "Her türlü tahakküm biçimlerine; türcülüğe, ırkçılığa, patriyarkaya, cinsiyetçiliğe, mülkiyetçiliğe, mülteci düşmanlığına, bağnazlığa, militarizme, ekolojik yıkımlara karşı her alanda bütünleşik hak ve özgürlük mücadelesi için her an her yerdeyiz, buradayız. Hep buradaydık, buradayız, burada olacağız" denildi.

Yeni Bir Cephe Açılmalı

Saldırı girişiminde bulunulan İBB'nin Artıstanbul Feshane'de açtığı "Ortadan Başlamak" sergisinin küratörü Feyyaz Yaman bianet'e açıklamalarda bulundu. Yaman şu ifadeleri kullandı: "Şairleri, edebiyatçıları da içine alan yeni bir cephe kurmayı hedefliyoruz, ki bunu başarmak artık Türkiye'de kaçınılmaz. Bu örgütsellik, sanatçılar arasındaki dayanışmayı toparlamak açısından da yeni bir deneyim olacak. Genel olarak bu hamleleri de AKP'nin kültür politikaları üzerinden de bir ayrıştırma, ötekileştirme politikası ile ekonomik krizini örtme taktiği olarak yorumluyoruz. Buna özgüvenli bir şekilde yanıt vermeliyiz ki, bu oyuna gelmeyelim. Sağ popülist politikaların tüm dünyada yükselişini takip ediyoruz evet; ama buradaki politikalar bu popülist söylemi şiddete kaydırmaktan yana. Bu oyunu bozmak bence tüm bu politikaları boşa çıkarır. Biz de tüm sanatçılarla bu deneyimi yaşayacağız, süreç onu gösteriyor."

YANDAŞLARI KORUMAK İÇİN YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILDI

Proje okullarındaki öğretmen ve yöneticilerin görev süreleri uzatıldı.

- 27 Haziran 2023 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Özel Program Ve Proje Uygulayan Eğitim Kurumlarına Öğretmen Atama Ve Yönetici Görevlendirme Yönetmeliğinde değişiklik yapıldı. İki maddelik değişiklik ile yandaşlar koruma altına alındı. Birincisi Proje Okullarındaki yönetici ve öğretmenlerin bu okullardaki görev sürelerinin hesaplanmasında baz alınan 6/7/2018 tarihi 6/7/2020 yapıldı. Bu değişiklik ile Proje Okullarında çalışan yandaş öğretmenlerin görev süreleri 2 yıl daha uzatıldı.

Diğer bir değişiklik ise Proje Okullarında görev süresi dolan müdürlerin, müdür baş yardımcılarının ve müdür yardımcılarının görev süreleri bir yıl daha uzatıldı. Böylece Bakan Yusuf Tekin yandaş Eğitim Bir Sen’e diyet borcunun bir kısmını ödemiş oldu. Bütün atamaları Bakan’a bağlı olan, torpilin kol gezdiği Proje Okulu garabetini 2014 yılında dönemin müsteşarı şimdinin Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin uygulamaya koymuştu.

Proje Okulu Nedir? 6528 sayılı Kanun (Dershaneler Kanunu) ile Proje Okulu kavramı mevzuata girdi. 14 Mart 2014 tarihinde yürürlüğe giren 6528 sayılı Kanun (Dershaneler Kanunu) ile Proje Okullarının yönetici ve öğretmenlerinin atama yetkisi doğrudan Milli Eğitim Bakanına verildi. Bu süreçte, illerdeki en gözde okullar PROJE OKULU yapıldı. Proje okullarında yönetici ve öğretmenler en fazla 8 yıl (4+4) çalışabiliyor. Nabi Avcı 2014 yılında kanun geçerken proje okullarının sayısı 3-5’i geçmez demişti. Ancak sayıları 2 bine yaklaştı. Ülke genelinde 9.191 lise bulunuyor. Akademik ve fiziki anlamda en iyi liseler proje okulu yapıldı. Bu okullarda çalışan öğretmenlerin neredeyse tamamı başka liselere gönderildi. Şuan bu okullarda çalışan öğretmenlerin ve yöneticilerin neredeyse tamamı yandaş bir sendikaya üye. Proje okullarında en az 8 bin yönetici, 140 bin öğretmen çalışıyor. Başka bir ifade ile yaklaşık 150 bin eğitim çalışanının atamasını Bakan doğrudan kendisi yapıyor. Puan üstünlüğü, sınav gibi şartlar aranmıyor. Torpiliniz varsa doğrudan bu kurumlara atanabiliyorsunuz. Lale Karabıyık CHP İşveren Örgütleri ve Eğitim Politikalarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı

Bakanlıkta, yandaş sendikada atama pazarları oluşturuldu. Öğretmenler bu okullara atanmak için AKP’li yöneticilerin iki dudağı arasına terkedildi.

Ne yapılmalı?

Proje Okulu uygulaması derhal kaldırılmalıdır. Kaldırılma sürecinde bu okullara sınav ya da hizmet puan üstünlüğüne göre atama yapılmalıdır.

Okullarda Kayıtlı Öğrencilere Tarikatlardan Eğitim

- Okulöncesi, ilkököl ve ortaokul düzeyinde okullara kayıtlı öğrenciler tarikat ve cemaatlerin sözde eğitim kurumlarına gidiyor. Bu öğrencilerin okullarda sadece kayıtları bulunuyor. Okul müdürleri tarafından bu öğrencilerin devamsızlıkları siliniyor. Ülke genelinde tarikat ve cemaatlere ait medrese adı altında binlerce sözde eğitim kurumu bulunuyor.

- Geçtiğimiz yıllarda İzmir’de yaşanan bu durumun bir örneği İstanbul’da ortaya çıktı. İstanbul-Ümraniye Celaleddin Ökten Hoca İmam Hatip Ortaokulu’nda kayıtlı 900 öğrenciden 300’ü, 180 eğitim günü yani 1 eğitim yılı boyunca 1 derse bile girmedi. Sınav saatinde okula gelip, sınava girip, eğitim için tarikatlara gitti. MEB Ortaöğretim Yönetmeliği’ne aykırı olarak okul idaresi, Şube Öğretmenler Kurulu’nu (ŞÖK) toplayıp, öğrenci devamsızlıkları sıfırlandı.

ÇOCUĞUN İYİ OLMA HALİ İSTANBUL ARAŞTIRMASI BULGULARI

Bilgi Üniversitesi tarafından “Çocuğun İyi Olma Hali İstanbul Araştırması”15nün sonuçları kamuoyuyla paylaşıldı. İstanbul’da 100 mahallede 803 hanede, 803 ebeveyn (405 anne, 398 baba) ve 12-18 yaş aralığında her haneden bir çocuğun yüz yüze katılımıyla gerçekleştirilen araştırmanın dikkat çeken bulguları şöyle:

- Araştırma için görüşülen ebeveynlerin yüzde 37’sinin ilköğretim veya altı, yüzde 50’sinden fazlası ise lise eğitimine sahip. Üniversite ve üstü eğitime sahip olanların oranıysa yüzde 10’un altında.

- Ebeveynlerin eğitimlerinden yola çıkarak sosyoekonomik statü endeksine göre görüşülen ebeveynlerin üçte biri düşük, yüzde 44’ü orta ve yüzde 11’i de yüksek sosyoekonomik statüye sahip.

- Düşük sosyoekonomik statüdeki ailelerde hem çocuk sayısı fazla, hem de haneler daha kalabalık. Ailede üç ve daha fazla çocuk bulunanlar hanelerin oranı en düşük sosyoekonomik statü grubunda yüzde 64 iken, bu oran en yüksek de sadece yüzde 24. Keza en düşük kategorideki ailelerin yüzde 59’unda hanedeki kişi sayısı beşten büyükken, en yüksek kategoride bu oran yüzde 22.

- İstanbul'a göç ile gelen ebeveynlerin oranı en düşük sosyoekonomik statü kategorisinde yüzde 76, en yüksekteyse yüzde 40. Araştırma çalışması kente göç ile gelenlerin üçte birinin köylerden geldiğini gösterirken, bu oran en düşük sosyoekonomik statü kategorisinde yüzde 50.

- İstanbul'daki hanelerin yüzde 3'ünde fiziksel ya da zihinsel engelli bir kişi varken, bu oran en düşük sosyoekonomik statüde yüzde 7'ye çıkıyor, yani iki katından fazla.

- En düşük sosyoekonomik statüye sahip ailelerin üçte biri okul gezisi ve benzeri etkinlikleri, yüzde 27'si özel ders/dershane gibi masrafları karşılayamadığını söylüyor. Kırtasiye ve okulda meslek masraflarını karşılayamadığını söyleyen ebeveynleri oranı yüzde 15'in üzerinde.

- Araştırma çalışması İstanbul'da burs olanaklarına erişimin kısıtlı olduğunu gösteriyor. Toplam veride yüzde 6'lık olan bu oran, en düşük sosyoekonomik statüde yüzde 11. Bursların öncelikli kaynağı da Milli Eğitim Müdürlüğü ve Belediyeler.

- Aileler çocuklarına derslerinde yardımcı olabilmeye konusunda kendilerini çok yetkin görmüyorlar, görüşülen ebeveynlerin yüzde 37'si çocukların derslerine "yüksek derecede" yardımcı olabildiğini söylüyor. Bu konuda da sosyoekonomik statünün etkisini görüyoruz, en düşük sosyoekonomik statüye sahip ailelerde kendisini yetkin görenlerin oranı yüzde 8'ken, en yüksek kategoride bu oran yüzde 55.

- 15-18 yaş dilimindeki erkek çocuklar arasında herhangi bir okula kayıtlı olanların oranı yüzde 90'ken, aynı yaş dilimindeki kız çocuklarında bu oran yüzde 96.

Çalışmasında aynı yaş grubunda herhangi bir okula kayıtlı olanların oranı erkek çocuklarda yüzde 70, kız çocuklarında yüzde 77, bu rakamlar okula kayıt oranlarında önemli bir artışa işaret ediyor. Okula kayıtlı olmayan çocukların tamamı en düşük sosyoekonomik statüye sahip ailelerden geliyor. Kayıtlı olmayan 28 çocuğun 27'si en düşük sosyoekonomik statüde.

GAZETECİ MERDAN YANARDAĞ'IN TUTUKLANMASI

Anayasa Hukuku Doçenti Tolga Şirin'in değerlendirmeleri:

"Tutukluluk ile mahkûmiyet karıştırılıyor. Bir kişi tutuklanmazsa suçsuz, tutuklanmışsa suçlu sanılıyor. Oysa bunlar başka şeyler. Suçluluğu bir mahkûmiyet ile sabit oluncaya kadar kimse suçlu sayılamaz. Tutuklama, kaçma veya delil karartma gibi çeşitli olasılıklara karşı son çare olarak uygulanan bir tedbir...Terör örgütü propagandasını suç kılan Terörle Mücadele Kanunu (md. 7) "Terör örgütünün; cebir, şiddet tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapan kişi" cezalandırılır diyor. Yanardağ'ın sözlerini beğenebiliriz veya beğenmeyebiliriz. Fakat şiddet tehdidi içeren yöntemleri meşru gösterdiğini söylemek gerçekçi değil...

Yanardağ'ın sözlerinin "şiddete teşvik" olmadığı açık. Şiddete teşvik etmek, bir saldırı çağrısını, spesifik bir şiddet eylemini güzellemeyi veya bir misilleme söylemini vs. gerektirir.

Öte yandan, anılan beyanların bu örgütün cebir, şiddet ve tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterildiğini söylemek ise hayli zorlama... İçtihatlarla göre soyut olarak bir suçluyu övmek, onun suçlarını övmek anlamına gelmiyor. Suçun ve suçlunun övülme daha spesifik olmalı. Hele ki terörden bahsediyorsak mutlaka şiddetle dolaylımsız ilinti kurulmalı...

Bir an için gerçekten de kuvvetli bir suç belirtisinin olduğunu varsayalım. Bir kişiyi tutuklamak için kuvvetli suç belirtisinin olması yeterli değil ki.

Diğer tutuklama nedenleri de bulunmalı.

Merdan Yanardağ'ın bu olayda delil karartma olasılığı yok. Varsa da bu karar gerekçesinde göremiyoruz. Zaten söylediği sözler canlı yayında ifade edildi. Bu sözler kayıt altına alındı.

Merdan Yanardağ'ın kaçma kuşkusu olduğunu söylemek de gerçekçi değil. Zira tutuklanmasına konu olaydan ötürü alacağı varsayımsal cezanın "yatırı" hayli düşük. Dahası, çok sayıda uluslararası ve ulusal yüksek yargı organı kararı onun lehine. Kendisi, Türkiye'de tanınan bir televizyon kanalının (Tele 1) Genel Yayın Yönetmeni ve bir gazetenin (BirGün) köşe yazarı. Yani sınırda bile derhal tanınacak biri...

Diyelim ki Yanardağ'ın sözlerinde anılan suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti var. Yine diyelim ki delil karartma ve kaçma kuşkusu da mevcut. Bunlar dahi bir kişinin tutuklanması için yeterli değil.

Mahkeme, tutuklamadan daha düşük tedbirlerin (örneğin yurt dışına çıkış yasağı, konutu terk etmeme veya yargıç tarafından belirlenen yerlere, belirtilen süreler içinde düzenli olarak başvurma gibi tedbirlerin) neden yetersiz kalacağını kanıtlaması gerekiyor. Fakat bu da sağlanmış değil.

Dolayısıyla ortada gerçekten bir suç/suç kuşkusu olsa bile tutuklama koşulları yok. Bu nedenle uygulanan tedbir hatalı ve Anayasa'ya aykırı."

BAĞIMSIZ GAZETECİLİĞİ RTÜK MEZBAHANESİNE KURBAN ETTİRMEYECEĞİZ

CHP Genel Başkan Yardımcısı Eren Erdem'den RTÜK'ün TELE1 kapatma kararına tepki: "Bağımsız gazeteciliği RTÜK mezbananesine kurban ettirmeyeceğiz."

Merdan Yanardağ'ın ifadelerinin bağlamından koparılıp tutuklanmasının ardından, RTÜK TELE1'e yayın durdurma ve idari para cezasını tebliğ etti. TELE1, 18 Temmuz Salı günü itibarıyla 7 gün süreyle karartılacak.

Cumhuriyet Halk Partisi Medya, Planlama ve Sosyal Medya politikalarından sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Eren Erdem, bu kararın basına yönelik siyasi bir katliam olduğunu vurgulayarak, "Basın tarihimize bir kara leke daha çalınıyor!" dedi.

Cumhuriyet Halk Partisi'nin basındaki sansür uygulamalarına karşı tepkisini ortaya koyan Başkan Yardımcısı Eren Erdem, 7 günlük ekran karartma kararının TELE1'in lisansını kaybetmesine kadar gidecek bir sürecin öncüsü olduğunu ifade ederek, medyaya yönelik baskı ve sindirme politikalarının yürürlükte olduğunu vurguladı:

"CHP olarak, bu karar karşısında TELE1'in yanındayız. Bu utanç verici uygulama, özgür ve bağımsız medyanın susturulması için alınmış siyasi bir karardır. Türkiye'de basın özgürlüğü iktidar ve yandaşlarını korkutsa da, halkın haber alma hakkının önüne kimse geçemez. Cumhuriyetin değerlerine ve demokrasiye uygun bir özgürlük ortamının her zaman takipçisi olacağız."

TÜRKİYE TUTUKLU KADIN GAZETECİ LİSTESİNDE DÜNYA İKİNCİSİ

Gazetecilikte Kadın Koalisyonunun (CFWIJ), 2023 yılının ilk 3 ayında kadın gazetecilerin maruz bırakıldığı hak ihlallerine ilişkin raporuna göre dünyada 100 kadın gazeteci tutuklu.

Rapora göre, dünyada en çok kadın gazetecinin tutuklu bulunduğu ilk 3 ülke İran, Türkiye ve Çin. İlk sıradaki İran'da 28, ikinci sırada bulunan Türkiye'de 19, Çin'de ise 15 kadın gazeteci tutuklu. Raporda sıfır olması gerektiğine işaret edilen bu sayının geçen yılın aynı dönemine göre 4 kişi azalmasınca umut verici olduğuna vurgu yapıldı.

Raporu kapsayan süreçte 145 kadın gazeteci de saldırıya uğradı. Raporda, 24 gazetecinin fiziksel saldırıya, 23 gazetecinin ise hukuken taciz edildiği bilgisi paylaşıldı.

Aynı rapora göre gazetecilere yönelik saldırılar, 2022'nin ilk üç ayına göre yüzde 4,3 oranında arttı.

Deprem bölgesinde zorluklar ve tacizler

Türkiye'de kadın gazetecilerin deprem bölgesinde karşılaştığı zorlukların yanı sıra halk tarafından da sık sık taciz ve saldırıya uğradığı belirtildi. CFWIJ, kadın gazetecilerin afet bölgelerinde çekim yapmasının engellendiği veya tehdit edildiği 6 olayı belgeledi.

Rapora göre gazeteci Arzu Efeoğlu, Gaziantep'te vatandaşların kendisine ve ekibine saldırmaya çalıştığını ve kimliklerini görmek istediğini bildirdi.

Fox TV muhabirleri Sevgi Şahin ve Ömür Dikme canlı yayın sırasında saldırıya uğrarken, Halk TV muhabiri Şirin Payzın ve ekibi Antakya'da çöken binayı görüntülerken taciz edildi.

Malatya'da ArtıGerçek muhabiri Yağmur Kaya, kendisini provokatörlük yapmak, iktidarı ve devleti karalamakla suçlayan bir grup tarafından neredeyse fiziki saldırıya uğradı.

Hatay'da Gülbahar Altaş da Diyarbakır Sümer Parkı'ndaki tartışmayı çekmek isterken çevredekiler tarafından hedef alındı, TELE1 muhabiri Hazal Güven ve kameraman Umutcan Yitik, Hatay'da silahlı kişilerce engellendi.

Türkiye'de 31 Mart 2023'te adliye önünde çekim yapan gazeteci Melek Fırat ve 3 gazeteciye, uyuşturucu operasyonu zanlılarının yakınlarının saldırdığı belirtildi.

Yine Türkiye ile ilgili bir başka bölümde, gazeteciler Hazal Ocak, Olcay Büyüktaş Akça ve diğer iki sanığın Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın oğlu Bilal Erdoğan'ın şikayeti üzerine "Sözlü, yazılı veya görüntülü mesaj yoluyla hakaret" suçundan yargılandığı kaydedildi.

Raporda yer verilen diğer gazeteciler ve yaşadıkları olaylarla ilgili şu bilgiler paylaşıldı:

-Al Monitor'dan Nazlan Ertan, 'kamu görevlisine alenen hakaret etmekle' suçlandı,

-Hale Gönültaş hakkında 12 yaşındaki kız çocuğunun ortadan kaybolması ve tecavüze uğramasıyla ilgili haber yaptığı için polisin suç duyurusunda bulunması üzerine soruşturma başlatıldı,

- Sedef Kabaş'a Mart 2023'te bir kez daha "Cumhurbaşkanı'na hakaret"ten dava açıldı. Kabaş bu kez 'namusunu zedelemeyi amaçlayan' tweetler atarak Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a hakaret etmekle suçlandı.

Gazetecilikte Kadın Koalisyonunun raporunda, "Bu çeyrekte kadın gazetecilere yönelik hapis cezaları, fiziksel ve hukuki saldırılar, gazeteciliğin sürekli olarak nasıl kriminalize edildiğini gösteriyor. Endişe verici bir eğilim, gazetecileri felç eden ve otosansüre yol açan yasal tacizdir. Basın özgürlüğü saldırı altında olduğunda ilk hedef alınanlar kadınlar ve LGBTQI gazetecilerdir" değerlendirilmesinde bulunuldu.

Raporda, "Kadın gazetecilere yönelik fiziksel ve yasal tacizin artmasından endişe duyuyoruz. Kadınların ve LGBTQI gazetecilerin, görevlerini şiddet veya korku olmadan yerine getirmelerini sağlayan güvenli ve destekleyici bir ortamda çalışabilmelerini sağlamak için daha fazlasının yapılması gerekiyor" ifadeleri kullanıldı.

HRANT DİNK ANMALARI SUÇ SAYILDI

Yargıtay Başsavcılığı'nın Gezi davasıyla ilgili hazırladığı tebliğnamede 19 Ocak Hrant Dink anmalarını suç saydı. Tebliğnamede Hrant Dink anmaları için yapılan görüşmeler suç unsuru olarak kabul edildi.

Tebliğname'de ayrıca Osman Kavala'ya verilen müebbet hapis cezasıyla Can Atalay, Tayfun Kahraman, Çiğdem Mater, Mine Özerden ve Hakan Altınay'a verilen 18'er yıl hapis cezasının onanması istendi.

Başsavcılık, Mücella Yapıcı hakkında 'kesin ve inandırıcı delil elde edilemediğinden' mahkumiyetin bozulması talep edildi.

Tebliğnamede Gezi tutuklularından Çiğdem Mater'in 19 Ocak Hrant Dink anmalarını organize etmek için yaptığı telefon görüşmelerinin kayıtları da suç unsuru iddiasıyla yer aldı.

Hrant Dink anmalarının suç unsuru iddiasıyla tebliğnamede yer almasına ise Hrant Dink ailesi ve Gezi tutukluları tepki gösterdi.

19 Ocak Anmaları Tebliğnamede

Tebliğname'de Çiğdem Mater Utku'nun Şerafettin Can Atalay ile 14 Ocak 2014'te yaptığı telefon görüşmesine yer verildi.

Görüşme şöyle:

ÇMU: Ben niye aradım 19 Ocak'a çağrı yapacak mısınız, yapıyorsanız biriniz akşam beşte toplantıya gelir mi..

ŞCA: Akşam beşteki toplantı arayayım söyleyeyim arkadaşlara ben gelemem de ... Bir şey soracağım beşte bu toplantı nerede

ÇMU: Babamın ofisinde orası nerede diyeceksin Tünel'de."

Tebliğname'de Çiğdem Mater Utku'nun Mehmet Osman Kavala ile 13 Ocak 2014'te yaptığı görüşmenin kaydı da yer aldı. Görüşme şöyle:

ÇMU: Ondan sonracağıma üçüncü söyleyeceğim şey 19 ocak için bir küçük bütçeniz olur mu acaba Anadolu Kültür'den

MOK: Bakalım ... şey yaparız ayarlarız bir şeyler"

Tebliğname'de bu görüşmeler, "Konuşmalardan, Açık Toplum vakfından süreklilik arz eder mahiyette Anadolu Kültür A.Ş'ye gezi olayları sırasında da para aktarımı olduğu, bu sürecin iştirak içerisinde yürütüldüğü, sanık Şerafettin Can Atalay'ın da bütün süreçten haberdar olduğu görülmüştür" ifadesiyle yer aldı.

Dink Ailesi: 19 Ocak Kriminalize Edilmeye Çalışılmış

19 Ocak anmalarının suç unsuru olarak kabul edilmesine dair Dink Ailesi konuyla ilgili yazılı bir açıklama yaptı. Açıklamanın tamamı Őe Şekilde:

"Öyle görülüyor ki Gezi'nin yargılanmaya çalışıldığı davada, 19 Ocak anma ve adalet arayışıyla ilgili görüşmeler kriminalize edilmeye çalışılmış. Yargılama sürecinde muhataplarına sorulmuş ve basit açıklaması alınmış, sorulması bile ayıp olan özel telefon görüşmeleri 'tebliğname'ye kadar taşınmış. Bu durum ellerinde doğru düzgün bir kanıt olmadığını, çünkü ortada zaten bir suç olmadığını kanıtlamak dışında bir Şey ifade etmez."

"Çiğdem Mater Hrant'ımızın öldürülmesinden önce de sonra da her zaman yanımızda olan, en çok emek döken arkadaşlarımızdandır. Hrant'ın Arkadaşları'ndandır. Osman Kavala da aynı Şekilde emeği, insanlığı, maddi manevi desteğiyle sürecin başından itibaren yanımızda olmuş dostlarımızdandır."

"Hrant'ın Arkadaşları, birkaç kişi değildir. Binlerce, yüzbinlerce vicdanlı insandır. Elbette adalet talebini gerek mahkeme önlerinde, gerek 19 Ocak'larda alanlarda sürdürülmesinde belli sayıda insanın emeğiyle gerçekleşiyor. Hrant'ın arkadaşları, başından beri 19 Ocak'ların maddi külfetinden, afiş hazırlamak, lolipop bastırmak, ses sistemi gibi külfetli maliyetleri kendi aralarında imece usulü halletmeye çalışıyor. Prensipleri gereği ailemizi bu maddi yönün dışında tutmaya çalışıyorlar. Tebliğnamede yer alan telefon görüşmelerinden biri bununla ilgili. Diğer birkaçı da 19 Ocak çerçevesinde düzenlenen toplantılar ve etkinliklerle ilgili."

"Tüm bilirkişi raporlarına, akla, mantığa rağmen Hrant Dink'i hedef haline getirmek konusunda yargının nasıl araçsallaştırıldığını ve etkin rol oynadığını aile olarak yakından yaşadık. Cinayet sonrası 16 yıldır süren adalet arayışımızda yargının performansı maalesef yine aynı çizginin devamı. Maalesef, savcının Gezi davası denen bu ucube davadaki mütalaasındaki iddialar da akla, mantığa, vicdana sığmayacak derecede saçma olmaya devam ediyor."

"Yargıladıkları insanlar bu ülke için demokrasi, adalet ve eşitlik dışında hayalleri olmayan insanlar. Adaletin tecellisini umuyor ve talep ediyoruz."

Hrant'ın Arkadaşları İnisyatifi'nden Açıklama

2007'den bu yana 19 Ocak anmalarını, Dink Cinayeti davasındaki duruşma öncesi basın açıklamalarının tertipleleyen ve tüm duruşmaları izleyen Hrant'ın Arkadaşları İnisyatifi de tebliğnamede anmaların suç unsuru gibi gösterilmesine tepki gösterdi. Hrant'ın Arkadaşları Şu açıklamayı yaptı:

"Yargıtay Başsavcılığının Gezi Davası tebliğnamesi hukuki bir metin olmaktan oldukça uzaktır. Senaryolar ve mesnetsiz iddialarla cezalandırılması istenenler arasında arkadaşımız Çiğdem Mater de var."

"Çiğdem Mater, Hrant'ın Arkadaşları'ndandır. 2007'den bu yana, Hrant Dink'i andığımız 19 Ocak'lara ve adalet nöbetlerine en çok emek verenlerdendir. Hrant Dink'i anmak ve adalet talebiyle davasını takip etmek bir insanlık görevi ve vicdan meselesidir. Çiğdem Mater'e yönelik zorlama suç isnatları ve delil yaratma gayretinin hiçbir hukuki karşılığı yoktur. Arkadaşımız daha önce beraat ettiği davadan yargılanıyor ve hakkında hiçbir somut delil de yok."

Çiğdem Mater'in tutukluluğu hemen sona erdirilmelidir. Onun yeri cezaevi değil bizim yanımızdır."

Çiğdem Mater: Bu Dava Yedi Kişi İçin Hukuk İçin Karanlık Kapıların Açılması Manasına Geliyor

Çiğdem Mater de tutuklu bulunduğu Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevi'nden avukatı aracılığıyla yazılı bir açıklama yaptı. Duruşma boyunca yaptıkların beyanların dikkate alınmadığını vurgulayan Mater Şunları söyledi:

"Yargıtay savcısının 2019'dan beri yargılandığımız, on binlerce sayfalık, 22 çuvallık mahkeme belgelerinden, kocaman Gezi Dosyası'ndan belli ki beyanlarımızı zerre dikkate almadan 'değerlendirdiği' 77 sayfalık tebliğnamesi, sanırım yargılandığımız mahkemenin hukuk fakültelerinin ders programlarına emsalsiz katkılarından biri olacak. İstinaf Mahkemesi'nin hakkımızdaki mahkumiyet kararını onamasının ardından 'Yargıtay'da hakimler olduğunu umuyorum' demiştim. Umudumu koruyorum, Yargıtay'da hakimler olduğunu, o hakimlerin hukuku, Anayasa'yı ve uluslararası sözleşmeleri dikkate almasını bekliyorum, aksi, bu davadan tutuklu 7 kişi için değil, hukuk için çok karanlık kapıların açılması manasına gelecek."

Kavala: Vahim İddialar İçeriyor

Gezi direniŐi gerekçe gösterilerek ağırlaştırılmış müebbet hapse mahkum edilen Osman Kavala da, Yargıtay başsavcılığının Gezi Parkı davası tebliğnamesini değerlendirdi. Kavala tebliğnamenin 'vahim iftiralar içerdiğini, hukuk ilkelerinin daha açık bir biçimde çiğnendiğini' söyledi.

Silivri Cezaevi'nden tebliğnamedeki iddialarla ilgili yazılı bir açıklama yapan Kavala Şunları söyledi:

“Yargıtay başsavcılığının hazırlamış olduğu tebliğname daha vahim iftiralar içermektedir, hukuk ilkeleri daha açık bir biçimde çiğnenmiştir. Savcılığa göre, suç işlendiğine dair delil yokluğunda dahi, mahkeme, kişinin suç işleme niyeti taşıdığına kanaat getirip mahkumiyet kararı verebilir. AİHM ilke ve kararlarına da tamamen aykırı olan, ceza hukukunda niyet okuma anlayışının, Yargıtay düzeyinde ifade bulması ülkemiz için tehlikeli bir gelişmedir.”

YARGITAY BAŞSAVCILIĞININ GEZİ DAVASI'NA İLİŞKİN GÖRÜŞÜ HUKUKİ DAYANAKLARI SORUNLU, SİYASİ NİTELİKLİDİR

CHP Genel Başkan Yardımcısı Zeynel Emre, AKP iktidarının geçmiş dönem ortaklarından FETÖ'nün savcılar tarafından başlatılan, onlardan devralıp aynı şekilde uydurma deliller ve dayanaksız yorumlarla sürdürdüğü 2013 yılında yaşanan Gezi Parkı Protestolarına ilişkin davada, ilk derece mahkemeleri ile istinafta verilen skandal kararlara, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının tebliğnamesinin de eklendiğini dile getirdi ve teblinağmenin hukuksuzluğuna dikkat çekti.

CHP'li Emre, bu yılın Ekim ayı itibariyle tutukluluğunun 6. yılına girecek olan Osman Kavala'nın müebbet; Mücella Yapıcı, Çiğdem Mater, Hakan Altınay, Can Atalay, Mine Özerden, Yiğit Ali Ekmekçi ve Tayfun Kahraman'ın da 18'er yıl hapse mahkûm edildiği dosyanın temyiz yoluyla geldiği Yargıtay'da, Cumhuriyet Başsavcılığının tebliğnamesinin, davada süregelen hukuksuzlukları devam ettirdiğini söyleyerek, “Mücella Yapıcı haricindeki tüm isimler için istenen cezaların onanmasının talep edildiği tebliğnamede, kanıtlara dayalı hukuki bir tartışma yapılmaksızın, verilen cezalara siyasi ve ideolojik kıyafet giydirilmek istenmiştir. Devlet kurumunun önemi ve korunmasının gerekliliğinin tartışıldığı tebliğnamede, sanıkların bu kuruma yönelik yıkıcı eylemlerde bulunduğuna ilişkin ortaya şüphe götürmez kanıtlar konulmamıştır. Tebliğnamede, demokratik sistemlerin ulusal devletler için bir sorun olabileceği yönünde tehlikeli bir değerlendirmeye de yer verilebilmiştir.” değerlendirmesinde bulundu.

Bu Teblinağme, Türkiye'de Uzun Süredir Hakim Kılınmaya Çalışılan 'Yargının Akp'lileşmesi'ni Yansıtmaktadır

CHP'li Zeynel Emre, “Tebliğname ne yazık ki üst mahkeme konumundaki Yargıtay düzeyinde bile hukukun siyasi mülahazalara kurban edildiğini göstermektedir.” ifadelerini kullanarak, Türkiye siyasi ve sosyal hayatı açısından tarihi önemde olan ve yüzbinlerce insanın protesto hakkını kullandığı bir eylemi, sırf AKP iktidarı karşıtlığı nedeniyle birkaç kişi üzerinden en ağır cezalara çarptırmak ve buna Yargıtay düzeyinde savcılık görevi üstlenmiş kişilerin alet olması, Türkiye'de uzun süredir hakim kılınmaya çalışılan 'yargının AKP'lileşmesi'ni yansıttığını belirtti. Emre, “Bizzat AKP Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın açıklamalarıyla yönlendirdiği Gezi Parkı Davası'nda yaşanan tüm süreç, kararın önceden verildiğini ve bizlere, sahnesinin mahkeme salonları olduğu bir tiyatronun izletildiğini düşündürmektedir. Tebliğnamede, sırf cezalandırmaya dayanak oluşturması için tutarsız bir şekilde yer verilen “Kendi ulusal bağımsızlığını koruyarak insan olmanın gereği hak ve özgürlüklere sahip olmanın yöntemi, sade halka demokrasi işlerinden anlamayan olarak bakıp yabancı eli mi aramaktır?” sorusunun bir benzerini tebliğnameyi yazan savcıya, “Hukuk, demokratik hakkını kullanan vatandaşları ajan görmek, siyasi karar almak mıdır?” sorusunu yöneltmek gerekmektedir.” diye konuştu.

Yargıtay Ceza Dairesi Bu Hukuk Skandalına Son Vermeli

Zeynel Emre, dosyanın görüşüleceği Yargıtay ceza dairesinin, yıllardır süren bu hukuk skandalına son vermesi gerektiğini ifade ederek, “Her türlü baskıya karşın Türk yargı sisteminin hala bağımsız ve evrensel hukuk kurallarına uygun kararlar alabileceği yönündeki beklentimizi, tüm yaşananlara karşı diri tutmaya çalışıyoruz.” dedi.

SANATA GELİNCE BÜTÇE YOK!

Kamunun harcama detayları, iktidarın 'tercih'ini gözler önüne serdi. AKP iktidarı, yılın ilk 5 ayında kültür ve sanat için 1,3 milyar TL harcarken din hizmetleri için toplam 16 milyar TL ödedi.

Baskı ile festival ve konserlerin iptal edildiği, sergilerin hedef alındığı ülkede, kamu kurumlarının harcama rakamları, iktidarın 'tercihini' açığa çıkardı. Din hizmetleri ve yaygın din eğitimi için harcanan para, kültür ve sanat için ödenen tutarı 12'ye katladı.

Merkezi yönetiminin bütçe giderlerine yönelik verilere göre, din hizmetleri ve yaygın din eğitimi için ocak ile mayıs döneminde 16 milyar 69 milyon TL'lik harcama gerçekleştirildi. Kamunun “din hizmetleri ve yaygın din eğitimi” kaleminden bu yılın ocak ve şubat aylarında yaptığı ödeme; kayıtlara sırasıyla 3 milyar 966 milyon 872

bin TL ve 2 milyar 989 milyon 975 TL olarak geçti. Mart ile mayıs döneminde yapılan harcama ise aylara göre şöyle sıralandı:

- Mart: 2 milyar 987 milyon 324 bin TL
- Nisan: 3 milyar 114 milyon 497 bin TL
- Mayıs: 3 milyar 10 milyon 402 bin TL

Sanata Cimri

Din hizmetlerine harcanan 16 milyar TL'ye karşın kültür ve sanat için kamunun kasasından çıkan para 1 milyar 337 milyon 809 bin TL'de kaldı. Merkezi bütçeden, "Sanat ve kültür" kalemine ödenen para, aylara göre şöyle:

- Ocak: 303 milyon 442 bin TL
- Şubat: 220 milyon 9 bin TL
- Mart: 226 milyon 366 bin TL
- Nisan: 350 milyon 532 bin TL
- Mayıs: 237 milyon 460 bin TL

MUAYENE HAYALE DÖNÜŞTÜ

İktidar 'sağlıkta çağ atladık' yalanını sürdürürken... Muayene hayale dönüştü

AKP'nin sağlık politikaları iflas etmek üzere. Tıbbi malzeme yetersizliği ve sağlıkta artan maliyetler ameliyatların ertelenmesine yol açtı. Kamu hastanelerinde ise giderek artan randevu krizi adeta kangren halini aldı. Özellikle büyükşehirlerde bu durum içler acısı halde. Aralarında göz, cildiye ve ortopedinin de olduğu bazı bölümlerde randevu bulunamıyor. Kimi bölümlerde ise en erken randevu tarihi, 10-15 gün sonraya veriliyor.

Kamu hastanelerinde giderek artan randevu krizi, halk sağlığı sorunu haline dönüştü. Merkezi Hekim Randevu Sistemi (MHRS) üzerinden hastanelere başvuran çok sayıda hasta, bazı bölümlerden hiç randevu alamıyor. Bazı bölümlerden ise en erken 15 gün sonrasına randevu bulunabiliyor.

Türk Tabipleri Birliği'nin (TTB) verilerine göre, yılın ilk yarısında toplam bin 361 doktor, yurtdışına gitmek için "İyi Hal Belgesi" aldı. Göç eden uzman doktor sayısı giderek artarken kamu hastanelerindeki nitelikli sağlık hizmeti giderek azalıyor. Doktor sayısının azalması ile doktor başına düşen hasta sayısının tırmanması, randevu krizini daha da derinleştirdi.

Uzağa Yönlüyorlar

CHP Milletvekili Murat Emir'in çalışması, Ankara'da bazı bölümlerde, şehir hastanelerinde olduğu bölgeler dahil hiçbir yerde randevu verilemediğini ortaya koydu. Başkent'te nüfusun büyük bölümünün Çankaya, Keçiören ve Yenimahalle ilçelerinde yaşadığını belirten Emir, "Vatandaşlardan sürekli gelen şikâyetlerin ardından yaptığımız araştırmalarda birçok bölümde randevu verilemediğini tespit ettik" dedi.

Merkez ilçelerde yaşayan ve randevu alamayan hastalar, Pursaklar ile Kazan'daki uzak hastanelere gitmek zorunda kalıyor. CHP'li Emir'in verdiği bilgiye göre, bu nedenle ilçe hastanelerinde de yoğunluk yaşanıyor. Emir, "Hem şehir merkezinden her gün binlerce hasta buralara sürüklenmek zorunda kalıyor hem de bu ilçelerde yaşayanlar sağlık hizmeti alamaz hale geliyor" diye konuştu.

Hastaneler Kapı Duvar

Çalışmaya göre, Ankara'da Çocuk Cerrahisi bölümünde Çankaya ve Yenimahalle'de randevu bulunamıyor. Estetik ve Plastik Cerrahi bölümünde ise Yenimahalle'de en erken 11 gün sonraya, Çankaya'da ise en erken 10 gün sonraya randevu alınabiliyor. Kardiyoloji bölümünde de durum farksız. Yenimahalle ve Çankaya'da en erken 15 gün sonrasına, Deri ve Zührevi Hastalıkları, Ortopedi ve Travmatoloji ile Kulak Burun Boğaz bölümlerinde de en erken 10 gün sonrasına randevu bulunabiliyor.

İstanbul		İzmir	
	Göz hastalıkları: Randevu yok		Çocuk diş: Randevu yok
	Radyoloji: Randevu yok		Çocuk ve ergen ruh sağlığı: Randevu yok
	Çocuk diş: Randevu yok		Göz hastalıkları: Randevu yok
	Cildiye: Randevu yok		Kadın hastalıkları: Randevu yok
	Çocuk ve ergen ruh sağlığı: Randevu yok		Çocuk ve ergen madde ve alkol bağımlılığı: 25 Temmuz
	Çocuk ve ergen madde ve alkol bağımlılığı: Randevu yok		Cildiye: 26 Temmuz
	Ortopedi: 21 Temmuz		
	Kardiyoloji: 25 Temmuz		
	Ruh sağlığı ve hastalıkları: 28 Temmuz		

Bakan Koca'ya Soruldu

Konuyu Meclis gündemine taşıyan CHP'li Emir, Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın şu sorularını yanıtlamasını istedi:

Türkiye genelinde yaşanan randevu sorunu ile ilgili bir çözüm planı bulunmakta mıdır?

Kamu hastanelerindeki uzman doktor sayısının artırılması düşünülmekte midir?

AMELİYATLAR Ertelendi

Randevu krizi yaşanırken TL'deki değer kaybı ameliyatların zamanında yapılmasına engel oluyor. Çok sayıda hastanede, "Yatak yok" gerekçesiyle hastalara ameliyatları için gün verilemezken döviz kurundaki rekor artış ameliyatlarda kullanılan bazı tıbbi malzemelere erişimi güçleştiriyor. Firmaların, yükselen kur nedeniyle hastanelere tıbbi malzeme vermek istemediği iddia ediliyor. Durumu acil olan ve bekleyemeyecek durumda olan hastalar ise ciddi fark ücreti ödemek zorunda kalıyor.

İlaça Da Erişim Yok

Fiyat artışları, hastaların ilaçlara erişimini zorlaştırıyor. Başta kanser hastaları olmak üzere çok sayıda yurttaş mağdur ediliyor. Eczacılar, mide ilaçları ile göz damlalarının bulunamadığını ifade ediyor. Ortopedi ve beyin cerrahi ameliyatlarındaki malzeme erişim sorununun da giderek büyüdüğü kaydediliyor. TÜİK'in, bu yılın haziran ayına ilişkin enflasyon verileri, geçen yılın aynı ayına göre artışın en yüksek yaşandığı ikinci sektörün yüzde 65,69 ile sağlık olduğunu ortaya koymuştu.

Bir Yıl Bekleyenler Bile Var

Sağlık sistemindeki çöküşü değerlendiren Türk Tabipleri Birliği (TTB) İkinci Başkanı Doç. Dr. Ali İhsan Ökten'e göre, yaşanan randevu krizi, 'Sağlıkta Dönüşüm Projesi' ile ilgili. Sorunun sadece randevu alımlarında değil, ileri tarihlere ertelenen ameliyatlarda da yaşandığını aktaran TTB İkinci Başkanı, şöyle dedi: "Ameliyatlarda kullandığımız malzemelere döviz artışı nedeniyle ulaşım zorlaşıyor. Ameliyatların ertelenmesi hem malzeme eksikliği hem de sağlık sistemindeki sorunlarla ilişkili." Yurtdışına göç eden hekimlerin sayısına dikkat çeken Ökten ayrıca hekimlerin kamu hastanelerindeki çalışma koşulları nedeniyle özel hastaneleri tercih ettiğine vurgu yaptı.

Dış Tedavisi İçin Okulu Bıraktı

Sağlık sisteminin halini özetleyen gelişmelerden biri, Antalya'da yaşandı. Henüz 17 yaşında olan Ümit Ulaş, ön damağından çıkan dişlerinin tedavisini 4 yıldır bulamadı. Katı gıdayla beslenmekte ve ağrı nedeniyle uyumakta

zorlanan Ulaş, tedavi için istenen 80 bin lirayı biriktirebilmek için 11'inci sınıfta okuluna ara verip, sanayide çalışmaya başladı. Ulaş, "Dişlerim nedeniyle yemek yiyemiyorum, sürekli sıvı tüketiyorum, ağrıları nedeniyle geceleri uyumaz oldum. Ailemden gelen bir sağlık güvencem de yok. Elim kolum bağlı. Dişlerimi yaptırabilmek için para biriktirmem gerekiyordu. Bu yüzden liseyi bırakıp sanayide işe girdim. Dişlerimin yapılmasını, çözüm bulunmasını istiyorum."

Metropollerde Tablo Aynı

Randevu sorunu sadece Ankara'da yaşanmıyor. İstanbul ve İzmir'de yaşayan yurttaşlar da aynı sorundan mustarip.

AİLE HEKİMLERİ KENDİ DERTLERİNDE BOĞULUYOR!

Sağlık sisteminin bugün için temeli sayılabilecek aile hekimliği konusunda yapılan çalışmalar yetersiz durumdadır. Konuya dair farklı platformlarda ve yayın organlarında federasyon başkan ve temsilcileri tarafından sorunlar dile getiriliyor olsa da, henüz bu konuda tarafları memnun edecek bir çözüm sağlanamamıştır. Aile hekimlerinin özlük haklarına ilişkin sorunları artarak devam etmektedir.

Geçtiğimiz yasama döneminde Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu'nda kabul edilen; fakat seçim sürecinin başlaması nedeniyle Genel Kurul'da görüşülemeyen Aile Hekimliği sistemini kapsayan konuların bir kısmı 7 Temmuz 2023 Cuma günü toplanan Plan ve Bütçe Komisyonu'nda ele alınmış ve Anayasa Mahkemesinin kararı doğrultusunda değişiklikler yapılmak üzere iktidar milletvekilleri tarafından bir önerge sunulmuştur. Kabul edilen önerge çerçevesinde ilgili maddenin de yer aldığı kanun teklinin bu hafta içerisinde Genel Kurul'da yasalaşması öngörülmektedir.

Ancak, aile hekimlerinin özlük haklarına dair sorunlar devam etmektedir. Bilindiği gibi, Aile Hekimleri, ödeneklerini iki kalemden almaktadırlar. "Aile Hekimliği Ödeme Yönetmeliği" ve tüm masraflar için (kira, temizlik, personel, sekreter, elektrik, doğal gaz, telefon, internet, muhasebe, kırtasiye, tıbbi cihaz kalibrasyon, jeneratör bakım onarım, tıbbi atık, program lisansları, tıbbi sarf malzeme gibi) ödenen "Cari Ödenek". Aile Hekimliği Ödeme Yönetmeliği ile tavan ücreti üzerinden hesaplanan maaşa, "seyyanele yansıtılan ek ödeme zammı olan 8.077 TL'lik kısım, Aile Hekimlerine maalesef yansıtılmayacaktır, keza bunun için ayrı bir kanuni düzenleme gerekmektedir.

Dolayısıyla, sadece %17'lik bir zam yeterli olmayacaktır. Cari ödenek zammı ise, son gelen zamlar karşısında erimiştir. Özellikle, ebe, tıbbi sekreter, temizlik görevlisi ödemeleri tehlikeye girecek ve işsizlik tehlikesi baş gösterecektir. İş yerleri kiralarına uygulanmayan %25 zam kısıtlaması, cari ödenekten karşılanan kiralara tehlikeye sokacak ve kapanma noktasına getirecektir.

Avrupa'da ortalama aile hekimi başına düşen nüfus oranının yaklaşık 1500-2000 seviyesinde olduğu düşünüldüğüne, ülkemizde aile hekimleri yaklaşık 20 yıldır ortalama kişi başına 3000-4000 hastaya koruyucu sağlık hizmeti vermeye çalışmasının zorluğu anlaşılacaktır.

Üstelik ülkemizde aile hekimleri, bu hizmeti Avrupa'da koruyucu sağlık hizmetlerine ayrılan bütçenin yarısı kadar bir bütçeyle yürütmekte ve buna rağmen bağışıklama, izlem, bebek ölüm oranı ve doğumda beklenen yaşam süresi gibi birçok bilimsel kriterlerde Avrupa ülkelerini geride bırakmış durumdadırlar, bunun yanı sıra, kronik hastalık takibi, poliklinik hizmetleri gibi birçok konuda, 2. ve 3. basamak sağlık hizmetlerinin yükünü de paylaşmaktadırlar.

Tüm bu verilere rağmen son yıllarda Türkiye'de aile hekimliği uygulamasına yeterli kaynak ayrılmamakta, koruyucu hekimlik hizmetleri yerine tedavi edici sağlık hizmetlerine yönelik politikalar önemszenmektedir.

Aile sağlığı merkezlerinin 20 den fazla alanda gider kalemi bulunmaktadır. Ülkemizde aile sağlığı merkezi giderleri son yıllarda artan enflasyon sebebiyle karşılanamayacak duruma gelmiş, aile sağlığı merkezlerinin gider ödenekleri bu gider kalemlerindeki artış yerine memur enflasyon artışına endekslenmiştir. Birçok aile sağlığı merkezinin kirasını ödeyemediği, mülk sahipleri tarafından zorla çıkarıldıkları, en temel hijyen malzemelerini dahi tedarik edemedikleri, medikal sarf malzemeleri ile tıbbi cihazları temin edemedikleri, hatta temel bir gider olan ısınma konusunu dahi karşılayamadıkları raporlanmaktadır.

2019-2023 yılı arasında Aile Sağlığı Merkezlerinin durumu rakamlarla ifade edildiğinde,

2019 Ocak ile 2023 Temmuz arası TÜFE'nin 4 Yıldaki Kümülatif Artış Yüzdesi = %315

2019 Ocak ile 2023 Temmuz arası aile hekimleri tarafından aile sağlığı merkezinde çalıştırılan personelin Asgari Ücretine Yapılan, Son 4 Yıldaki Kümülatif Artış Yüzdesi = % 611

2019 Ocak ile 2023 Temmuz arası Aile Sağlığı Merkezlerine Son 4 Yılda Yapılan İyileştirme İse = % 220

Bu durum Aile Sağlığı Merkezlerinde alışan sağlık emekçilerini oldukça zorlamaktadır ve ne yazık ki iktidar bu duruma kayıtsız kalmaktadır.

Bu konuda Genel Kurul'da ele alınacak düzenlemelerin takibinin ve iyileştirilmesi için çalışmaların sürdürülmesinin yanı sıra, Aile hekimlerinin taban ücretlerinde iyileştirme yapılması, aile sağlığı gider ödeneklerinin, kira artışı, çalıştırılan işçi asgari ücret artışı, doğalgaz artışı, medikal malzeme artışı gibi gider kalemlerine endekslenecek şekilde arttırılmasının takibi de hedeflenmektedir.

Temel hedef ise, Aile Hekimliği sisteminin tamamen kamusal bir anlayışla yeniden düzenlenmesi, 2. ve 3. Basamakta alışan hekimler nasıl giderleri üstlenmiyor ise, aynı şekilde, 1. Basamakta da binaların ve tüm giderlerin kamu tarafından üstlenilmesi zaruridir.

EV-ARABADAN SONRA ARTIK TELEFON ALMAK DA HAYAL

6 şubat 2023 tarihinde yaşanan Kahramanmaraş merkezli depremlerin üzerinden dün itibariyle tam 5 ay geçti. Depremde kaybettiğimiz yurttaşlarımıza bir kere daha Allah'tan rahmet, acılı yakınlarına sabırlar diliyoruz. Deprem bölgesinde hala kendisinden haber alınmayan insanlar var. Başta barınma sorunu olmak üzere hala sıkıntılar sürüyor. Yıkılan, ağır hasar gören binaların yapım aşamasında izin ve kontrol süreçlerinde devlet yetkililerinin sorumluluğunu her seferinde dile getiriyoruz. Bu sorumluluğun bihakkın yerine getirmemesi ve çıkarılan imar afları hükümetin burada ciddi bir ihmali olduğunu ortaya koyuyor. Anayasa'nın 125. Maddesinin son fıkrası açıktır: "İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür." Yitirilen canlar geri getirilemez. Ama yapılacak evler, vatandaşa zarar tazminatı olarak bedelsiz verilebilir. Verilmelidir de.

Başka Yolu Yok

Biz bunu söylüyoruz. Saray'ın Bakanı bugün çıkıyor, "500 bin lira hibe verelim, vatandaş evi kendisi yapsın" diyor. TOKİ'nin hesabıyla bile bir evin maliyeti 2 milyon liraya yaklaşıyor. Bunlar bunun dördte birini verip vatandaşı başlarından atacaklar. Vatandaşı kaderine terk edecekler. Söylüyorum, yetki sorumluluk getirir. Sorumluluğunuzun gereğini yerine getireceksiniz. Bu konutları yapacaksınız, zamanında yapacaksınız, depremedelere bedava vereceksiniz. Bunun başka yolu yok.

Yapılan Bağışlar Nereye Harcandı Açıklayın

Depremi hemen ardından, bir bağış kampanyası başlatıldı. Bağışılarda ağırlıkla kamu kuruluşlarıydı. Kampanyada 115 milyar liralık bağış taahhüt edildi. Bunun 84 milyar liralık kısmı hesaba yatırılmış. Ama taahhüt ettikleri bağışları yatırmayanlar var. Bunların kimler olduğunun kamuoyuna açıklanmasını bekliyoruz. Biz, sık sık "Bağışların nerede, nasıl kullanıldığını araştıralım" diyoruz. Bunun için önerelerde veriyoruz. Ama Meclis'te reddediyorlar. Oysa bu ülke, önceki hükümetler döneminde de depremler yaşadı. Ama o hükümetler, tüyü bitmedik depremedenin, yetimin hakkı olan bu paraların üzerine titredi, kuruşuna kadar nereye harcandığını takip etti, raporladı ve kamuoyuna açıkladı. Acilen benzer bir takip sisteminin kurulmasını, kamuoyuna bilgi verilmesini, sonuçların TBMM'de denetlenmesini bekliyoruz.

Deprem şubat'ta Vergisi Seçimden Sonra

Depremi üzerinden geçen bunca zamana rağmen, hükümet vergi artışı ve zamlar için seçim bitmesini bekledi. şimdi deprem gerekçesiyle, vatandaşlarımızın sırtına yeni vergiler yüklemeye hazırlanıyorlar. Bunları bir torba yasanın içine koymuşlar, gerekçesine de deprem demişler TBMM'ye getirdiler. Burada her şeyden önce çok büyük bir samimiyetsizlik var. Deprem 6 şubat'ta oldu. Bunlar yasayı Temmuz ayında getiriyorlar. Yetmez bir de aynı torbaya, memur maaşı düzenlemelerini de koyuyorlar ki çabuk geçsin. Seçim nedeniyle harcama musluklarını sonuna kadar açtılar. Daha önce, "Seçim kaybedeceğimi bilsem dahi yapmam" dedikleri ne varsa bir bir yaptılar. Hazine'nin ve Merkez Bankası'nın kasalarını tamtakır ettiler. şimdi depremin, depremedenin arkasına sığınıp, milletin gırtladığına çökmeye kalkıyorlar. Buna kimse inanmaz, bunun samimiyetine kimseyi inandıramazlar.

Hesabi Verilmeyen Deprem Vergisinin Faturası

1999 Depreminden sonra depremin yaralarını sarmak için, geçici bir Özel İletişim Vergisi ıkarılmıştı. Bunlar daha sonra bu vergiyi kalıcı hale getirdiler. Erdoğan hükümetleri döneminde, toplanan deprem vergisi 36 milyar

743 milyon dolara ulaştı. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu paranın nereye harcandığını hep sorduk. Bir zamanlar Maliye Bakanlığı yapan şimdiki Hazine ve Maliye Bakanı bu soruya “Duble yollara, demir yollarına” harlandı diye yanıtladı. Erdoğan bir adım daha ileri gitti, “Harcanması gereken yere harcadık. Bundan sonra da bu tür şeylerin hesabını vermeye zamanımız yok” dedi. Hükümetin “hesabını vermediği” bu vergileri, şehirleri depreme hazırlamak için kullanmamasının milletimize bedeli çok ağır oldu. Bunu son depremde maalesef çok ağır bir şekilde ödedik.

Bir Defalık Bu Vergi De Kalıcı Hale Gelir

Getirdikleri torba yasalaşursa, bu yıl aldıkları Motorlu Taşıtlı Vergisi’ni bir daha alacaklar. Buna da “bir defalık” bunu yapacağız diyorlar. Ben vatandaşlarımıza söylüyorum, hazır olsunlar. Bu hovarda hükümet, bunu da kalıcı hale getirir. Bir de Cumhurbaşkanına, ÖTV’yi olağanüstü artırma yetkisi getiriyorlar. Bütün bu yapılanların hepsi Anayasa ve ilgili yasalara aykırı.

Ev-Araba Hayaldi, Artık Bir Telefon Almak Da Hayal

Yine dün akşam itibariyle, Cumhurbaşkanı kararıyla, harçlara ve KDV oranlarına yılın ikinci yarısında insafsız zamlar, artışlar geldi. KDV oranları arttırıldı, ÖTV’nin 6 ayda bir arttırılması otomatige bağlandı. Bu artışlar, iğneden ipliğe her şeyin fiyatını artırır. Biz artık bu ülkede “Bir ev, bir araba almak hayal oldu” diyorduk. Ama bu vergi ve harçlardan sonra artık bir akıllı telefon almak da hayal oldu. Bu yapılan, gidişin gidiş olmadığını, Sarayın hatalarının faturasının yine düşük ve sabit gelirliilere çıkacağını, gelir adaletsizliği ve yoksulluğun daha da artacağını bütün çıplaklığıyla ortaya koyuyor. İnsaf, bu nedir! Bu nasıl zam yapmaktır? Bu nasıl vergileri arttırmaktır? Bu nasıl bir zulümdür?

Kaşıkla Verdi, Kepçeyle Alıyor

Öyle görünüyor ki, Erdoğan hükümetinde artık insaf diye bir şey kalmamış. Yine bu zamlar gösteriyor ki Saray’ın dışarıdan gereken parayı bulma ümitleri söndükçe gözlerini vatandaşın cüzdanına dikiyorlar. Saray seçim öncesinde ve hemen seçimden sonra kaşıkla dağıttığını, seçimden sonra vatandaştan vergiyle, zamla, adeta kepçeyle geri alıyor. Ben buradan söyleyeyim. Bu kadar zam yapmasına izin verilseydi, Nebati Bakan da bu ekonomiyi gayet rahat yönetirdi.

Bu Düzenlemeler Meclis’in Bütçe Hakkına Tasalluttur

Saray’da yazılan bu torba yasa, hem son derece özensiz yazılmış, hem de Anayasa’ya aykırı son derece tehlikeli maddeler içeriyor. Rasyonel politikalara dönüş dedikleri buysa, vay milletimizin haline. Anayasa Mahkemesi tarafından daha önce bütçe hakkının Meclis’te olduğu gerekçesiyle bizim talebimiz üzerine, bizim itirazımız üzerine iptal edilen Cumhurbaşkanına, Bakanlık bütçelerine ödenek ekleme yetkisi verilmesi bir bakıyoruz bu torbanın içine tekrar sokulmuş. Yine bu torbada, net borç kullanım tutarının artırılmasıyla ilgili bir madde var. Bu ikisi de milletin Meclis’inin bütçe yapma hakkına tam bir tasalluttur. Hükümetin yasalarda ve bütçede öngörülen borçlanma yetkisini, 2 trilyon liranın üzerine çıkarıyor. Bunu milletvekillerine soruluyor, milletvekilleri ne olduğunu izah edemiyor. Her hal ve karda, biz buradan söylüyoruz: Bu madde de kabul edilemez. Anayasa’ya aykırıdır.

Olmayan Programın Bileşenleri

Anayasaya aykırı uygulamalar torbaların içine konup getirilirken, zamlarda yağmur gibi yağarken, Bakan Şimşek de sosyal medya mesajları atıyor. Dün yine sosyal medyadan “Programımızın 3 temel bileşeni var” diye başlayan bir mesaj atmış. Pardon Sayın Bakan, biz bir şey mi kaçırdık? Siz zam, zulüm dışında milleti feraha çıkaracak bir program açıkladınız da biz mi duymadık? Böyle plansız programsız gidilirse, ekonomide uyum maliyetinin her gün artacağını bakan da farkında. Ama sarayın baskısı karşısında yapacak bir şeyi yok. Bakan Şimşek’in halen “mutasavver” olduğu anlaşılan bu programının ilk maddesi olan mali disipline ek bütçe olmadan borçlanma limitlerini artırmak ne kadar dahil? Nereye harcayacağını belirtmeden borçlanmak, mali disiplin dediğiniz şeyin neresine sığıyor? Peki Hazine’nin ödeyeceği Kur Korumalı Mevduatı teşvik yükünü, Merkez Bankası’na devrederek ve bunu para basarak finanse etmek hangi mali disipline sığıyor? Bütçe açığını Maastricht kriterleriyle uyumlu bir seviyeye bu şekilde mi çekeceksiniz? Peki enflasyonun orta vadede tek haneye düşürülmesi için “Kademeli parasal sıkılaştırma” ile Kur Korumalı Mevduatın yükünü Merkez Bankası matbaasına ödetmek söylediklerinizle ne kadar bağdaşiyor? Para basarak enflasyonu nasıl düşüreceksiniz? Bir de “Enflasyon hedefine uyumlu gelir politikaları” diyorsunuz. Pardon ama sizin adı olan ama kendisi ortada olmayan, hala daha tasavvur aşamasındaki programınızın enflasyon hedefi ne? Hangi enflasyondan bahsediyoruz? Kimsenin artık güvenmediği TÜİK’in enflasyonu mu? Yoksa gerçek enflasyon mu?

Fiyat Olmadan Enflasyon Hesabı

TÜİK enflasyonu demişken, bildiğiniz gibi TÜİK enflasyon bülteninde madde sepetini açıklamayı bırakmıştı. DİSK “TÜİK sepeti açıklasın” diye bilgi edinme hakkını kullanmıştı. Açıklarsın, açıklamazsın derken sonunda iş yargıya taşındı. Konfederasyonun açıklamasına göre TÜİK, en son verdiği yanıtla, yüzsüzlük çitasını Everest’in tepesine çıkardı. Madde fiyatlarını soran sendikaya “Fiyat verileri hali hazırda mevcut değil. Hazırlanması ayrı ve zaman alıcı bir çalışma gerektiriyor. O yüzden madde düzeyinde fiyatları veremiyoruz” diye yanıt veriyor. Yani madem elinizde madde düzeyinde fiyat yok, maddelerin fiyatı yok siz enflasyonu neye göre açıklıyorsunuz? Bir önce bunları bir izah edin.

Vergi Dilimleri Yerinde Sayıyor

Torbada memur maaşlarına yılın ilk altı ayında verilecek telafi zammını TÜİK’in bu şekilde hesapladığı enflasyona göre vermek istiyorlar. Bir de telafi zammının üstüne de 8 bin 77 lira seyyanen zam getiriyorlar. Böylece en düşük memur maaşını 22 bin liraya çıkarıyorlar. Bu bir düzeltme ama eksik ve hakkaniyete uygun değil. Çünkü bu 8 bin 77 lira emekliliğe yansımıyor. Memurların emekliliklerine yansımayacak. Bunun mali ve sosyal hakların tespitinde esas alınmayacağını torba yasaya açık açık yazmışlar. Şimdi bu düzenlemede yine kamuda çalışan kalifiye elemanların, örneğin mühendislerin ya da sağlık çalışanlarının sıkıntılarını giderecek ayarlamalarda yok. Memurlar arasındaki maaş farkının kapatılması gerekçesiyle, toptancı bir yaklaşımla büyük bir adaletsizlikte yaratılmış. Bürokraside liyakat hiçe sayılıyor. Maaşlar, ücretler artıyor ama vergi dilimleri de yerinde sayıyor. Dolayısıyla hükümet kaşıkla verdiği kepeçle almak için çaba gösteriyor.

Gerçekçi Bir Enflasyon Hedefi Gerekliyor

Son olarak, en başta söylediğimizi yine tekrarlıyoruz: İlk altı aylık enflasyonun telafisi yetmez, “Madem enflasyon hedefiyle uyumlu gelirler politikası” dediniz, o zaman gerçekçi bir enflasyon hedefini ortaya koymalısınız. Buna uygun bir artışı da ikinci altı ay için yapmalısınız.

Emeklinin Adı Bile Yok

Bu torbada Sarayın, bir tek emeklileri düşünmediği görülüyor. Önce seçim döneminde en düşük emekli aylığını 7 bin 500 liraya çıkarırken, aylığı 7 bin 501 lira ve üzerinde olanların aldıkları para yerinde saydı. Şimdi bu emeklilere sizin seçimden önce verdiğiniz sözler var. Seçim sonrasında, emekli maaşlarını kademeli olarak artıracamız dediniz. Ama torba yasa bu buna ilişkin bir düzenleme yok. Aslında bu torbada emeklinin adı bile yok. Ne diyorsunuz emekliye, “TÜİK’in gösterdiği makyajlı enflasyon kadar farkı al, sesini kes otur”.

Komisyonunda Hep Beraber Ekleyelim

Bu pervasızlığa tepkiler çığ gibi büyüyünce, AK Partinin bir genel başkan yardımcısı çıktı, “Teklifte emeklilerin olmaması olmayacak demek değil” diye açıklama yaptı. Tabi ki teklifte emeklilerin olmaması, “Emeklilerin olmayacağı” anlamına gelmez. Burada biz varız. Ama bu teklifte “emeklilerin olmadığı” anlamına buz gibi gelir. Erdoğan da dün emekliye zam için belirsiz bir tarihe randevu verdi. “İyileştirme için talimat verdim, önümüzdeki haftalarda açıklayacağız” diye top çevirdi. Yuvarlak lafları bırakın, neden bu teklifte emekliler yok açıklayın. Yasa mecliste, komisyonunda görüşülmeye başlanacak. 7 bin 500 liradan fazla maaş aldığı için seçimden önce yapılan maaş artışlarından yararlanmayan emeklilerimize, yaptığınız haksızlığı telafi edin. Torba yasa Plan ve Bütçe Komisyonu’nda görüşülürken, emeklilerimize hak ettikleri zammı, hep beraber ekleyelim.

Yapısal Reformun Adı Var, Kendi Yok

Mehmet Şimşek’in sosyal medya mesajlarında bol bol yapısal reform sözleri de var. Ama Erdoğan’ın yerel seçimlere giderken, kısa vadede belli kesimlere maliyeti olacak, bu yapısal uyum programını uygulamaya, açıklamaya hiç niyeti yok.

BOP Eş Başkanı, Düyün-U Umumiye Komiseri Olacak

Vitrine koyduğu iki isimle güvenilirliği sağlayabileceğini, mahalli idare seçimlerine kadar en azından Körfez’deki eski düşman, yeni dostlarından bir miktar para bularak, idare edeceğini sanıyordu. Ama kimse parayı, gül yüzünüze, gül hatırına vermiyor. Ya ekonominizi güçlendirecek, somut adımları atarak güveni sağlayacaksınız. Ya da komaya soktuğunuz ekonomiyi, aspirinle pansumanla idare etmeye kalkarsanız, borç almak için emir almayı kabulleneceksiniz. Büyük Ortadoğu Projesi’nin eş başkanı olduğunu söyleyen Erdoğan da, bu gidişle, Körfez ve Ortadoğu’da başka ülkelerin, yeni bölgesel güç olma heveslerinin, değirmenine su taşıyan kişi olacaktır. Kendi ülkesinde, bu heveskarların Düyün-u Umumiye komiserliğini yapacaktır. Bu milletin kalan nesi var nesi yoksa satacaktır.

Beyler Bu Vatana Nasıl Kıydınız

İşte en son, İzmir'deki Alsancak Limanı'nın işletme haklarını satmak için, Körfez ülkeleriyle müzakerelere başlamışlar. Bu gidiş Nazım'ın, "İnsan olan vatanını satar mı? Suyun içip ekmeğini yediniz. Dünyada vatandan aziz şey var mı? Beyler bu vatana nasıl kıydınız?" dizelerini hatırlatıyor.

İhracatçı Da İzzar Halinde

Diğer taraftan, bu politikasızlığın ve piyasalara vurulan prangaların sonucunda, ihracatçı firmalar da ızzar halinde... Koca şirketler, şimdilerde yüzde 40-50 faizle 3 aylık kredi peşine düşmüşler. Bankalar krediyi bir seferde vermiyor, parçalara bölüyorlar, bir kısmını mevduat olarak tutacaksın diyorlar. Gıdım gıdım kullanıyorlar. Uygun şartlarla kredi bulmak istiyorsanız da bu yüzde 40'luk döviz vermenin çok daha fazlasını vermek zorundasınız. bankalara satmak zorundasınız. Sizden döviz ucuza alan Merkez Bankası, hammaddeyi ithal etmek için döviz talep ettiğinizde bunu satış kurundan pahalıya satıyor. Yani Merkez Bankasının alış ve satış kurları arasındaki fark bu döviz teslim zorunluluğu oldukça şirketler için zarar meydana getiriyor, ihracatçı limon gibi sıkılıyor. Bu nedenle, ihracat dövizlerinin satılması zorunluğunu ve bankaların ihracatçının dövizini satmasına bağlanan elverişli kredi, uygulamalarını hızla kaldırmak gerekiyor. Aksi halde zombi şirket şampiyonu yaptıkları Türkiye'de, işler sürdürülemez bir noktaya gidecektir.

İpler Gerildi, Seçime Kadar Daha Da Gerilecek

Yerel seçimlere kadar kalan 8 aylık dönemin siyaseten çok sert geçeceği, Saray eliyle gerilen siyasetin iplerinin, çok daha sıkılacağı anlaşılıyor. TİP'in seçilmiş milletvekili Can Atalay, hala tutuklu, Mecliste ona oy verenlerin hakkını savunamıyor. Milletlin iradesine pranga vuruyor. AK Parti'nin Diyarbakır milletvekilinin sözlerini de anımsatarak, hükümetin neyi, neden yaptığını hatırlatan, Saray'ın yeni bir çözüm süreci başlatma ve terörist başını salıverme niyetinden bahseden, bu çerçevede ironi yapan Gazeteci Merdan Yanardağ, terörü övme iddiasıyla tutuklanıyor. Sonrada televizyon TELE-1, Merdan Yanardağ'a isnat edilen suçla hiç uzaktan yakından alakası olmayan bir madde üzerinden, 7 gün yayın durdurma cezası alıyor ve üstüne de ağır bir para cezası da veriliyor. Bunlara baktığınızda artık niyetin susturmak falan değil, topluma doğru bilgi veren kanalların kapisına kilit vurmak olduğu açıkça ortaya çıkıyor.

İstibdat Bulutu Koyulaşıyor

Milletimizi vergilerle, faizlerle, enflasyonla ezerken, ülkemizi başka ülkelere peşkeş çekerken, yandaşı ranta boğarken, hükümet bunlar konuşulmasın söylenmesin istiyor. Ve ülkemizin üstündeki istibdat bulutu giderek koyulaşiyor. Ama, son seçimlerde, her iki kişiden birinin, istibdada karşı birleştiğini unutuyorlar. Ayrılıklarını ve farklılıklarını bir tarafa bırakmış, aynı bundan bir asır önce olduğu gibi vatan ve hürriyet aşkıyla bir araya gelmiş 25,5 milyon vatandaşımızı görmezden gelmeye uğraşıyorlar. Saray, seçimlerin Mayıs ayında bitmediğinin, yerel seçimlere kadar devam ettiğinin farkında. Bu seçimde Mayıs'ta yapılan seçimde elde ettiği, her şeyi yitirebileceğinin de farkında. En çok da karşısında birleşen milyonlardan korkuyor. Bu gücü dağıtmak için elinden geleni yapıyor.

Birleşen Gücü Korumak Zorundayız

Biz bu gücü korumak, zulme karşı çıkmak, önümüzdeki seçimde 25,5 milyon oyu 35 milyon yapmak için. Halil İbrahim sofralarında bir araya gelmeye devam edeceğiz. Önceki seçimi kazanamamış olmak hepimizi üzdü, hayal kırıklığına uğrattı. Ama artık bu yılınlığı üzerimizden atma, birleşme, 25,5 milyonun hakkına sahip çıkmak, Erdoğan Hükümetinin zamma, zulme hukuksuzluğa dayanan siyasetine son vermek için bir arada olma zamanıdır. Birleşmiş gücümüzü tahkim edeceğiz, bizim yönettiğimiz büyükşehirlerin dışında kalan, Büyükşehirleri de bu hükümetin elinden alacağız. Bu zalimlerin saltanatını, bu ucube rejimi bitirmenin önünü açacağız. Hepimizin önceliği bu olmalıdır.